

Kristiansund
kommune

Handlingsprogram 2024–2027

Budsjett 2024 og økonomiplan 2024–2027

Vedtatt i bystyret 14.12.2023

Innholdsfortegnelse

KRISTIANSUND KOMMUNE	4
INNLEDNING	4
Ordførerens kommentar	5
Kommunedirektørens kommentar	6
Nordmørsstrategien	8
OM KRISTIANSUND KOMMUNE	9
Verdigrunnlag	9
Organisering	10
Politisk struktur	10
Administrativ struktur	12
VIRKSOMHETSSTYRING	14
Hovedelementene i virksomhetsstyringen	14
Planlegge	14
Styre	14
Utvikle	14
Plansystemet	15
Planstrategi	16
Kommuneplan	16
Kommunedel-, tema- og reguleringsplaner	16
Handlingsprogram	16
Planer i planperioden	17
Styringssystemet	18
Mål- og resultatstyring	18
Internkontroll og risikostyring	19
Læring og forbedring	19
Utvikling og innovasjon	19
KOMMUNENS SATSINGSOMRÅDER	20
Den varme byen	21
Den kloke byen	22
Den smarte byen	23
Den modige byen	24
Menneskelige ressurser	25
Økonomi	26
ØKONOMISKE RAMMER	27
Statlige rammebetingelser	27
Befolkningsutvikling og demografikostnader	28
Befolkningsutvikling	28
Demografikostnader	29
Driftsbudsjett	32
Driftsinntekter	33
Driftsutgifter	35
Finansposter	35
Driftsresultat	37
Tilskudd og egenandeler	39
Investeringsbudsjett	40
Finansieringsbehov	40
Finansiering	41
KLIMABUDSJETT	44
Klimamål	44
Klimaregnskap	44
Fra kommunesamfunnet	44
Fra kommunens virksomhet	45
Klimatiltak i planperioden	47
Kommunesamfunnet	47
Kommunens virksomhet	49
Kostnadsberegning	50
Utslippsramme og gap-analyse	51
Arealbruksendringer	53
Utslippsreduksjoner frem mot 2030 og 2050	54
Kommunedirektørens vurdering	54

HANDLINGSDEL.....	55
TJENESTEOMRÅDENE.....	55
Felles for tjenesteområdene.....	55
POLITIKK OG ADMINISTRASJON	57
Politisk styring.....	59
Sentraladministrasjon.....	60
Felles avsetninger	62
Eksterne enheter	63
OPPVEKST	65
PP-tjenesten	67
Grunnskoler	68
Barnehager og opplæringstjenesten.....	71
Barn - familie - helse.....	73
HELSE OG OMSORG	75
Fellestjenester helse og omsorg.....	78
Sykehjem.....	80
Hjemmetjenester.....	83
Psykisk helse og rus.....	85
Velferd	86
Bo og habilitering.....	87
Storhaugen helsehus.....	89
Legetjenester	91
TEKNISK OG KULTUR	93
Kultur	95
Kommunalteknikk.....	97
Plan og byggesak	100
Eiendomsdrift.....	101
Brann og redning.....	103

KRISTIANSUND KOMMUNE

INNLEDNING

Samfunnsdelen trekker opp visjon og satsingsområder/hovedmål for kommunen som samfunn og organisasjon. Handlingsdelen skal angi hvordan kommuneplanens samfunnsdel og andre planer skal følges opp med tiltak. Handlingsdelen skal være innenfor kommunes økonomiske rammer. Handlingsdelen har en tidshorisont på 4 år og skal rulleres årlig. Ifølge kommuneloven kan økonomiplanen inngå i handlingsdelen.

Handlingsprogram 2024-2027 bygger på:

- [Rammene i kommunens vedtatte handlingsprogram 2023-2026 \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/rammene-i-kommunens-vedtatte-handlingsprogram-2023-2026).
- [Årsrapport 2022 \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/arsrapport-2022).
- [Årsregnskap 2022 \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/arsregnskap-2022).
- [Politiske vedtak, herunder vedtaket om Morgendagens Kristiansund \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/politiske-vedtak-herunder-vedtaket-om-Morgendagens-Kristiansund).
- [Revidert budsjett 2023, jamfør sak 50/23 om budsjettjusteringer i bystyret 15 juni i år \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/revidert-budsjett-2023-jamfor-sak-50-23-om-budsjettjusteringer-i-bystyret-15-juni-i-ar).
- [Regjeringen sitt forslag til statsbudsjett for 2024 \(regjeringen.no\)](https://www.regjeringen.no/regjeringen-sitt-forslag-til-statsbudsjett-for-2024) (lagt frem 06.10.2023).
- [Statistisk sentralbyrå sin kommunefakta og prognose for befolkningsutvikling \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/statistisk-sentralbyra-sin-kommunefakta-og-prognose-for-befolkningsutvikling).
- [Statistisk sentralbyrå sine nøkkeltall \(ssb.no\)](https://www.ssb.no/statistisk-sentralbyra-sine-nokkeltall).

For å ivareta kommunelovens krav og sikre en bærekraftig økonomi og et godt tjenestetilbud i et langsiktig perspektiv vedtas det handlingsregler for økonomistyring i Kristiansund kommune. Handlingsreglene benyttes som en del av beslutningsgrunnlaget i budsjett- og økonomiplanprosessen. Forholdet mellom investeringer, drift, fondsreserver og gjeldsutvikling vil være et resultat av kommunenes prioriteringer.

Følgende handlingsregler videreføres og er lagt til grunn:

- Netto driftsresultat skal være minimum 1,75 % av driftsinntektene.
- Egenkapitalfinansieringen av ikke-rentable investering skal være minimum 25 %.
- Egenkapitalprosenten skal være minimum 10 %.
- Likviditetsgraden skal være minimum 2 %.
- Disposisjonsfondet skal etableres på minimum 2,5 % av brutto budsjett.
- Kommunelovens krav til "minste tillatte avdrag".
- Veksten i langsiktig gjeld, eksklusive startlån og VA, bør ikke overskride veksten i frie inntekter.
- Minimum 1/3 av låneporteføljen skal ha rentebinding lenger enn ett år.

Kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan vil overholde flere handlingsregler og finansielle måltall for økonomistyringen i 2024. De kommende årene i økonomiplanperioden; 2025, 2026 og 2027 er det uløste økonomiske utfordringer som medfører at flere av handlingsreglene ikke overholdes. Dette gjelder spesielt handlingsregel knyttet til netto driftsresultat og disposisjonsfond. Som en del av omstillingsarbeidet som må iverksettes for å løse kommunens økonomiske utfordringer i et kortsiktig og langsiktig perspektiv, vil handlingsreglene bli viktig å legge til grunn for å sikre en bærekraftig kommuneøkonomi.

Ordførerens kommentar

Nytt bystyre og ny bystyreperiode

Vi har akkurat fått konstituert et nytt bystyre og mange nye og gamle representanter går nå løs på mange spennende oppgaver i diverse utvalg og råd på vegne av innbyggerne i Kristiansund. Den første store oppgaven blir å vedta handlingsprogrammet med økonomiplan for de neste 4 årene. Renteutvikling, prisvekst og andre forhold gjør at årets budsjettprosess blir krevende, men denne oppgaven tar bystyret på størst alvor.

Byggingen av Campus Kristiansund og Normoria

Vi er nå godt i gang med byggingen av de to store prosjektene vi har jobbet for i flere år. Byggetrinn 1 av Campus Kristiansund reiser seg raskt på Nordmørskaia. Dette bygget vil inneholde et bredt utdanningstilbud tilpasset behovet for næringslivet og offentlig sektor i hele regionen. Det har vært en sann glede å få følge framdriften av dette prosjektet.

Og endelig er vi i gang med byggingen av Normoria - kulturhuset i Kristiansund. Operaen, Nordmørsmusea, biblioteket og kulturskolen kan endelig starte nedtellingen til åpningen av bygget, som vil bli en gedigen og unik møteplass for kultur og regionens innbyggere. Sammen med det øvrige kulturlivet i kommunen vil vi ha et tilbud på øverste hylle også her. Også dette prosjektet går etter planen.

Som kommune må vi nå jobbe for at Campus Kristiansund og Normoria blir den store katalysatoren for vekst og utvikling på Nordmøre som vi ønsker at de skal bli. Disse prosjektene vil øke attraktiviteten til Kristiansund, og ved samarbeid med alle aktørene som skal inn i de to byggene så kan dette blir starten på et nytt eventyr for regionen.

Krevende kommuneøkonomi

Kommuneøkonomien har vært krevende, men vi har levert i balanse eller i pluss de siste 8 årene. Vi har store investeringsprosjekt i årene som kommer som også utfordrer økonomien. Bystyret har vedtatt en ambisiøs investeringsplan, samtidig som at vi har satt penger i banken. Vi har økt disposisjonsfondet de siste årene slik at vi er bedre rustet til å håndtere framtidige utfordringer, men krevende blir budsjettprosessen denne gangen også.

Hvordan møte framtiden

I tillegg til Campus og Normoria Kulturhus så vil eldreomsorgen og skolesektoren få sine løft. Vi er i gang med å bygge ny skole på Goma, og senere skal det bygges ny skole på Frei. Det skal investeres i nye sykehjemsplasser og i tillegg så får kommunen en betydelig sikkerhetsoppgradering ved at vi skal bygge en topp moderne brannstasjon på Goma. Atlanten stadion er endelig ferdig bygd, og den vil komplettere en anleggssituasjon for idrett som de fleste byer vil misunne oss.

Vi skal fortsatt å bygge et samfunn for alle generasjoner, og vi må fortsette å ha søkelyset på å utvikle de kommunale tjenestene. Vi ønsker at det skal være attraktivt å bo i den flotte kommunen vår for alle, og vi har valgt å møte framtiden med positivitet, utvikling og satsning. Kristiansund ønsker også ungdommen hjem, og jeg har tro på at satsningene vi gjør nå bidrar til det.

Jeg håper på et godt samarbeid med det nye bystyret, og går inn i de neste fire årene med en sterkt tro på Kristiansund og Nordmøre!

Kjell Neergaard
Ordfører (Ap)

Kommunedirektørens kommentar

Ufordringsbildet og handlingsrom

Etter vårt kortvarige opphold på ROBEK i 2016 har vi fokusert på stabilisering av økonomien samtidig som vi har startet utvikling av en del kommuneinterne prosesser som for eksempel; digitalisering, bærekraftsfokus og nye rammevilkår for sentrale tjenester i grunntilbudet som barnehager, skole, sykehjem og branntjeneste. For å skape ytterligere handlingsrom har vi i perioden 2017 til i dag kjørt med stadig strammere budsjetter. I budsjettene fram til pandemien ble det vedtatt en betydelig innstramming av kommunale tjenester på over 10 %. Dette var nødvendig. Utfordringen videre inn i 2020 og 2021 var overraskede nok en pandemi, ment vi har klart å holde skuta på forholdsvis stø kurs også i slikt urolig farvann. Med økende inflasjon på tampen av pandemien, og en krig i Europa har det medført et inflasjons- og rentetrykk som, til tross for vårt gode arbeid fra 2017–2023, utfordrer vår evne til å realisere våre ekspansive investeringsplaner.

Kristiansund gjør det betydelig bedre på de fleste undersøkelser som omhandler kommuners levedyktighet. Vi ligger nå helt i toppen i Møre og Romsdal, og for så vidt nasjonalt, på alle undersøkelser av tjenestekvalitet og andre indikatorer som reflekterer en kommunes bærekraft. Kristiansund kommune er derfor en av de kommunene i fylket som er best skodd for å møte de kommende utfordringene. Alle kommuner under 100 000 innbyggere deler ufordringsbildet. Vi har heldigvis tatt grep en stund, samtidig som vi har opprettholdt kvalitet. Det gir oss litt handlingsrom. Hovedutfordringen i denne økonomiplanen er at gjelden blir betydelig, og minste tillate avdrag i kombinasjon med rentetrykket spiser nesten alt handlingsrommet vi har bygget.

Sykefraværet fortsetter å utfordre oss, selv om vi i 2023 har nådd våre mål om å ha lavere sykefravær per måned enn i 2022. Økt sykefravær alene kan i verste fall utfordre realiseringen av investeringsprosjekter da vi ikke vil ha det nødvendige handlingsrommet om vi må planlegge med dyrere driftsmodeller. Videre engasjement og knallhardt arbeid med mål om lavt sykefravær vil være et fortsatt fokus.

Statsbudsjettet og statlige reformer

Statsbudsjettets rammevilkår og statlige reformer har medført noe krevende budsjetter i 2020–2022. Avdrag og renter som resultat av ekspansive investeringer vil medføre en betydelig mer krevende budsjettprosess allerede fra høsten 2024.

Spesielt statens reformarbeider har de siste årene begrenset oss i å bygge ytterligere handlingsrom som vi ville trengt i denne økonomiplanen. Etter blant annet oppvekstreformen står vi igjen med jobben å redusere tjenestenivået for å implementere nok en underfinansiert reform, samtidig som det settes krav og normtall til bemanning. Den tynne røde linjen vi har igjen å gå på er skjør. På toppen av dette kommer behovet for å omstille ressursene fra færre yngre til flere eldre.

Strukturelle endringer og innovasjon

Å redusere tjenestenivået, som viser stadig økende behov, til de faktiske økonomiske rammer, har vist seg utfordrende over flere år. Dette må vi få et bedre grep om i 2024 for å ha mulighet til å komme i mål med en økonomiplan fra 2025–2028.

Tjenestene vi leverer er noe redusert, men må fortsatt reduseres i kvalitet eller omfang for å være tilpasset våre økonomiske rammer, og gi handlingsrom for viktige satsinger innenfor både helse, omsorg og oppvekst. Å lykkes med dette krever effektivisering, stramme prioriteringer og en gjennomgående handlekraftig organisasjon, fra bystyret til den enkelte ansatte.

Vi står nå foran tidenes investeringsløft i Kristiansund kommune, både i forhold til vår egen tjenesteproduksjon og samfunnet for øvrig. Vedtatte strukturelle endringer vil medføre investeringer og realisering av to skoler, et sykehjem, Normoria, Campus, Havparken, ny brannstasjon med mer.

Også i år fortsetter vi dreiningen av finansiering fra oppvekst til eldreomsorg. Dette vil allikevel sette de områdene som står overfor den største økningen i forventet tjenesteproduksjon under mer press enn de tjenestene som forventer nedgang i tjenesteproduksjonen. Den lille dreiningen av økonomien i forhold til demografien er bare starten, men i motsetning til de aller fleste kommuner i Norge har Kristiansund i alle fall startet denne dreiningen. God budsjett disiplin og strukturelle grep for at tjenesteområdene skal drive mer effektivt er en nødvendighet, uavhengig av om man trekkes ned eller tilføres midler i budsjettet.

Samtidig ser vi at rammer og kvalitet ikke alltid henger sammen. Kristiansund har de samme lovpålagte krav som andre kommuner. Vi skal levere kultur-, oppvekst-, helse- og tekniske tjenester til våre innbyggere. Selv som ROBEK-kommune i 2015 greide vi å skinne på alle disse områdene. Selv med begrensede midler til nyskaping og vekst er det mulig å være god! I 2019 ble vi kåret til nest beste by i Europa innen innovasjon i offentlig administrasjon, og i 2022 ble vi kåret til #1 i det nasjonale Kommunekompasset. I 2022 vant vi også prisen for den kommunen i Norge med best virksomhetsstyring.

Pandemiårene 2020 og 2021 viste oss at vårt innovasjonsfokus fungerer i praksis, og over 500 000 innbyggere i Norge benyttet våre løsninger for egenkontroll, prøvebestilling og pasientoppfølging for sine covid-19 pasienter. I 2022 har vi påbegynt en revolusjon innen hjelpemiddelhåndtering, hvor vi endelig får gode logistikk-løsninger, og en plattform hvor NAV og kommune spiller sammen. Bystyrets beslutning fra 2016 om investering i digitalisering og tjenesteinnovasjon har vært vellykket.

Budsjettdisiplin og forsvarlig tjenesteproduksjon

Et ufravikelig krav om 100 % budsjettdisiplin er i 2024 helt avgjørende for å unngå omfattende kutt i vår drift.

Administrasjonen mener vi har klart å balansere kravet om effektivisering og kravet om en forsvarlig tjenesteproduksjon på en god måte, selv om enkeltområder og enkeltsaker ikke har hatt den kvaliteten vi har ønsket for de midlene som er avsatt.

I Kristiansund må vi være takknemlige for at modige politikere i 2019 vedtok stramme budsjetter som har båret oss gjennom pandemiårene 2020 og 2021/2022, gjennom krig og inflasjon, og i noenlunde god balanse. Vi ønsker nytt Bystyre velkommen, og håper på et like godt samarbeid i denne økonomiplanen.

Vi ser på heisekranene i sentrum at forvandlingen av Kristiansund er i full gang, og det er det nyinnsatte Bystyrets glede og ansvar å få full effekt av de investeringene med god hjelp fra administrasjonen.

Denne økonomiplanperioden blir mer enn spennende!

Arne Ingebrigtsen
Kommunedirektør

Nordmørsstrategien

Det er utarbeidet en «Attraktivitetsanalyse for Nordmøre» som beskriver nærings-, bosteds- og besøksattraktivitet for Nordmøre som region og for den enkelte kommune.

Visjonen for det regionale samarbeidet er: «Vi løfter Nordmøre – sammen!».

Kommunene på Nordmøre samler kreftene for i fellesskap å jobbe for et **mer bærekraftig og attraktivt Nordmøre**.

- Nordmørsløftet for næringsattraktivitet
- Nordmørsløftet for bolyst og bostedsattraktivitet

I samarbeidet mellom kommunene på Nordmøre er det laget felles planstrategi for perioden 2024–2027, som skal til behandling i de nyvalgte kommunestyrene og bystyret. Det er også utviklet felles del av kommuneplanens samfunnsdel for alle Nordmørskommunene. Slik utvikles felles strategier, og muligheter for samordning.

Viktige saker for Nordmøre de kommende årene:

- Sammenheng i bo- og arbeidsmarkedsregioner - transportkorridorer og mobilitet.
- Næringsutvikling og energi.
- Helse og helseinnovasjon, DMS (distriktsmedisinsk senter) og SNR (Sykehuset Nordmøre og Romsdal).
- Læringsmiljø og inkluderende praksis i barnehager og skoler via Oppvekstnettverk Nordmøre.
- By- og tettstedsutvikling og bygge på kommunene sine fortrinn.
- Campus Kristiansund, FoU-miljøene på Nordmøre og Normoria.

Kristiansund kommune ønsker å være en pådriver i det regionale samarbeidet, øke den regionale integrasjonen og være Nordmørsbyen.

OM KRISTIANSUND KOMMUNE

Verdigrunnlag

Kommunens visjon, grunnverdier og levereregler utgjør kommunens verdigrunnlag.

Visjon

Kristiansund kommune - i medvind uansett vær

Grunnverdier

S Samhandling	N Nyskaping	O Optimisme	R Raushet
Vi skal alltid stå sammen.	Hos oss er alt mulig.	Vi har bruk for alle.	Vi har glimt på alle øyer.
• Vi er lyttende og inkluderende. • Sammen utvikler vi Nordmøre. • Samhandling skal være vår rettesnor. • Vi erause både mot nye ideer og mennesker.	• Vi skal være Norges mest kreative og nyskapende kommune. • Vi skal gi dristige ideer en sjanse. • Du skal ha god grunn for å si nei. • Ja-kommune, nei har bevisbyrden.	• I Norges polykrome by er det glede, optimisme og positivitet som driver utviklingen fremover. • Vi skal bli berømt for vår gjestfrihet og vårt gode humør.	• Vi skal bli best i landet på positivt mangfold vi er avhengig av for å lykkes. • I møte med mennesker er vi romslige og villige til å gi av oss selv. • Vi unner alle suksess. • Det som er godt for naboen er godt for oss.

Levereregler

Oss i mellom

Vi holder ord!
Vi gir ros!

Vi griper hverandre i å lykkes!
Vi snakker med hverandre, ikke om!

Vi har humør og temperament!
Vi gjør hverandre gode!

Visjon: Kristiansund kommune - i medvind uansett vær.

Grunnverdier: Samhandling, nyskaping, optimisme og raushet. Grunnverdiene er også kalt SNOR-verdier.

Levereregler: Oss imellom.

Verdigrunnlaget skal være:

- Kommunens vilje og evne til å bygge opp og videreutvikle et godt omdømme.
- Retningsgivende for arbeidsgiver i møte med kommunens medarbeidere, og komme til uttrykk gjennom ledelse og medarbeiderskap.

Etisk kvalitet på tjenesteyting og myndighetsutøvelse er en forutsetning for at innbyggerne og andre interessegrupper skal ha tillit til kommunen. Målet er at alle ansatte og folkevalgte skal være seg dette bevisst. God etisk standard skal prege alle i møte med omverdenen, samt i etterlevelse av regelverk og kontrollsysterer.

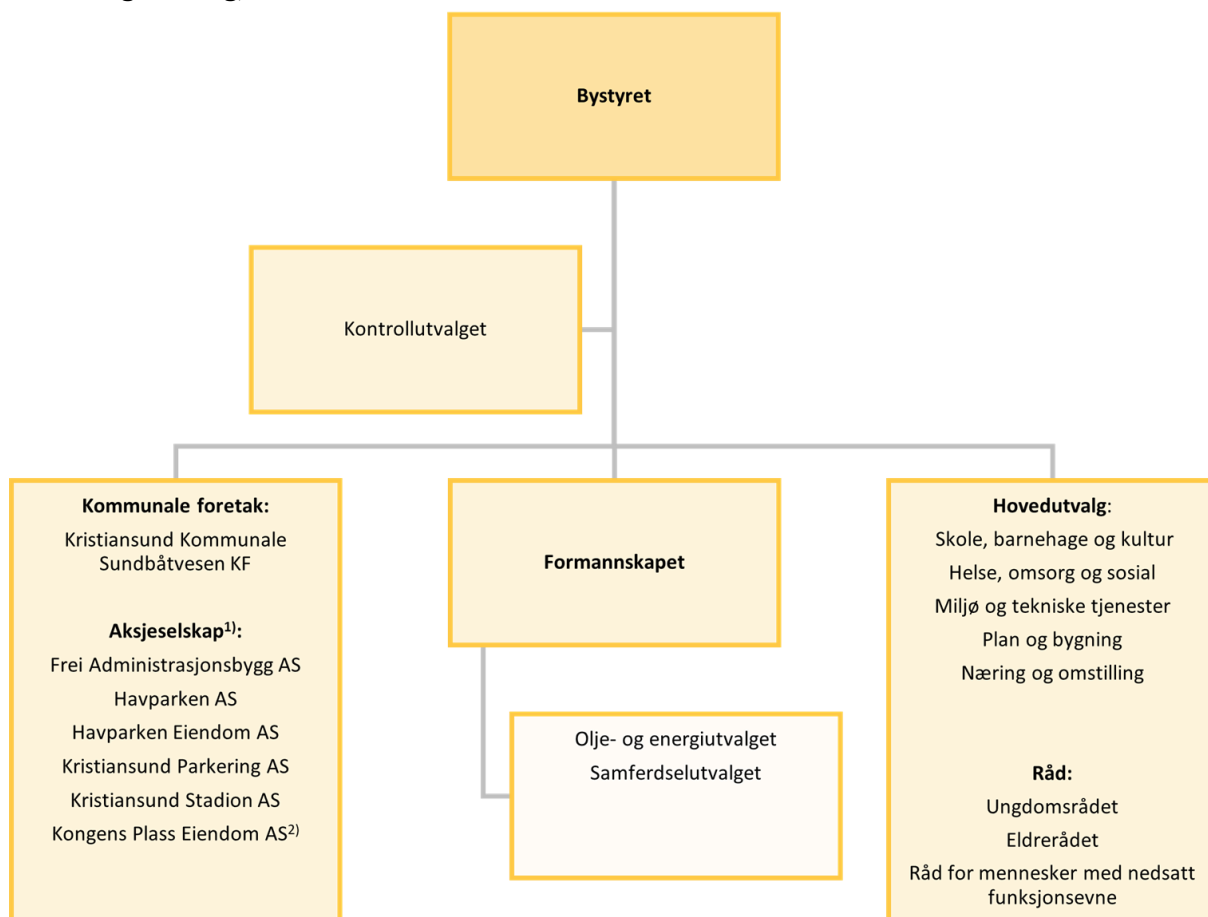
Organisering

All delegering av fullmakter i Kristiansund kommune skjer i henhold til vedtatt delegeringsreglement og reglement for intern videredelegering.

Politisk struktur

Kommunens politiske styringsstruktur er organisert etter formannskaps- og hovedutvalgsmodellen.

Politisk organisering, vedtatt 07.09.2023.

1) Aksjeselskap eid 100 % av Kristiansund kommune.

2) Indirekte 100 % (50 % Kristiansund kommune og 50 % Frei Administrasjonsbygg AS)

Bildet viser Kristiansund bystyre for perioden 2023–2027.

Bystyret har 45 medlemmer og er kommunens øverste politiske organ. Bystyret fatter vedtak på vegne av kommunen så langt ikke annet følger av lov og delegeringsvedtak.

Formannskapet har 11 medlemmer og er kommunens nest øverste politiske organ. Formannskapet behandler og avgjør en rekke saker som er delegert av bystyret. I tillegg behandler formannskapet forslag til handlingsprogram, og gir innstilling i en rekke andre saker som skal til bystyret. Formannskapet fungerer som Administrasjons- og likestillingsutvalg. Kommunens valgstyre er personidentisk med formannskapet. Formannskapet har to underutvalg.

Kommunen har fem hovedutvalg, alle med 9 medlemmer. Utvalgene forbereder og innstiller saker som behandles av bystyret. Plan og bygning behandler saker i henhold til plan- og bygningsloven.

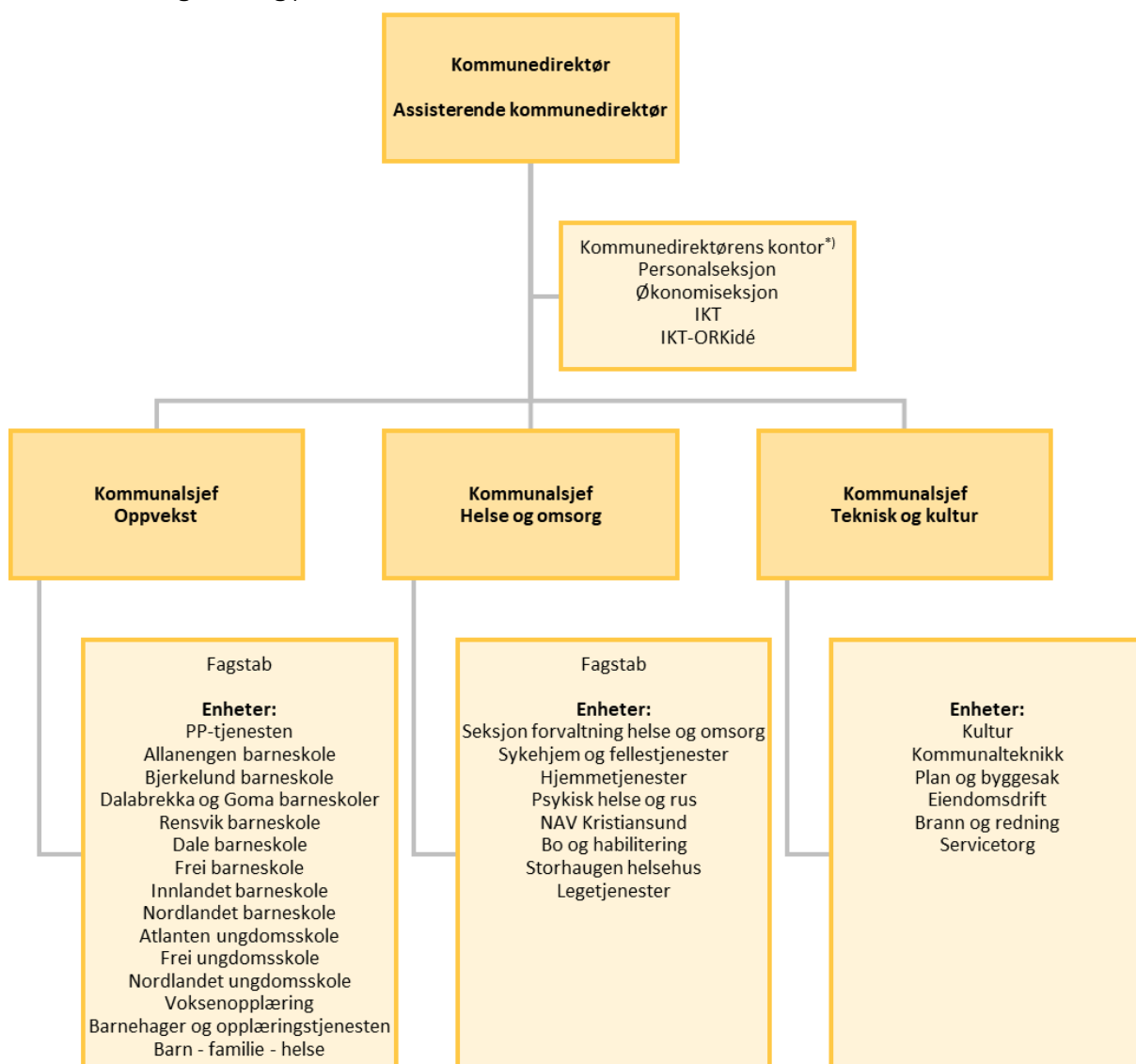
Kontrollutvalget, formannskapet, administrasjons- og likestillingsutvalget, eldrerådet, rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne og ungdomsrådet er lovpålagte organer.

Kommunen har 1 kommunalt foretak og 6 heleide aksjeselskap.

Administrativ struktur

Kommunen er administrativt organisert i en tradisjonell linjeorganisasjon som arbeider vertikalt, og stab/støttefunksjoner som arbeider horisontalt. Organiseringen skal ivareta krav til rolledeling og derigjennom sikre en reell internkontroll. Organisasjonsstrukturen er basert på fire nivå; sektor - ramme - enhet - avdeling.

Administrativ organisering per 30.10.2023.

*) Kommunedirektørens kontor består av fagstab, sekretariat kontrollutvalg (kun personalansvar), politisk sekretariat, kommuneadvokat, samfunnsutvikling og Nordmøre IPR.

Kommunedirektøren er kommunens øverste administrative leder, og ansvarlig for saksutredninger for folkevalgte organer og iverksettelse av politiske vedtak. Kommunedirektøren har også det løpende personalansvaret og er ansvarlig for kommunens internkontroll. Kommunedirektøren har gjennomgående delegasjon av myndighet i forhold til utførelse av definerte oppgaver og ansvar.

Assisterende kommunedirektør har kommunedirektørens ansvar og fullmakter som stedfortreder, personalsjefs ansvars- og arbeidsoppgaver inkludert i stillingen samt stabsansvar for personalseksjonen.

Kommunalsjefene har linjeansvar og kommunedirektørens fullmakter innenfor sine respektive rammeområder. I tillegg har den enkelte kommunalsjef et spesielt ansvar for de fagområdene som hører til kommunens hovedutvalg og andre utvalg.

Personalsjef, økonomisjef og IKT-sjef har gjennomgående fagansvar for hele organisasjonen og kommunedirektørens fullmakter innenfor sine fagområder.

Enhetslederne er ansvarlig for sine enheter innenfor rammen av de fullmakter som er delegert fra kommunedirektøren. Det innebærer at de har nødvendig myndighet til å sikre enhetenes drift både når det gjelder faglige, økonomiske, personalmessige og organisatoriske forhold.

Avdelingslederne er ansvarlig for avdelingens personalkostnader.

Toppledergruppe

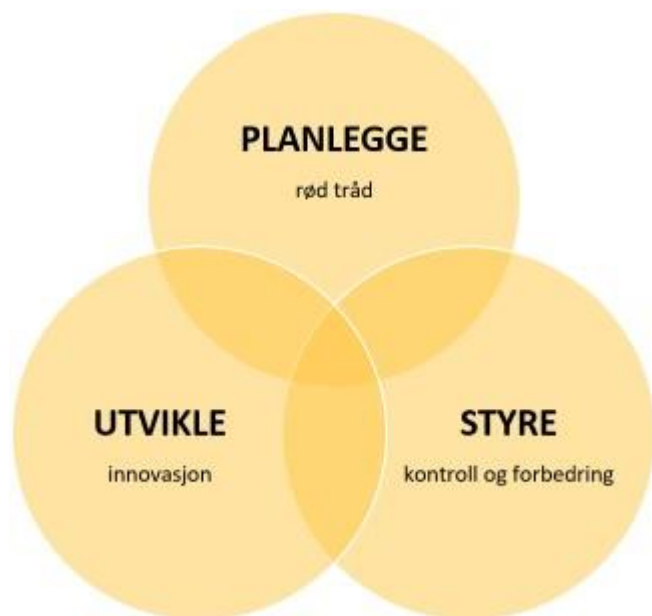
Per 30.10.2023 bestod kommunedirektørens ledergruppe av

- Kommunedirektøren Arne Ingebrigtsen
- Assisterende kommunedirektør Synnøve Tangen
- Kommunalsjef oppvekst Olaug Haugen
- Kommunalsjef helse og omsorg Siv Iren Stormo Andersson
- Kommunalsjef teknisk og kultur John Einar Aune Skontoft
- Økonomisjef Wenche Mostuen Eikeset
- IKT-sjef Arild Ovesen

VIRKSOMHETSSTYRING

Helhetlig virksomhetsstyring er summen av de strukturer, prosesser og verktøy som organisasjonen bruker til planlegging, gjennomføring, oppfølging og forbedring av virksomhetens aktiviteter for å bidra til realisering av kommunens mål, visjoner og verdier.

Hovedelementene i virksomhetsstyringen

Figuren viser kommunens tre hovedelementer i virksomhetsstyringen - planlegge, styre og utvikle.

Planlegge

Plansystemet skal sikre gjennomføring av politiske mål, tiltak og prioriteringer. Det skal være sammenheng og samsvar - rød tråd - mellom de ulike nivåene i systemet.

Styre

Styringssystemet skal sikre implementering og oppfølging av det som er planlagt og vedtatt. God styring skal sikre betryggende kontroll og kontinuerlig forbedring i virksomheten basert på mål- og resultatstyring, internkontroll og risikostyring.

Utvikle

Utviklings- og innovasjonsarbeid skal bidra til å finne gode og bærekraftige løsninger som sikrer kontinuerlig videreutvikling av tjenestene, forvaltningen og samfunnet.

Plansystemet

Plansystemet skal sikre gjennomføring av politiske mål, tiltak og prioriteringer. Det skal være sammenheng og samsvar - rød tråd - mellom de ulike nivåene i systemet.

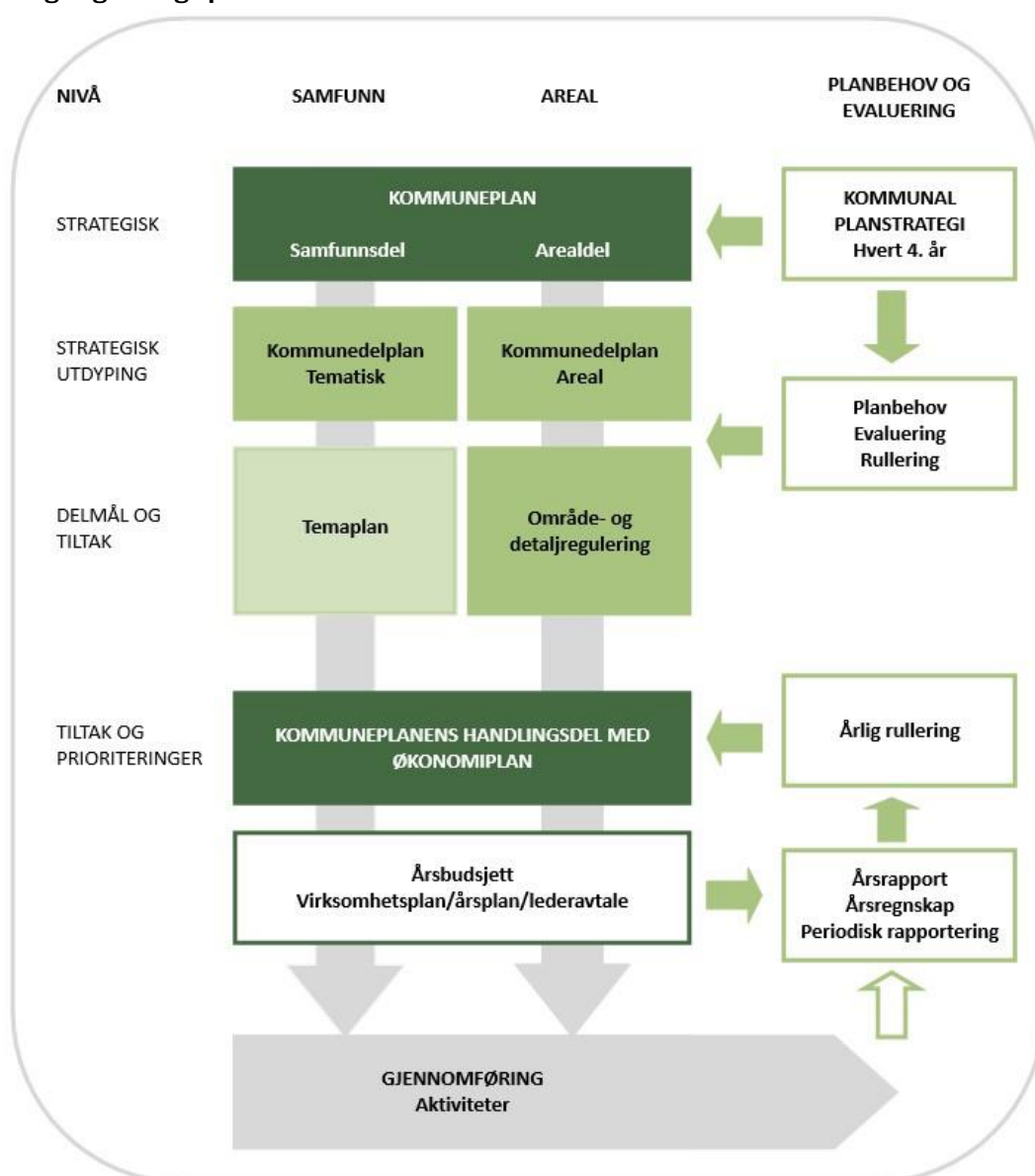

Figuren viser den røde tråden i plansystemet; fra satsingsområder, bærekraftsmål og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel via delmål og tiltak i kommunedelplaner/temaplaner, til prioriteringer i handlingsprogrammet og aktiviteter i virksomhetsplaner.

Oppfølging og utarbeidelse av planer skjer i kommunens virksomhetsstyringssystem.

[Alle vedtatte planer ligger ute på kommunens nettside \(kristiansund.kommune.no\).](http://kristiansund.kommune.no)

Årlige og 4-årige prosesser

Kilde: Asplan Viak(bearbeidet og tilpasset Kristiansund kommune).
Figuren viser årlige og 4-årige prosesser i plansystemet.

Planstrategi

Planstrategi er ikke en plantype, men et verktøy for å vurdere hvilket planarbeid som skal prioriteres i valgperioden. I planstrategien skal det tas stilling til om kommuneplanen skal revideres eller ikke. Planstrategien skal i tillegg drøfte hvilke oppgaver kommunene er tjent med å planlegge sammen med nabokommuner og kommuner i regionen for øvrig. Bystyret skal minst én gang i hver valgperiode, og senest innen ett år etter konstituering, utarbeide og vedta en kommunal planstrategi.

Kommuneplan

Kommuneplanen er kommunens overordnede styringsdokument. Planen skal være strategisk og langsiktig og inneholde mål og retningsvalg for kommunens utvikling. Kommuneplanen skal ivareta både kommunale, regionale og nasjonale mål, interesser og oppgaver. Den skal ta utgangspunkt i den kommunale planstrategien og legge retningslinjer og pålegg fra statlige og regionale myndigheter til grunn. Alt planarbeid i kommunen bygger på kommuneplanen.

Kommunen skal ha en samlet kommuneplan som omfatter en samfunnsdel med handlingsdel og en arealdel:

- Samfunnsdelen trekker opp visjon, satsingsområder og hovedmål for kommunen som samfunn og organisasjon. Handlingsdelen skal angi hvordan kommuneplanens samfunnsdel og andre planer skal følges opp med tiltak. Handlingsdelen skal være innenfor kommunes økonomiske rammer. Handlingsdelen har en tidshorisont på 4 år og skal rulleres årlig. Ifølge kommuneloven kan økonomiplanen inngå i handlingsdelen.
- Arealdelen omfatter hele kommunen og skal utarbeides etter at samfunnsdelen er vedtatt. Den er juridisk bindende, styrer den langsiktige arealutviklingen og skal sikre at arealbruken bidrar til å nå målene i samfunnsdelen. Arealdelen består av plankart, planbestemmelser og planbeskrivelse. Den er også styrende for mer detaljerte arealplaner og utbyggingstiltak.

Kommunedel-, tema- og reguleringsplaner

Kommunedelplaner

Kommunedelplan er en utdyping av kommuneplanen. Delplanene dekker en geografisk del av kommunen eller et avgrenset samfunnstema. Tematiske kommunedelplaner skal ha en handlingsdel som rulleres årlig. Kommunedelplaner behandles i tråd med prosesskravene i plan- og bygningsloven. Kommunedelplaner for en del av kommunens areal vedtas med rettsvirkning.

Temaplaner

Temaplaner er planer for bestemte tjenesteområder eller tema. Planene er mer konkrete enn kommunedelplanene og skal vise hvordan overordnede mål skal følges opp og iverksettes. Noen planer er lovpålagte, ellers står kommunen fritt til å velge hva det er hensiktsmessig å lage temaplaner for. Temaplaner må ikke følge prosesskravene i plan- og bygningsloven.

Reguleringsplaner

Reguleringsplaner brukes for å følge opp kommuneplanens arealdel, kommunedelplaner eller krav fastsatt i områderegulering. Det er to typer reguleringsplaner; områderegulering og detaljregulering. Planene er juridisk bindende og består av plankart med tilhørende bestemmelser og beskrivelse. Planene behandles i tråd med prosesskravene i plan- og bygningsloven.

Handlingsprogram

Handlingsprogrammet knytter sammen mål, tiltak og prioriteringer og sikrer sammenhengen mellom oppfølgingen av kommunes planer og økonomiplanlegging. De økonomiske rammene bygger på ramme faktorer i kommuneproposisjonen og statsbudsjettet.

Kommunens handlingsprogram omfatter kommuneplanens handlingsdel og økonomiplan med årsbudsjett:

- Handlingsdelen har en tidshorisont på 4 år og skal rulleres årlig. Det inneholder mål for hva som skal oppnås i perioden og tiltakene som skal føre dit.
- Økonomiplanen viser hvilke konsekvenser tiltakene har for kommunens økonomi på sikt. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i planperioden. Økonomiplanen har et 4. års perspektiv med årsbudsjettet som første år. Planen rulleres årlig.
- Årsbudsjettet er kommunens bevilgningsdokument, det vil si at vedtatt budsjett angir hvilke rammer bystyret har bevilget til kommunens virksomhet det kommende året. Rammene er bindende for rammeområdene. Årsbudsjettet skal baseres på realistiske anslag for inntekter og utgifter i løpet av året.

Planer i planperioden

Gjeldende planstrategi for 2020–2023 ble vedtatt i bystyret 18.6.2020. Forslag til ny planstrategi for 2024–2027 er utarbeidet og oversendt til politisk behandling. Endelig vedtak vil bli gjort av nytt bystyre i desember 2023.

Tabellene under viser hvilke planer som er foreslått utarbeidet i planperioden.

Kommuneplan

Tittel	Revisjon - sist vedtatt	Ny	2024	2025	2026	2027	Dato oppstart og ferdigstillelse	Ansvarlig sektor
Kommuneplanens samfunnsdel 2020–2032	2020		X				januar 2024 september 2024	PoA
Kommuneplanens arealdel	2019						september 2023	ToK

Kommunedelplaner

Tittel	Revisjon - sist vedtatt	Ny	2024	2025	2026	2027	Dato oppstart og ferdigstillelse	Ansvarlig sektor
Oppvekstplan for Kristiansund kommune 2021–2027	2021				X	X	mars 2026 mars 2027	O
Helhetlig plan for helse og omsorg 2020–2030	2021					X	januar 2027	HoO

Temaplaner

Tittel	Revisjon - sist vedtatt	Ny	2024	2025	2026	2027	Dato oppstart og ferdigstillelse	Ansvarlig sektor
Kommunal Digital Gestalt 2018	2018		X				mai 2024 desember 2024	PoA
Alkoholpolitisk handlingsplan 2020–2024	2020		X				desember 2023 juni 2024	PoA
Attraktiv og nyskapende arbeidsgiver 2023–2026	2023				X		januar 2026 desember 2026	PoA
Overordnet beredskapsplan	2013		X				januar 2024 desember 2024	PoA
Handlingsprogram							rulleres årlig	PoA
Vi skal være der barna er! - Samordna og virkningsfulle forebyggende tjenester for barn og unge		X	X				januar 2024 august 2024	O
Campus Kristiansund - bygging av langvarige partnerskap		X	X				oktober 2023 juli 2024	O
Veteranplan 2024–2028	2020		X				revisjon pågår	HoO
Boligsosial plan		X	X				utarbeidelse pågår	HoO
Oppheving av eldre reguleringsplaner i området ytrebydel/Batterihammeren/ Stavnesveien *			X				januar 2024 desember 2024	ToK
Omregulering av et eller flere av områdene: Løkkemyra, Innlandet, H. Brinchmannsvei og/eller Stortua *			X	X	X		september 2024 september 2026	ToK
Fysisk aktivitet og friluftsliv 2011–2018	2010						september 2023	ToK
Bibliotekplan		X					september 2023	ToK
Kulturskoleplan		X					september 2023	ToK
Kunstplan		X	X				mai 2024 ->	ToK
Hovedplan for vannforsyning 2010–2020	2010		X	X			september 2023 juni 2025	ToK
Hovedplan for avløp og vannmiljø 2012–2021	2012			X	X	X	september 2025 juni 2027	ToK
Parkeringspolitisk plan 2017–2025	Ikke vedtatt		X	X			september 2024 oktober 2025	ToK
Trafikksikkerhetsplan 2019–2023	2019		X	X			september 2024 oktober 2025	ToK
Smart plasthåndteringsplan 2023–2025	2023			X			oktober 2025	ToK

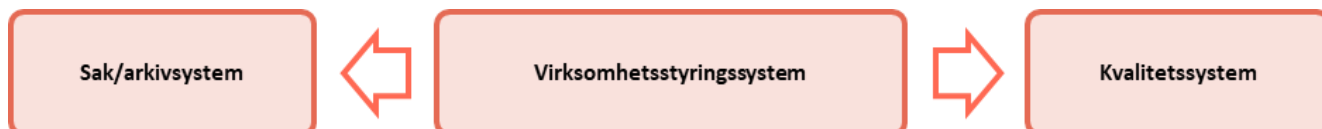
Forkortelser: Politikk og administrasjon (PoA), Oppvekst (O), Helse og omsorg (HoO) og Teknisk og kultur (ToK).

* For disse to planarbeidene så betinger dette at to ressurser får avsatt tid til arbeidet. Arbeidet vil belastes «ikke-selvkost-området». Det foreslås at Plan og byggesak arbeider med disse planene, og ikke starter opp kommunedelplan for kystsonen på Frei. Dette fordi behovet for å rydde opp i gamle reguleringsplaner er mye større enn behovet for kommunedelplaner på Frei. Eldre reguleringsplaner gir vanskelig byggesaksbehandling med stor grad av dispensasjonsgivning, medfører mye tid til saksbehandling og høye gebyrer for søkerne.

Styringssystemet

Styringssystemet skal sikre implementering og oppfølging av det som er planlagt og vedtatt. God styring skal sikre betryggende kontroll og kontinuerlig forbedring i virksomheten basert på mål- og resultatstyring, internkontroll og risikostyring.

Integrasjoner med ulike fagsystem og databaser bidrar til effektiv dataflyt og mindre manuelt arbeid. Referanse til henholdsvis sak-, arkiv- og/eller ID-nummer i kvalitetssystemet sørger for den røde tråden mellom systemer.

Figuren viser den røde tråden fra virksomhetsstyringssystemet og ut til sak/arkiv-systemet og kvalitetssystemet.

Systematisk og strukturell resultatoppfølging og rapportering er en viktig del av styringsprosessen, og en forutsetning for å sikre kontinuerlig videreutvikling av tjenestene, forvaltningen og samfunnet. Det skal være en rød tråd i kommunens styringskjede.

Figuren viser den røde tråden i styringskjeden fra kommuneplanens samfunnsdel til handlingsprogram og periodisk rapportering/årsrapport.

Oppfølging og rapportering skjer i kommunens virksomhetsstyringssystem.

[Alle vedtatte planer og rapporter ligger ute på kommunens nettside \(kristiansund.kommune.no\).](http://kristiansund.kommune.no)

Mål- og resultatstyring

Kommunens mål- og resultatstyring er basert på den røde tråden i plansystemet. Indikatorer/indikatorsett og resultatmålinger gjør det mulig å følge med på graden av måloppnåelse i forhold til bærekraftsmål og hovedmål i kommuneplanen. Taksonomi - klassifiseringsmodeller - letter arbeidet med å sortere og finne gode og riktige indikatorer og aktiviteter som oppfyller våre bærekraftsambisjoner.

Figuren viser den røde tråden i plansystemet med målepunkter; fra satsingsområder, bærekraftsmål og hovedmål i kommuneplanens samfunnsdel via delmål og tiltak i kommunedelplaner/temaplaner, til prioriteringer i handlingsprogrammet og aktiviteter i virksomhetsplaner.

RAKID er modellen kommunen skal benytte for å kunne velge aktiviteter som har høyest effekt på målene vi har satt oss. RAKID, hvor resultatet (R) definerer hvilke aktiviteter (A) som skal iverksettes. Aktivitetene må bygges på kunnskap (K), både menneskelig og kunstig. For å ha den nødvendige kunnskapen trenger vi lett tilgjengelig informasjon (I) som definerer hvilke data (D) vi trenger å samle inn.

U4SSC (United for Smart Sustainable Cities Initiative) er ett av indikatorsettene kommunen benytter til måling og kartlegging av bærekraftstatus.

Internkontroll og risikostyring

Internkontroll er systematisk arbeid og dokumentasjon av egen praksis, forbedring av arbeidsmetoder og samhandling for å sikre måloppnåelse samt unngå lovbrudd og andre uønskede hendelser. Internkontrollen bør være risikobasert.

Oppfølging av statlige tilsyn, forvaltningsrevisjoner, regnskapsrevisjoner/etterlevelseskontroller, politiske vedtak og eierstyring skjer i virksomhetsstyringssystemet.

Kvalitetssystemet ivaretar ROS-analyser, dokumentasjon og dokumentstyring, håndtering av avvik og uønskede hendelser, korrigerende tiltak, forbedringsforslag og varsling av kritikkverdige forhold på arbeidsplassen.

Læring og forbedring

Tilbakemeldinger gjennom ulike undersøkelser og medvirkning fra ansatte, brukere og innbyggere er viktige elementer i kommunens kvalitets- og forbedringsarbeid. Resultater fra undersøkelser registreres i virksomhetssystemet.

Overvåking av internkontrollen skjer gjennom interne revisjoner og ledelsens gjennomgang. Slik sikrer vi at den fungerer som forutsatt og bidrar til kontinuerlig læring og forbedring. Oppfølging skjer i virksomhetsstyringssystemet.

Utvikling og innovasjon

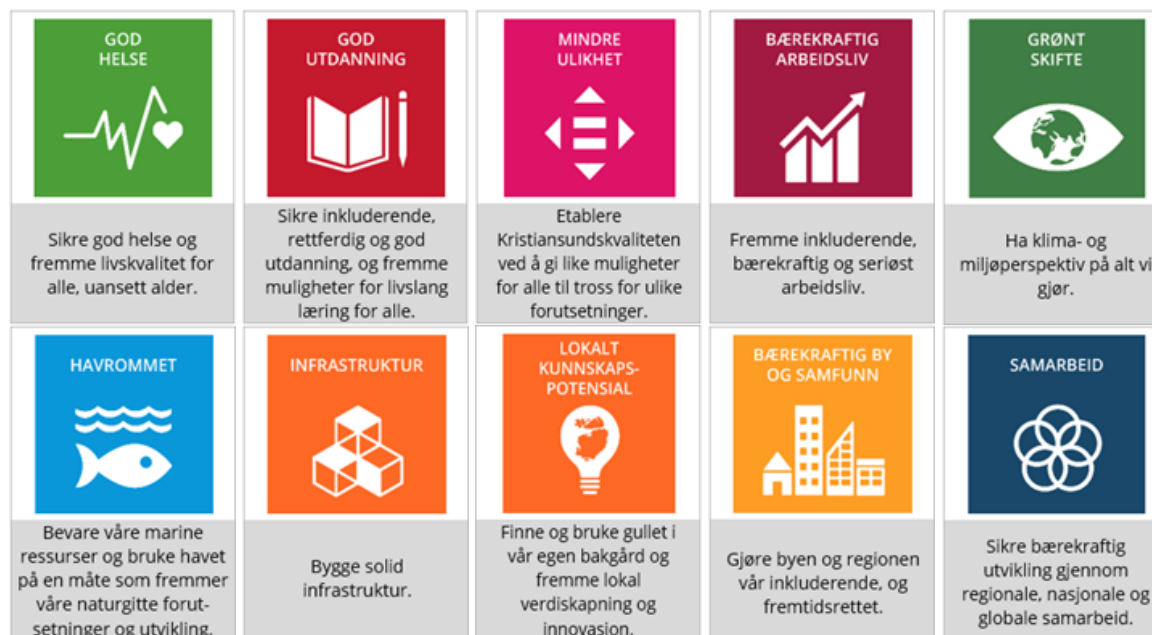
Utviklings- og innovasjonsarbeid skal bidra til å finne gode og bærekraftige løsninger som sikrer kontinuerlig videreutvikling av tjenestene, forvaltningen og samfunnet.

KOMMUNENS SATSINGSOMRÅDER

Kommunens satsingsområder kan bli endret hvis forslaget om revidering av kommuneplanens samfunnsdel vedtas som foreslått i Planstrategi 2024–2027.

FNs bærekraftsmål er verdens felles arbeidsplan for å utrydde fattigdom, bekjempe ulikhet og stoppe klimaendringene innen 2030. Bærekraftsmålene består av 17 mål og 169 delmål som skal fungere som en felles global retning. Målene er inndelt i tre dimensjoner – økonomisk, sosial og økologisk bærekraft. Bærekraftsmålene gjelder for alle land i verden, og regjeringen har forpliktet Norge til å arbeide for å nå målene.

FNs bærekraftsmål utgjør det overordnede rammeverket for utviklingen av Kristiansundsamfunnet. Vi har oversatt og omformulert de globale målene til 10 lokale bærekraftsmål som passer til våre utfordringer og muligheter.

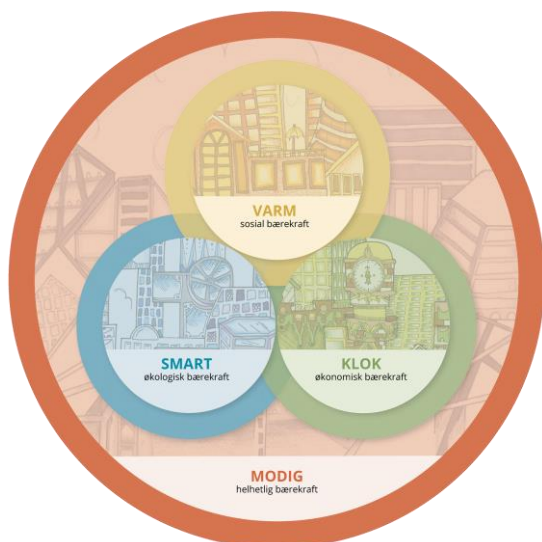

Med bakgrunn i de 10 lokale bærekraftsmålene er det definert følgende satsingsområder i kommuneplanen

- Den varme byen
- Den kloke byen
- Den smarte byen
- Den modige byen

I tillegg er menneskelige ressurser og økonomi sentrale satsingsområder for kommunen.

Alle satsingsområdene er tverrsektorielle. Det betyr at de gjelder for alle tjenesteområdene, og at vi må arbeide sammen på tvers av sektorene for å oppnå den utviklingen vi ønsker. For hvert satsingsområde er det definert hovedmål og strategier.

De 4 "byene" illustrerer våre dimensjoner for bærekraft, vår visjon og framtidens Kristiansund

- Sosial bærekraft – varm
- Økonomisk bærekraft – klok
- Økologisk bærekraft – smart
- Helhetlig bærekraft – modig

Den varme byen

Vi ivaretar helse, trivsel, trygghet og livsutfoldelse for et mangfold av mennesker, som tar vare på hverandre. Våre bygg og byrom tar hensyn til både funksjonelle og estetiske verdier. Vi legger til rette for fellesskap og inkludering som stimulerer til utjevning av forskjeller, og en god fordeling av fellesskapets samlede ressurser.

HOVEDMÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik gjør vi det
Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.	· Vi skal mobilisere innbyggerne til å ta vare på seg selv og sine omgivelser, og tilrettelegge for friluftsliv og aktivitet i nærmiljøet. · Vi skal forebygge tidlig og på riktig tidspunkt, fremfor å reparere sent. · Vi skal arbeide aktivt med forebygging av psykiske plager og rusmisbruk.
Vi har et aldersvennlig samfunn.	· Vi skal legge til rette for at innbyggerne kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig. · Vi skal legge til rette for aktiv deltagelse og ta i bruk eldre som en ressurs. · Vi skal utvikle en tomtepolitikk som fremmer aldersvennlige lokalsamfunn og som bidrar til god integrering.
Vi har en inkluderende, rettferdig og god utdanning, og muligheter for livslang læring for alle.	· Vi skal ha en langsiktig utdanningsstrategi for å lykkes med kommunens samfunnsutvikling. · Vi skal ha god kvalitet og kompetente voksne i barnehager og skoler. · Vi skal opprettholde involvering av våre eldre på forskjellige lærings- og opplysningsarena.
Vi har like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger.	· Vi skal i samarbeid med ulike aktører arbeide for å motvirke utenforskap og konsekvenser av sosiale ulikheter, og spesielt ta hensyn til barn og unge. · Vi skal opprettholde en mangfoldig frivillig sektor som samarbeider med kommunen om å skape gode lokalsamfunn, tjenester og tilbud til befolkningen. · Vi skal identifisere og sette inn tiltak på riktig tidspunkt for de som står i fare for å falle utenfor. · Vi skal legge til rette for mangfoldige bomiljø og boformer som ivaretar en variert befolkningssammensetning og ulike inntektsgrupper.
Vi har en trygg by som er tilgjengelig for alle.	· Vi skal ha høy oppmerksomhet på samfunnssikkerhet og beredskap gjennom gode planer og realistiske øvelser. · Vi skal ha en byutvikling som er universelt utformet slik at mennesker på tvers av alder og bakgrunn kan møtes og leve sammen. · Vi skal arbeide med forskjønning, gode byrom, inkludering og utvikling av kommunen.

Den kloke byen

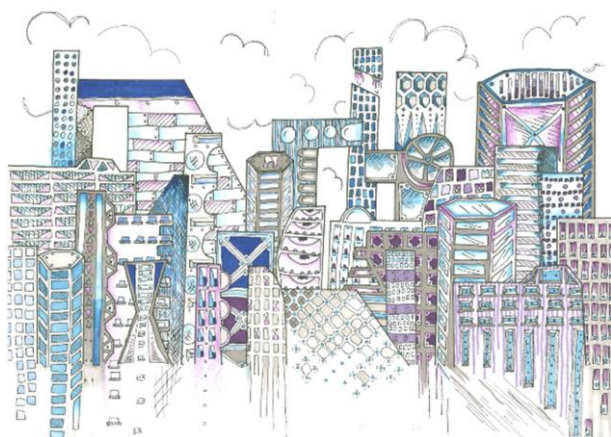

Vi har kunnskap, ideer, og talenter. Vi er søkende etter ny kunnskap og deler den med andre. Vi utvikler våre virksomheter og vårt demokrati slik at vi har økonomisk styring og kontroll, som sikrer velferden i et bærekraftig samfunn. Vi tar vare på vår kulturelle identitet og er stolte av hva vi får til. Vi har trygge arbeidsplasser som gir trivsel og livskvalitet for befolkningen i hele arbeidsregionen.

HOVEDMÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik gjør vi det
Vi har et inkluderende, bærekraftig og seriøst arbeidsliv.	· Vi skal fokusere på å tilrettelegge for et næringsliv som kombinerer oppmerksomhet på eksisterende næringer og nye næringer som utvikles. · Vi skal ha oppdatert kunnskapsgrunnlag av ressurs situasjonen om mineralforekomster og biomasse i kommunen og Norskehavet. · Vi skal tilrettelegge for tilstrekkelig næringsareal for å øke arbeidsplass-dekningen i regionsenteret Kristiansund. · Vi skal samarbeide med våre nabokommuner for å fremme næringsetableringer i regionen. · Vi skal tilpasse utdanningstilbudet til et framtidig arbeidsmarked, og skape en kultur for endringsvilje. · Vi skal styrke utdanningstilbudene med oppdaterte nybygg og oppdatert utstyr. · Vi skal bruke kommunens innkjøpskraft og posisjoner til å fremme et ordnet og anstendig arbeidsliv. · Vi skal bruke trepartssamarbeidet mellom tillitsvalgte, politisk ledelse og administrasjon for å ivareta et inkluderende arbeidsliv. · Vi skal gjøre det attraktivt å jobbe innenfor helse- og omsorg.
Vi har gode tjenester og god service.	· Vi skal ha optimal tilpasning av kommunale tjenester i forhold til behov. · Vi skal sikre en rask og forutsigbar kommunal saksbehandling til innbyggere og næringsliv.
Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.	· Vi skal være et regionsenter med gode offentlige og kommersielle tjenester til omlandet. · Vi skal etablere møteplasser der kunnskap deles, tanker utfordres og spørsmål stilles. · Vi skal bygge en kulturell infrastruktur som gir økt mulighet for kulturproduksjoner og aktivitet i regionen.

Den smarte byen

Vi utnytter våre naturgitte forutsetninger og er gode forvaltere av våre naturressurser, både på land og i havet. Vi ivaretar det globale perspektivet og utvikler våre byer og tettsteder ut ifra klima- og miljøvennlige forutsetninger. Vår bebyggelse og infrastruktur skal være et viktig ressursgrunnlag for framtidige generasjoner.

HOVEDMÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik gjør vi det
Vi har klima- og miljøperspektiv i alt vi gjør, og er pådriver for en samfunnsutvikling mot et lavutslippsamfunn.	· Vi skal ha en klimavennlig kommune som gjør det enklest å velge miljøvennlig. · Vi skal ha gode kunnskapsgrunnlag i arbeidet med reduksjon av klimagassutslipp. · Vi skal påvirke leverandørmarkedet, og være pådrivere for klimavennlige anskaffelser. · Vi skal investere i og drifte bygg og infrastruktur vurdert ut fra et bærekraftig livsløpsperspektiv. · Vi skal benytte sirkulære avfalls løsninger og redusere det totale forbruket som medfører avfall. · Vi skal ha et tydelig klima- og miljøperspektiv i utvikling av næringsareal. · Vi skal forvalte vår natur både i hav og på land, slik at livsgrunnlaget for naturmangfoldet blir ivaretatt. · Vi skal ta vare på matjorda og lære av våre nabokommuner.
Vi har redusert konsekvensene av klimaendringen som skjer.	· Vi skal ta hensyn til klimaendringen gjennom våre areal- og reguleringsplaner og stille krav til tekniske løsninger for å begrense skade på helse og eiendom.
Vi har bevart våre marine ressurser og bruker havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.	· Vi skal ta vare på og utnytte havrommet som kommunens «spiskammers» og ferdselsåre. · Vi skal bidra til å utvikle ny bærekraftig næringsaktivitet, og legge til rette for nye lokale bedriftsetableringer. · Vi skal posisjonere Kristiansund som senter for videre satsing på blå-grønn næringsaktivitet.
Vi har tatt vare på og videreutviklet Kristiansunds bygningsmessige særpreg og identitet.	· Vi skal ivareta kommunens kulturminner og verneverdig bebyggelse.
Vi har solid infrastruktur.	· Vi skal ha infrastruktur som dekker framtidens behov for digital utvikling, elkraft og vann og avløp. · Vi skal utvikle våre veisamband for en sikker og miljøvennlig trafikkavvikling. · Vi skal arbeide for å bedre eksisterende og utvikle nye transport- og samferdselsløsninger. · Vi skal ha regionalt samarbeid for at regionens behov når fram i nasjonal transportplan.

Den modige byen

Vi har en felles helhetsforståelse som gir god samhandling og bærekraftig samfunnsutvikling. Her finnes risikovilje og pågangsmot. Hos oss skjer det innovasjon og omstilling. Vi har sterke fagmiljøer og et nyskapende næringsliv, som utvikler seg sammen med det offentlige.

HOVEDMÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik gjør vi det
Vi er en fremtidsrettet og inkluderende kommune.	· Vi skal ha en kommune som har en kunnskapsbasert helhetsforståelse av hva som er forutsetningene for god samfunnsutvikling. · Vi skal bidra til å digitalisere tjenestetilbudene i offentlig sektor. · Vi skal våge å være i front, ta risiko og prøve ut nye leveransemetoder og tjenestetilbud, men samtidig ta vare på de gode løsningene. · Vi skal øke kunnskapen om og forståelse for offentlige anskaffelser hos lokalt næringsliv. · Vi skal være en effektiv og attraktiv by som benytter smarte og moderne løsninger, og ha arenaer som stimulerer til skaperkraft. · Vi skal være et attraktivt reisemål og utvikle reiselivet slik at det gir ny vekst. · Vi skal styrke vår innbygger- og brukervedvirkning, motivere til samfunnsdeltagelse og tjenesteutvikling.
Vi er en foretrukken og innovativ samarbeidspartner.	· Vi skal samarbeide tett med forskningsmiljø, andre offentlige myndigheter, kompetansemiljø og lokalt næringsliv for å styrke læringsarenaer og stimulere til entreprenørskap og leverandørutvikling. · Vi skal ha en sterk delingskultur og samarbeide med offentlig sektor, kunnskapsmiljøer og næringsliv.
Vi tar i bruk gullet i vår egen bakgård.	· Vi skal ha en gjennomgående entreprenør- og innovasjonskultur.

Menneskelige ressurser

Kristiansund kommune skal være en attraktiv arbeidsgiver, og en fremtidsrettet og fleksibel organisasjon med kompetente medarbeidere.

HOVEDMÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik gjør vi det
Vi er en attraktiv arbeidsgiver.	· Vi skal ha et felles verdigrunnlag. · Vi skal ha en klar identitet og godt omdømme. · Vi skal sammen med folkevalgte og tillitsvalgte tilrettelegge for samarbeid, medbestemmelse og involvering. · Vi skal sikre et godt arbeidsmiljø som gir grunnlag for en helsefremmende og meningsfylt arbeidssituasjon. · Vi skal bidra til et inkluderende arbeidsliv, og legge til rette for at ansatte, lærlinger og studenter har en god og meningsfylt arbeidshverdag. · Vi skal ha en livsfasepolitikk som gjenspeiler likeverd for ansatte.
Vi er en fremtidsrettet og fleksibel organisasjon.	· Vi skal utøve en tydelig og mestringsorientert ledelse. · Vi skal bidra til tillitsbasert medarbeiderskap og legge til rette for medarbeiderdrevet innovasjon. · Vi skal sikre den enkelte medarbeider nødvendig kompetanse og sette organisasjonen i stand til å møte framtidige rekrutterings - og kompetanseutfordringer. · Vi skal fremme livslang læring for yngre og eldre medarbeidere. · Vi skal ha motivasjon, kompetanse og kapasitet til endring og omstilling.
Vi har fokus på kvalitet, og jobber kontinuerlig med forbedring av våre tjenester i henhold til krav.	· Vi skal ha nødvendig kunnskap, rutiner og prosedyrer som sikrer tjenester til våre innbyggere i henhold til myndighetskrav og egne krav. · Vi skal rapportere, følge opp og lære av avvik og uønskede hendelser. · Vi skal avdekke og følge opp risiko for avvik. · Vi skal evaluere og ved behov forbedre våre prosedyrer og andre tiltak for internkontroll.

Økonomi

Kristiansund skal være en økonomisk robust og bærekraftig kommune.

HOVEDMÅL: Slik vil vi ha det	STRATEGIER: Slik gjør vi det
Vi har økonomisk bærekraft i virksomheten.	· Vi skal arbeide målrettet for å etablere og oppfylle handlingsregler. · Vi skal utarbeide klimabudsjett og klimaregnskap.
Vi har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.	· Vi skal arbeide aktivt for å sikre god økonomistyring. · Vi skal gjennomføre gode og smarte anskaffelser i henhold til interne retningslinjer og lov og forskrift om offentlige anskaffelser. · Vi skal ha kontroll på vår gjeld i et langsiktig perspektiv. · Vi skal vurdere kostnadsnivået vårt opp mot sammenlignbare kommuner og markedet. · Vi skal levere effektiv tjenesteproduksjon med økonomiske analyser som grunnlag.

ØKONOMISKE RAMMER

Statlige rammebetingelser

Regjeringen legger opp i forslag til statsbudsjett opp til en realvekst i frie inntekter med om lag 5,1 milliarder kroner. Kommunens frie inntekter består av skatteinntekter og rammetilskudd. Dette er inntekter som kommunen kan disponere fritt uten andre føringer fra staten enn gjeldende lover og regler.

Forslag til statsbudsjettet legger klare føringer for bruken av den totale realveksten, og økningen i frie inntekter er forutsatt å finansiere endring i folketall og alderssammensetningen, lønns- og prisvekst samt ulike oppgaveendringer knyttet til den kommunale tjenesteytingen.

Kommunesektoren har opplevd et kraftig redusert handlingsrom etter 2021. Frem til og med 2022 ble undervurdert permanent kostnadsvekst kompensert av midlertidig merskattevekst. Merskattevekst og anslått lavere prisvekst enn lagt til grunn i revidert nasjonalbudsjett bidrar også i 2023.

Samlet er det underliggende faktorer som presser økonomien vår i 2024 og fremover. Dette er faktorer som medfører et redusert økonomisk handlingsrom.

De øvrige inntektene består av øremerkede tilskudd, gebyrer og momskompensasjon. Disse inntektene er ikke med i denne oversikten.

Anslag frie inntekter for Kristiansund kommune er i overkant av 1,6 milliarder kroner. Anslaget på frie inntekter viser en nominell vekst for Kristiansund kommune fra 2023 til 2024 på 4,3 %. Nominell vekst i frie inntekter er regnet fra anslag på regnskap for 2023 og forslag til statsbudsjett 2024.

[Det vises til KS sin samleside for statsbudsjettet for grunnlagstall og -informasjon fra både Kommunal- og moderniseringsdepartementet og KS selv \(ks.no\).](#)

Tabellen under viser makrotallene for kommunesektoren samlet i forslag til statsbudsjettet for 2024.

Makrodriver	Kommuner (milliarder kroner)
Maksimal foreldrebetaling 2 000 kroner per måned fra 1. august 2024	1,56
Kontantstøtten endres, gis til barn mellom 13–19 måneder og ikke 13–23 måneder	0,12
Pensjonspåslaget for private barnehager	-0,06
Ny opplæringslov	0,05
Nytt prøvegjennomføringssystem	-0,01
Maksimalpris foreldrebetaling barnehage redusert til 3 000 kroner 1. januar 2023, helårseffekt	0,07
Gratis barnehageplass for 3. barn, helårseffekt	0,02
Pasienttilpasset basistilskudd, helårseffekt	0,25
Veiledende sosialhjelpssatser, helårseffekt	0,30

Endringer i oppgaver

Endringer i oppgavene vil gjenspeiles i tiltak under rammeområdene i handlingsdelen.

Innholdet i eventuelle tilleggsproposisjoner kan medføre at det blir ettersendt et notat til politisk behandling om det medfører endringer i oppgaver, ansvar og det økonomiske opplegget for kommunene etter forhandlinger. Regjeringen må nå framforhandle et flertall for statsbudsjettet på Stortinget gjennom komitébehandlingen i andre halvdel av november. Stortinget gjør sitt endelige vedtak om statsbudsjettet innen midten av desember.

[Mer om beregningene for Kristiansund kommune er på departementets side for inntektssystemet \(regjeringen.no\).](#)

Befolkningsutvikling og demografikostnader

Kapitlet om Befolkningsutviklingen og demografikostnader er ikke oppdatert fra "Handlingsprogram 2023–2026", da det ikke foreligger befolkningsframskrivninger som tar høyde for flyktningestrømmen på kommunenivå.

Uttalelse fra KS (kommunesektorens organisasjon):

"Vi gjør samtidig oppmerksom på at demografimodellen er ikke oppdatert. Dette har sammenheng med at det ikke foreligger befolkningsframskrivninger der det er tatt høyde for flyktningstrømmen fra Ukraina på kommunenivå. En justert demografimodell måtte derfor ha basert seg på befolkningsframskrivingene fra sommeren 2021 og i disse er det kun i beskjeden grad tatt høyde for økning i antallet flyktninger, mens den faktiske situasjonen er en helt annen. Eneste endring ved en oppdatering av demografimodellen ville da vært å justere framskrivingene slik at disse tar utgangspunkt i folketall 1.1.2023 og ikke 1.1.2022 som dagens modell gjør. For 2024 ville dette medført endringer, men her har allerede regjeringen i kommuneproposisjonen signalisert vekst i frie inntekter for 2024 som følge av dette. For årene 2025 og fremover ville de årlige befolkningsendringene være de samme som i modellen som allerede er publisert, og eneste endringer ville da vært oppjustering av demografianslagene fra 2022 til 2023 kroner. Dette vil uansett gi beskjedne endringer sammenlignet med den modellen som allerede er publisert."

I planperioden er det lagt til grunn befolkningsnedgang. Den demografiske analysen viser at alderssammensetningen vil endre seg relativt mye gitt tidsperioden. Klart størst vekst er forventet å komme i aldersgruppen 67 år og eldre. Elevtallet er ventet å synke drastisk. Følgende områder må gis særlig oppmerksomhet med sikte på å opprettholde og tilpasse tjenestetilbudet:

- Barn og unge.
- Brukere med behov for sammensatte og ressurskrevende tjenester.
- Tilrettelegging for at kommunens ansvar i samhandlingsreformen ivaretas.
- Behov for utvikling og tilpasning av tilbudet til eldre og hjelpe-/pleietrengende.

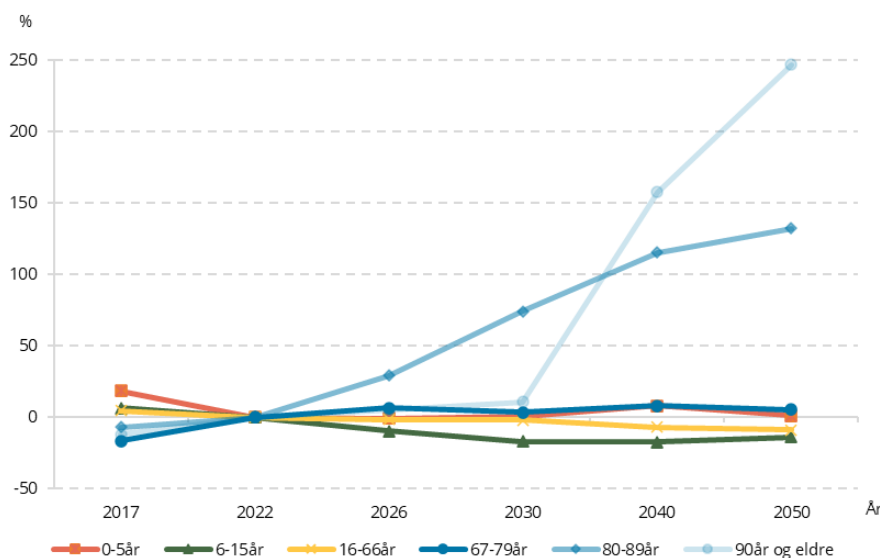
Endringer i både antall innbyggere og sammensetning av aldergrupper har stor betydning for planlegging og drift i årene framover.

Befolkningsutvikling

De demografiske faktorene som bidrar til befolkningsutviklingen er fruktbarhet, dødelighet og migrasjon. Migrasjon/flytting handler om innflyttinger/innvandring og utflyttinger/utvandring.

[SSB - fakta om befolkningsutviklingen i Kristiansund kommune \(ssb.no\).](https://ssb.no/fakta-om-befolkningsutviklingen-i-kristiansund-kommune)

Prosentvis utvikling fra 2017–2050

Grafen viser befolkningsutviklingen i årene 2017 til 2050 fordelt på aldersgruppene 0–5 år, 6–15 år, 16–66 år, 67–79 år, 80–89 år samt 90 år og eldre.

Prognoser fra SSB viser at befolkningen i Kristiansund forventes å være noenlunde stabile frem til 2028, for deretter å øke svakt frem til 2050. Total befolkningsvekst i perioden fra 2021 til 2050 er beregnet til 191 personer. Dette vil kunne gi utfordringer knyttet til tjenestetilbud, tilgang på kompetanse samt kommunens by- og arealutvikling. Som regionsenter er vi avhengig av et sterkt omland. Videre innbyggervekst forventes derfor ikke å skje gjennom konkurranse med nabokommunene, men gjennom tilflytting fra utlandet og fra de største norske byene. Det er fra disse kompetansesentrene vi må hente nødvendig arbeidskraft til å fylle kommunens nøkkelrolle som tjenesteleverandør og utviklingsaktør.

Demografikostnader

Aldersgruppe	2022	2050	Endring i millioner kroner	Endring i prosent
0–5 år	425	430	5	1,1
6–15 år	859	420	-69	-14,0
16–66 år	2 956	2 366	-230	-8,9
67–79 år	220	232	12	5,4
80–89 år	198	460	262	132,2
90 år eller eldre	89	307	219	247,1
Sum utgifter	4 018	4 217	199	4,95

Det er grunn til å utøve skjønnsmessige vurderinger for prognosene. Det er større sikkerhet knyttet til aldersgruppen 50 år og over, enn det er for de yngste aldersgruppene. Når en innbygger først blir 50 år i en kommune, er det statistisk lav sannsynlighet for at den innbyggeren vil flytte. Prognosene for aldersgruppen for 67 år og over er derfor ganske treffsikre. Motsatt er det for de yngre aldersgruppene, og spesielt for gruppen 0–5 år. Fødselstallene er usikre og de siste årene har antall 0-åringer i Kristiansund gått ned fra rundt 300 til noe over 200. I 2021 ble det kun født 298 barn i Kristiansund. Som følge av lav økning i gruppen 0-åringer, vil det bli relativt stor nedgang i elever i grunnskolen (aldersgruppen 6–15 år) i 2050. Det viser også prognosen for den aldersgruppen. Treffer prognosen blir det en nedgang på 14 % i elevtallet sammenlignet med 2022, noe som utgjør om lag 69 millioner kroner i reduksjon i skolebudsjettene. For eldreomsorgen øker kostnadene vesentlig, og spesielt for eldre i alderen 80–89 år. Totalt vil kostnaden innenfor eldreomsorgen øke med om lag 481 millioner kroner i perioden 2022 til 2050.

Den normerte kostnaden er beregnet med bakgrunn i delkostnadsnøklerne i 2021, ressursbruken i 2021 og innbyggertall i 2022.

Kommunesektoren har ansvaret for blant annet barnehager, grunnskole og helse- og omsorgstjenester. Dette er tjenester som i hovedsak er rettet mot bestemte aldersgrupper av befolkningen, og hvor utgiftene blant annet påvirkes av den demografiske utviklingen. I oppstillingene som følger er det benyttet tilnærmet samme aldersfordeling som det inntektssystemet opererer med. Dette gir et godt grunnlag for å kunne se potensielt press på tjenestetilbudet og for å få korrekt dimensjonering av tjenestene.

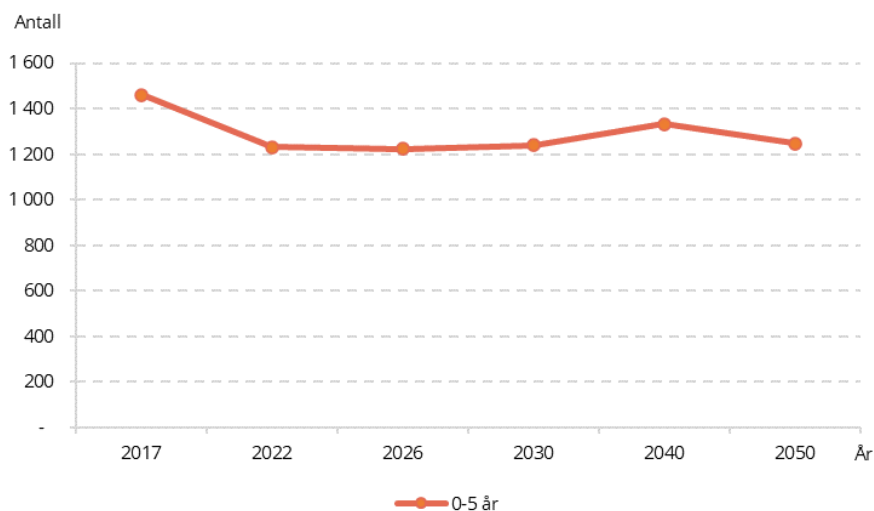
Befolkningsutvikling i Kristiansund fordelt på aldersgrupper

Aldersgruppe	2021	2022	2023	2024	2025	2050	% 2022-2050
0–5 år	1 270	1 233	1 240	1 249	1 233	1 247	1,14
6–15 år	2 743	2 701	2 647	25 656	2 502	2 322	-14,03
16–66 år	15 650	15 489	15 442	15 381	15 313	14 117	-8,86
67–79 år	3 336	3 452	3 530	3 615	3 652	3 637	5,36
80–89 år	891	930	966	1 021	1 114	2 159	123,15
90 år eller eldre	209	208	218	218	217	722	247,12
Sum innbyggere per 1.1	24 099	24 013	24 043	24 050	24 031	24 204	0,80

Befolkningsutviklingen viser at det i all hovedsak er økningen i andelen eldre som vil gi Kristiansund de største utfordringene. Det er ikke bare Kristiansund som vil oppleve denne endringen i befolkningssammensetningen, men også nasjonalt. Det vil føre til press på velferdsstaten når andelen eldre øker, samtidig som det er ventet nedgang i andelen i arbeidsfør alder. Utfordringen er dobbeltbunnet – det blir færre skattebetalere til å finansiere eldreomsorgen, samtidig som en høyere andel av potensielle skattebetalere må jobbe innen eldreomsorgen, som igjen fører til lavere skatteinntekter fra andre sektorer. Forekomsten og utviklingen av antall eldre over 80 år i befolkningen ansees som en hovedindikator for framskrivning av behov og ressursbruk i våre helse- og omsorgstjenester. I tillegg har utviklingen av innslag av demens og personer med omfattende og komplekse omsorgsbehov også en vesentlig innvirkning på organiseringen.

Innvandrerbefolkningen i Kristiansund vokser og er den største enkeltfaktoren til veksten i folketallet. I 2010 var 1 600 innbyggerne i Kristiansund av utenlandsk opprinnelse. Tall fra SSB viser at det ved inngangen til 2022 var 2 722 personer av utenlands opprinnelse. Innvandringen er en viktig ressurs. Uten tilflytting fra utlandet ville det allerede vært vanskeligheter med bemanning innenfor helse og omsorg. Mangel på arbeidskraft innen helse og omsorg vil øke i årene fremover, og utenlandsk arbeidskraft er helt nødvendig for å kunne opprettholde og utvikle det kommunale tjenestetilbudet. I tillegg til å representere en ressurs, er det også viktig å være bevisst på at denne utviklingen medfører behov for tilrettelegging av kommunale tjenestetilbud.

Barnehagealder

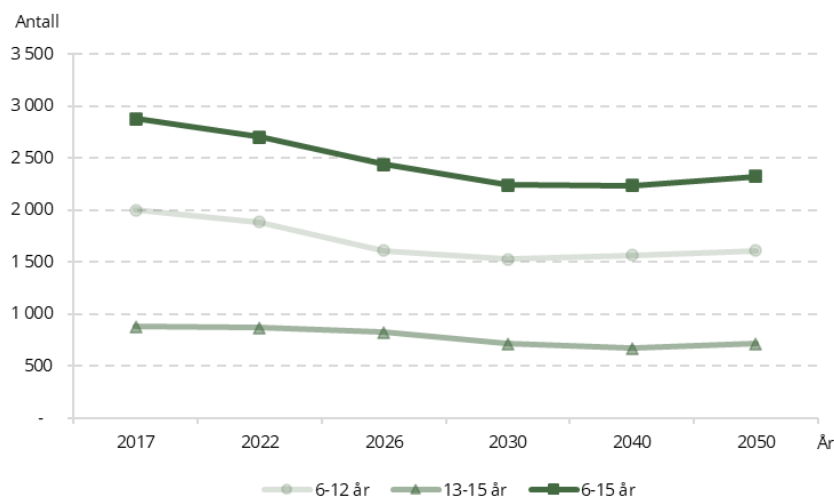
Grafen viser befolkningsutviklingen i perioden 2017 til 2050 for aldersgruppen 0–5 år.

Antall barn mellom 0–5 år vil etter prognosene øke med 1,14 % fra 2022 til 2050. Det er likevel en nedgang på 14,7 % i antall barn i gitt aldersgruppe hvis vi sammenligner med 2017.

Reduksjonen i antall småbarn vil medføre redusert volum på tjenestetilbudet primært innenfor barnehage, PPT, barnevern og helsestasjon.

Det er grunn til å understreke at tallene her er heftet med usikkerhet. Utviklingen for antall barn i barnehagealder vil være avhengig av utviklingen i aldersgruppen for innbyggere i fruktbar alder. Utviklingen i aldersgruppen for innbyggere i fruktbar alder vil være drevet av utviklingen i antall arbeidsplasser og hvorvidt vi lykkes med å være en attraktiv kommune. Trender innen utviklingen i gjennomsnittsalder for førstegangsfødende og utviklingen i tallet for reproduksjonsnivå vil være andre drivere for utviklingen i antall barnehagebarn.

Grunnskolealder

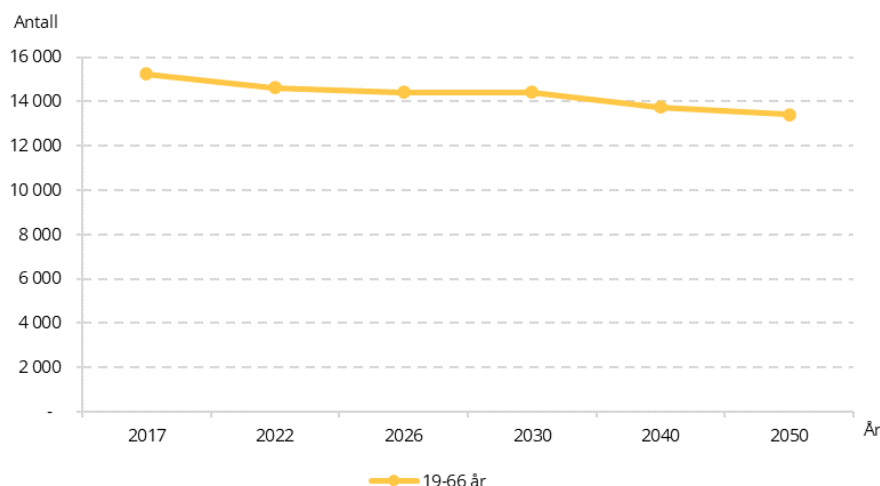

Grafen viser befolkningsutviklingen i perioden 2017 til 2050 for aldersgruppene 6–12 år, 13–15 år og samlet for 6–15 år.

Antall innbyggere i skolepliktig alder vil etter prognosene gå ytterligere ned i årene som kommer. Reduksjonen vil komme sterkt de første 10 årene basert på konkrete tall for utviklingen i antall barn i barnehagealder.

Utviklingen som har lagt press på økonomien i barnehagesektoren de siste årene vil etter hvert på samme måte legge press på skolestruktur og budsjetter i årene som kommer. Ny skolestruktur med nye og færre skoler er nødvendig for å være fremtidsrettet både med tanke på kapasitet, samt samle kompetanse i form av gode fagmiljø.

Yrkesaktiv alder

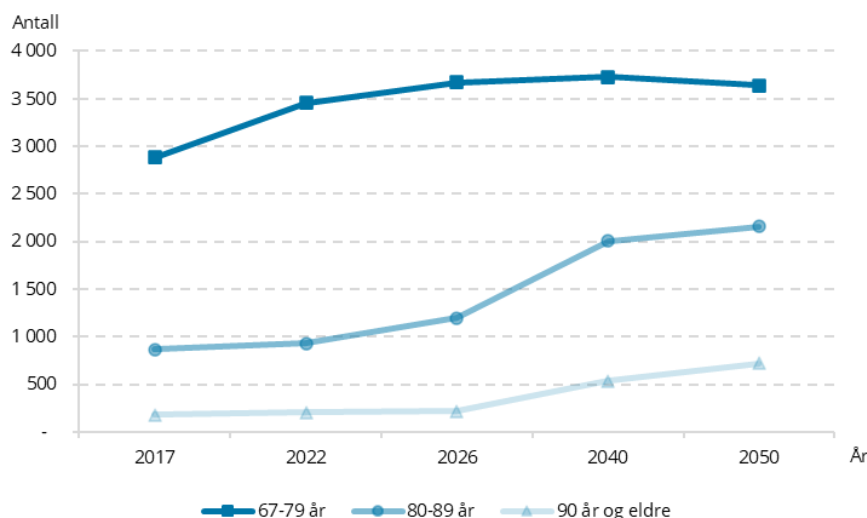

Grafen viser befolkningsutviklingen i perioden 2017 til 2050 for aldersgruppen 19–66 år.

Antall innbyggere i yrkesaktiv alder vil etter prognosene reduseres kraftig. Siden årtusenskiftet har det vært relativt stor arbeidsinnvandring som sannsynligvis har vært drevet av behov for arbeidskraft. Behovet for arbeidskraft har gått ned. Følgelig har også arbeidsinnvandringen gått ned, og det har vært netto utflytting i denne arbeidsgruppen.

Denne aldersgruppen er de som etterspør færrest kommunale tjenester som finansieres over rammetilskuddet. Samtidig er denne gruppen den viktigste kilden til offentlige inntekter gjennom skatter og avgifter, til både stat og kommune. Det er også denne gruppen som må brukes til å yte tjenester til barnehage, skoler samt helse og omsorg. Framover kan det bli en dobbeltbunnet utfordring i at inntektsgrunnlaget til velferdsstaten blir redusert, samtidig som de offentlige utgiftene går opp. Endringer innen denne aldersgruppen vil føre til redusert eller økning i behov for tjenestetilbudet primært innenfor tekniske tjenester, sosiale tjenester, psykisk helse og rus.

Eldre

Grafen viser befolkningsutviklingen i perioden 2017 til 2050 for aldersgruppene 67-79 år, 80-89 år og 90 år og eldre.

Prognosen viser at antall eldre vil gå relativt mye opp i årene som kommer. Det gjelder innen alle aldersgrupper eldre. Det er spesielt de store kullene som ble født etter krigen som forklarer eldrebølgen Kristiansund nå står i. Prognosen fra 2022 til 2050 viser en økning på totalt 42 % i disse 3 aldersgruppene. Prognosene for disse aldersgruppene er mer sikre enn for yngre aldersgrupper. Erfaringsdata viser at det er relativt stor sjanse for at en innbygger som fyller 50 år i en kommune også vil bli gammel i den kommunen. Yngre aldersgrupper, under 50 år, har et mer mobilt flyttemønster.

Det er vedtatt å bygge nytt sykehus i planperioden, noe som vil føre til økning av antall beboere i institusjon. Vi har gjennomført en storstilt omlegging av arbeidet, fra å være tung på institusjonsdrift til nå å ha en tydelig profil som viser at vi satser på hjemmebaserte tjenester. KOSTRA-tallene viser allerede at vi er på riktig vei, selv om det fortsatt gjenstår mye. Utfordringen fremover blir å finne nye tjenester, utenfor institusjon, som samtidig ivaretar innbyggernes behov for trygghet og selvstendighet. Vi må bruke innovasjonskunnskapen vår til å designe nye tjenester, våge å finne løsninger som ikke beskrives i de tradisjonelle omsorgstrappene, og vi må satse langt mer på varierte dagaktivitetstilbud.

Driftsbudsjett

Kommunedirektørens forslag til budsjett og økonomiplan vil overholde flere handlingsregler og finansielle måltall for økonomistyringen i 2024. De kommende årene i økonomiplanperioden; 2025, 2026 og 2027 er det uløste økonomiske utfordringer. De store investeringsprosjektene vil føre til økte rente- og avdragsutgifter, samt økte driftsutgifter for de investeringene som forutsetter kapasitetsøkning i tjenesten. Dette medfører at handlingsreglene og de finansielle måltallene ikke overholdes i de årene.

For å sikre et godt økonomisk handlingsrom og overholde økonomiske handlingsregler mot slutten av økonomiplanperioden, er det behov for transformasjon og tilpasning av tjenestene i takt med endrede behov, ønsker og prioriteringer. Det må jobbes godt i tjenestene fremover for å finne løsninger for å imøtekomme disse til dels uløste omstillingsbehovene.

Rammebetingelser og forutsetninger

I driftsbudsjettet er det innarbeidet en vekst i frie inntekter. På utgiftssiden er det tatt høyde for lønnsvekst, demografiendringer og prisjustering. Følgende forutsetninger er lagt til grunn for 2024

- deflator - 4,3 %
- generell prisvekst - 3,4 %
- lønnsvekst - 4,9 %
- avkastning på overskuddslikviditet - 5,2 %
- lånerente - 5,0 % gjennomsnittlig rente på gjeld med flytende vilkår

Prisveksten som er lagt til grunn i nasjonalbudsjettet medfører en usikkerhet for kommunesektoren samlet.

Prisveksten som er lagt til grunn, er lavere enn blant annet Statistisk sentralbyrå (SSB) og Norges banks anslag.

Dersom SSB eller Norges banks anslag treffer, reduseres realverdien av frie inntekter med 0,4–2,1 milliarder kroner.

For Kristiansund kommune er anslaget på oppgavekorrigert vekst i frie inntekter for 2024 i statsbudsjettet satt til 9,0 millioner kroner. Det gir en forventet nominell vekst i frie inntekter på 4,3 % sett i forhold til forventet regnskap for 2023. Dette legger til grunn for det ikke er økt handlingsrom basert på frie inntekter, medregnet den kommunale deflatoren på 4,3 %.

Forslag til betalingssatser (gebyrer og brukerbetalinger) for 2024 er brukt som grunnlag i utarbeidelsen av budsjettet.

Til grunn for forslaget ligger lønns- og prisvekst som foreslått i forslag til statsbudsjett, vektet til en økning på cirka 4,3 %.

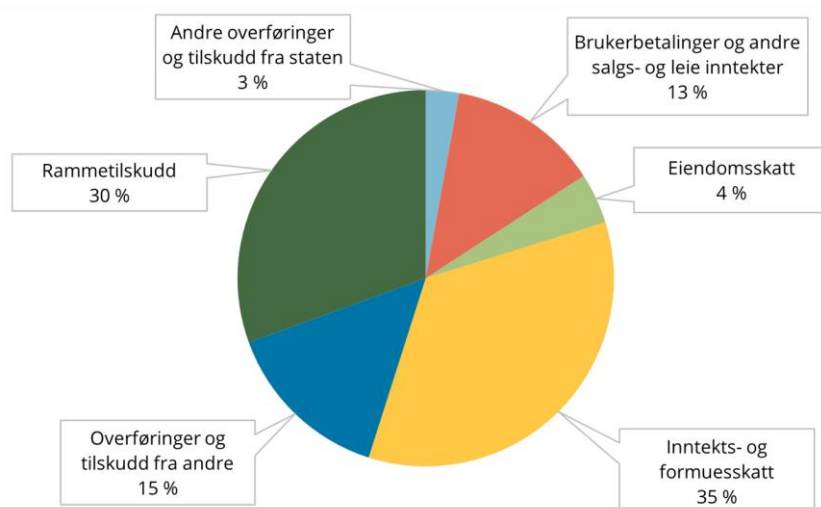
Alle satser er i tillegg vurdert særskilt. Kristiansund kommune har over tid hatt et økende gap mellom kommunens inntekter og utgifter knyttet til gebyrer og brukerbetalinger. Dette skaper et økende press i tjenestene for å overholde budsjettene når dette ikke samsvarer. Enkelte satser er derfor justert med annen faktor blant annet for å få en mer korrekt sammenheng mellom kommunens inntekter og utgifter.

Den generelle promillesatsen for eiendomsskatt er foreslått satt til 4,0 for boliger og fritidsboliger, og 7 promille for næringseiendommer i 2024. Dette lå til grunn i tidligere vedtatte økonomiplan.

Vi har betydelige verdier gjennom eierandeler i selskap med økonomisk formål. Budsjettforslaget innebærer en økning av utbytte i tråd med kommunens utbyttepolitikk og signaler fra selskapene.

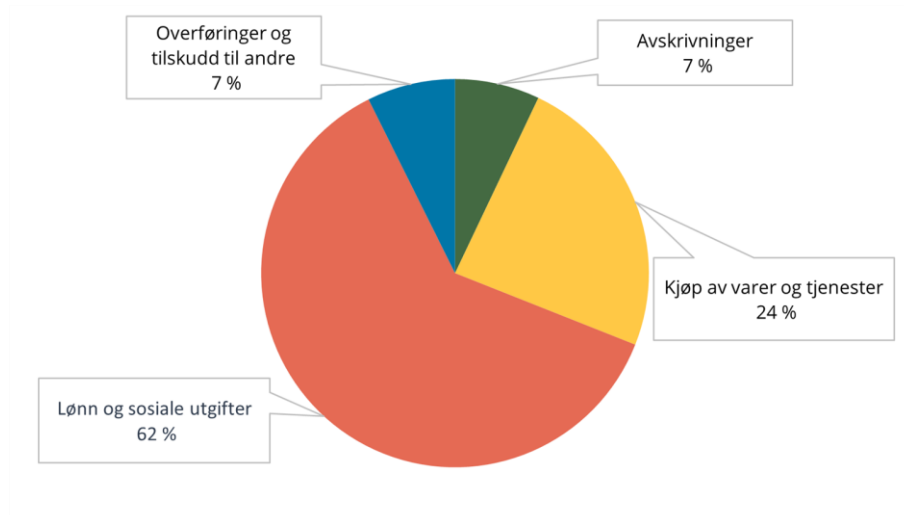
Budsjetterte avdragsutgifter oppfyller prognose for kommunelovens krav om minimumsavdrag og handlingsregelen for investering knyttet til gjeld og frie inntekter. Netto rente- og avdragsbelastning ved å betjene lånegjeld forventes å øke kraftig gjennom økonomiplanperioden.

Fordeling av kommunens inntekter

Diagrammet viser fordelingen av kommunens inntekter i 2022.

Fordeling av kommunens utgifter

Diagrammet viser fordelingen av kommunens utgifter i 2022.

Driftsinntekter

Etter regjerings forslag i statsbudsjettet kan de frie inntektene til kommunen settes til 1 646 millioner kroner i 2024. Veksten i de frie inntektene må dekke følgende oppgaveendringer:

Oppgave	Kristiansund (tusen kroner)
Maksimal foreldrebetaling barnehage 2 000 kroner per måned fra 1. august 2024	5 775
Kontantstøtten endret, gis til barn mellom 13–19 og ikke 13–23 måneder	444
Pensjonspåslaget for private barnehager	-211
Ny opplæringslov	190
Nytt prøvegjennomføringssystem	-26
Maksimal foreldrebetaling barnehage redusert til 3 000 kroner 1. januar 2023, helårseffekt	248
Gratis barnehageplass for 3. barn, helårseffekt	89
Pasienttilpasset basistilskudd, helårseffekt	1 070
Veiledende sosialhjelpssatser, helårseffekt	1 292

Skatt og rammetilskudd

Kommunens samlede rammetilskudd for 2024 er basert på 24 240 innbyggere ved 1. juli i 2023 og beregnet til 825,5 millioner kroner. Tilsvarende i fjor var på 768,2 millioner kroner for 24 140 innbyggere 1. juli i 2022.

Gjennom utgiftsutjevning i rammetilskuddet kompenseres kommunene for ulike behovsstruktur, som for eksempel demografiske, geografiske og sosiale forskjeller. Fordi Kristiansund kommune er en relativt lett-drevet kommune gir utgiftsutjevningen en reduksjon i rammetilskuddet. Indeks lavere enn 1 indikerer at utgiftsbehovet er lavere enn landsgjennomsnittet, og for Kristiansund er denne på 0,98094 i 2024. Gjennom utgiftsutjevningen trekkes kommunen for 14,7 millioner kroner i 2024. [Regjeringen om utgiftsutjevning i rammetilskuddet \(regjeringen.no\)](#).

For å kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne omfordeler skatteinntektene mellom kommunene gjennom såkalt inntektsutjevning. Kommunens skatteinntekter er beregnet til 820,4 millioner kroner. Kristiansund har skatteinntekter under landsgjennomsnittet.

Kommuner med skatteinntekter mellom 90 % og 100 % av landsgjennomsnittet per innbygger, blir kompensert for 60 % av differansen mellom egen skatteinnfang og landsgjennomsnittet. Kommuner med skatteinntekter under 90 % av landsgjennomsnittet per innbygger, får en tilleggskompensasjon på 35 % av differansen mellom egne skatteinntekter per innbygger og 90 % av landsgjennomsnittet. Ettersom man også er med å finansiere for tilleggsordningen, blir netto kompensasjon lavere for denne ordningen. Kristiansund kommune har skatteinntekter per innbygger som tilsvarer 85,1 % av landsgjennomsnittet, som utløser begge kompensasjonene. Det er budsjettet med en inntektsutjevning på om lag 90,6 millioner kroner for 2024. Inntektsutjevningen inntektsføres under rammetilskuddet.

Nye Kristiansund kommune har fått et inndelingstilskudd via rammetilskuddet som følge av sammenslåingen mellom Frei og gamle Kristiansund kommuner. Med dagens inndelingstilskudd får den nye sammenslåtte kommunen beholde tilskudd som om den fortsatt var to (eller flere) kommuner i 15 år etter sammenslåingen, før inndelingstilskuddet trappes ned over 5 år. Inndelingstilskuddet er på om lag 7,2 millioner kroner. I 2025 er vi forespeilet et inndelingstilskudd på 4,8 millioner kroner og 2,4 millioner kroner i 2026.

Inntektsgarantiordningen er et sikkerhetsnett for at ingen kommuner skal oppleve stor nedgang i rammetilskuddet fra ett år til ett annet. Tilskuddet finansieres av alle kommuner, og tildeles til de kommunene som har en lavere vekst enn 400 kroner per innbygger i forhold til landsgjennomsnittet. I 2023 ble det et trekk på om lag 1 million kroner. I 2024 er anslaget på trekk om lag 1,8 millioner kroner og i 2025 1 million kroner.

Kommunedirektøren har i økonomiplanen for årene 2025–2027 lagt til grunn en økning i skatteinntektene på 2,5 millioner kroner i året fra 2024 nivå, da man ut fra erfaring kan forvente en høyere overføring.

Tabellen under viser utviklingen av frie inntekter fra skatt og rammetilskudd.

Poster	2018	2019	2020	2021	2022
Andel av totale inntekter (prosent)	63,0	63,7	63,3	66,0	65,2
Skatt og rammetilskudd per innbygger (kroner)	53 162	55 330	56 603	61 628	64 504
Andel av driftsutgifter som dekkes av skatt og rammetilskudd (prosent)	61,1	63,8	65,4	67,1	65,1

Kommunens frie inntekter fra skatt og rammetilskudd per innbygger har vært økende de siste årene, men ligger under landsgjennomsnittet. Kristiansunds forholdsvis lave inntektsnivå på skatt og rammetilskudd sees i sammenheng med et lavere driftsnivå og skattenivå enn landsgjennomsnittet.

Gebyrer og brukerbetalinger

Mange av kommunens tjenester finansieres gjennom gebyrer og brukerbetaling. Dette skjer både som selvkost og delfinansiering. Utgangspunktet for all forvaltning er at innbyggere ikke kan pålegges å yte til fellesskapet uten at dette er hjemlet i lov. Der Kristiansund kommune er forvalter eller eier av varer eller tjenester som innbyggerne er forpliktet til å benytte seg av, kreves det følgelig lovhjemmel for å kunne kreve betaling. Detaljer fremgår av kommunens betalingssatser.

Selvkostområdene følger de føringer som er gitt i den nye kommunelovens § 15-1 om selvkost. Selvkostområdene omfatter vann, avløp, renovasjon (ved ReMidt IKS), feiing, skolefritidsordning samt byggesaksbehandling. For gebyrer innenfor selvkostområdene foretar kommunen etterkalkulasjon. Beregningene framgår av selvkostkalkylen. Dette besørger at inntektene ikke overstiger kommunens selvkost. Eventuelle overskudd eller underskudd i selvkostregnskapet føres mot selvkostfond.

Beregningene som ligger til grunn for selvkostområdene ligger i vedlegg til saken, sammen med satsene for øvrige brukerbetalinger og egenandeler for bruk av kommunale tjenester.

Eiendomsskatt

Kommunene har få muligheter til å påvirke inntektene sine, men eiendomsskatten er en av disse mulighetene. Det har vært en rekke endringer i Eiedomsskattelova de siste årene som har innsnevret kommunens handlingsrom innen eiendomsskatten. Fra og med 2021 har Stortinget vedtatt at maksimal sats for boliger og fritidseiendommer blir satt til 4 promille, etter nedtrapping fra 7 promille og 5 promille. Dette betyr at kommunen har begrenset handlingsrom for bruke eiendomsskatten videre i den lokale prioriteringen og politikken.

Det forutsettes en samlet inntekt fra eiendomsskatt på 113,9 millioner kroner i 2024.

I kommunedirektørens forslag til handlingsprogram er promillen på boliger og fritidseiendommer satt til 4,0 promille i 2024, mens promillen for næringseiendommer settes til 7 promille.

Promillen for boliger og fritidseiendommer er økt til 4 promille i 2024 for å dekke opp for økte rente- og avdragsutgifter knyttet til nye skoler og sykehjemsplasser, slik foreslått i forrige handlingsprogram.

Ut fra anslag på endring i eiendomsverdier fra 2023 til 2024, forventes det en vekst som utgjør 9,2 % i eiendomsskatteinntektene. Dette gir en økning på 9,6 millioner kroner.

Utbytte

Det er budsjettert med 9 millioner kroner i utbytte fra NEAS i 2024.

Fra Vikan Eiendom AS er det budsjettert 9 millioner kroner i 2024.

Fra Kristiansund Næringspark AS antas det i 2024 et utbytte på 20 millioner kroner. Dette henger sammen med salg av eiendom fra selskapet.

Kristiansund kommune eier Kristiansund Parkering AS. Det er budsjettert med 2,8 millioner kroner i godtgjørelse fra selskapet i 2024. Denne inntekten er flyttet fra rammeområdet Felles avsetninger til rammeområdet Eiendomsdrift.

Andre statlige overføringer

Inntektene fra andre statlige overføringer fordeler seg slik i budsjettet for 2024:

- Integreringstilskudd: 119,0 millioner kroner.
- Havbruksfond: 10,0 millioner kroner.
- Rentekompensasjon fra Husbanken: 5,7 millioner kroner.

De siste årene har integreringstilskuddet som føres under andre statlige overføringer vært en stor inntektskilde. Integreringstilskuddet går til arbeidet med bosetting og integrering av flyktninger.

Driftsutgifter

Lønn og pensjonskostnader

Lønn er kommunens største kostnadsdriver og utviklingen i pensjonskostnadene har forsterket dette. I forslag til statsbudsjett for 2024 er det anslått en årslønnsvekst på 4,9 %.

De årlige premiene til pensjon har de siste årene økt betydelig, og er en av kommunens største utgiftsposter.

Kommunen betaler årlig inn en pensjonspremie til sine 2 pensjonsleverandører - Kommunal Landspensjonskasse (KLP) og Statens pensjonskasse (SPK). Samtidig beregnes netto pensjonskostnad, som regnskapsføres på grunnlag av et sett kriterier som fastsettes av Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD). Netto pensjonskostnader har til nå de fleste år vært lavere enn de faktiske pensjonspremiene som kommunen betaler inn. Differansen mellom innbetalt premie og netto pensjonskostnad betegnes som premieavvik, og skal inntekts- eller utgiftsføres i driftsregnskapet. Siden oppstart av denne ordningen i 2001 og frem til i dag, har effekten medført en fiktiv inntektsføring hvert år i driftsregnskapet. Det akkumulerte premieavviket skal frem i tid kostnadsføres (amortiseres) i driftsregnskapet i henhold til gjeldende amortiseringsprinsipper.

Premieavvik ble opprinnelig innført for at kommunene over tid skulle få en jevnere utvikling av pensjonskostnadene, men en kombinasjon av lave renter og høy lønnsvekst har medført en ensidig effekt i driftsregnskapet mot høyere premieavvik over en periode. Premieavviket har frem til og med 2010 vært amortisert over 15 år. Premieavvik oppstått fra og med 2011 amortiseres over 10 år. Premieavvik som oppstår fra og med 2014 skal amortiseres over 7 år. KMD har med dette strammet ytterligere inn på ordningen.

Varer og tjenester

Den kommunale deflatoren ligger til grunn for stipulert prisvekst.

Finansposter

Avkastning finansforvaltning og renteinntekter

Det er lagt til grunn en finansforvaltning i samsvar med handlingsreglene i finansreglementet for kommunedirektørens forslag til handlingsprogram.

Det budsjetteres med en avkastning på kommunens innskuddsmidler på

- 5,25 % i 2024
- 4,85 % i 2025
- 4,25 % i 2026
- 4,20 % i 2027

Rente- og avdragsutgifter

Den høye investeringsaktiviteten de siste årene har medført at lånegjelden har økt betydelig. Det medfører økte utgifter til renter og avdrag, samt driftsutgifter for de investeringene som øker kapasitet og volum til tjenesteproduksjon. Økt lånegjeld har redusert handlefriheten og gjør økonomien mer sårbar i årene framover.

Kommunens lånegjeld vil være om lag 4,4 milliarder kroner ved utgangen av 2024. Forslaget til investeringsprogram innebærer videreføring av vedtatte investeringer i gjeldende økonomiplan. Med forslaget som foreligger vil gjelden øke mye i løpet av handlingsprogramperioden.

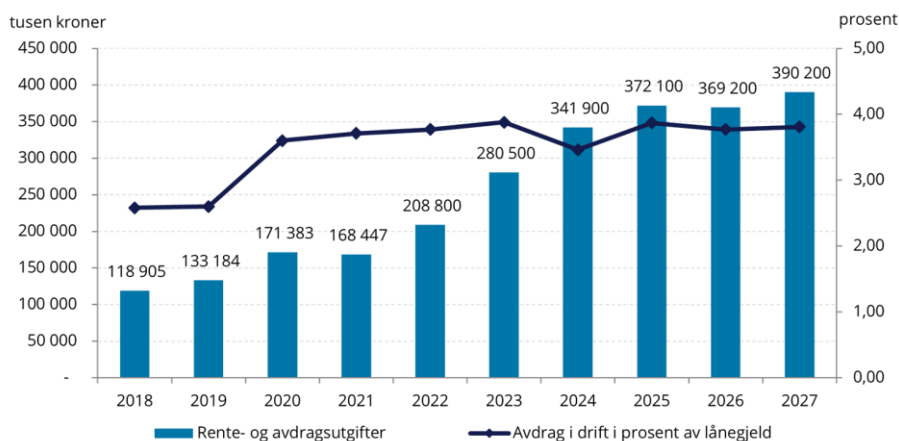
Om lag 40 % av lånegjelden vil ha rentebinding lenger enn ett år ved inngangen til 2024. Gjennom økonomiplanperioden vil mellom 33 % og 67 % være rentebundet, i tråd med kommunens finansreglement.

Følgende rentesatser er lagt til grunn for kommunens kortsiktige lån i økonomiplanperioden

- 5,00 % i 2024
- 4,60 % i 2025
- 4,00 % i 2026
- 3,90 % i 2027

Det legges til grunn at byggelånsrentene, der lånerenten i store investeringsprosjekter blir ført på prosjektet, vil utgjøre en betydelig del mot slutten av økonomiplanperioden. Det fører til lavere belastning på renteutgiftene i driftsbudsjettet i byggeperioden og tilsvarende dyrere prosjekter.

Grafen og tabellen nedenfor viser de siste 5 regnskapsårs utvikling av kommunens rente- og avdragsutgifter, samt utviklingen i økonomiplanperioden.

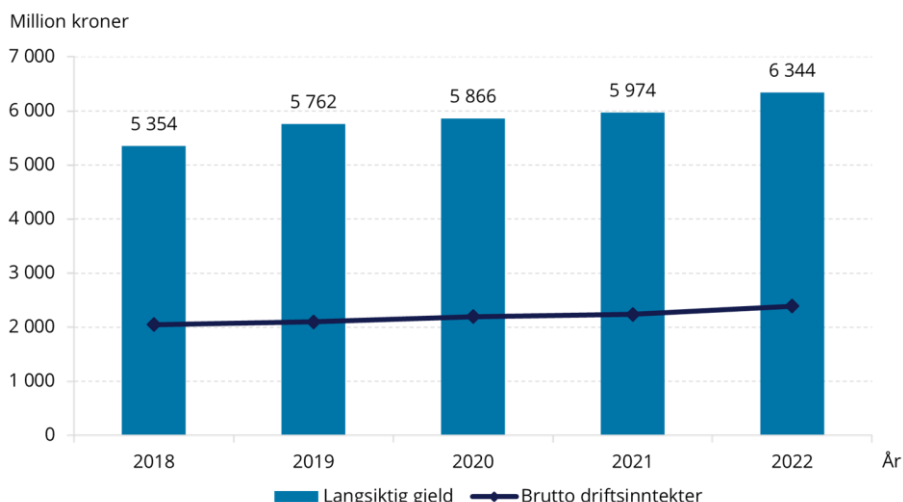

Poster	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Antatt lånegjeld per 31.12 (million kroner)						3 745,5	4 387,1	4 547,6	4 827,1	5 034,1
Driftsinntekter (million kroner)	2 047,9	2 099,0	2 193,4	2 239,1	2 388,2					
Renteutgifter og avdrag i drift (million kroner)	118,9	133,2	171,4	168,4	208,8	280,5	341,9	372,1	369,2	390,2
Renteutgifter og avdrag i prosent av driftsinntekter	5,81%	6,35%	7,81%	7,52%	8,74%					

Summen av renteutgifter og avdrag i drift har økt med 89,9 millioner kroner fra 2018 til 2022. Andel renteutgifter og avdrag i drift i prosent av driftsinntekter har økt med 2,93 prosentpoeng i samme periode. Økte finansutgifter skyldes i hovedsak økte avdragsutgifter som følge av høyere lånegjeld. Avdragsutgiftene har økt med 65,6 millioner kroner i perioden 2018–2022. Renteutgiftene har i samme periode økt med 24,3 millioner kroner. Årsaken til at renteutgiftene ikke har økt i samme takt med høyere lånegjeld er at kommunens gjennomsnittlige rentenivå i samme periode har vært så vidt lavt.

Antatt fallende rentenivå i kombinasjon med høyere lånegjeld eksponerer kommunen for høy risiko om rentenivået går opp. Ett prosentpoeng høyere lånerente vil teoretisk utgjøre mellom 44 og 50 millioner kroner i økte renteutgifter årlig i økonomiplanperioden. Det er viktig at kommunen øker avsetningene til disposisjonsfond for å kunne redusere konsekvensene for driften av kommunen ved renteoppgang. Om det ikke er midler tilgjengelig på disposisjonsfond, fører økte renteutgifter direkte til innsparingstiltak i drift, som i hovedsak betyr at kommunen må redusere antall årsverk.

Utvikling i renter og avdrag i kommunedirektørens forslag til budsjett framgår av bevilgningsoversikter - drift. Utvikling i lånegjelden framgår av kapittelet om investeringer.

Grafen viser utviklingen i langsiktig gjeld sammenlignet med utviklingen i brutto driftsinntekter i perioden 2018–2022.

Langsiktig gjeld i grafen er faktiske regnskapstall inklusive pensjonsforpliktelser. Under kapittelet om investering fremkommer utvikling i lånegjeld eksklusiv pensjonsforpliktelser. Veksten i pensjonsforpliktelser og lånegjeld vil binde opp en stadig større andel av budsjettkraften, og dermed medføre utfordringer for kommunen knyttet til å finansiere ordinær tjenesteproduksjon. I tillegg til det som fremgår av grafen over vil også en økt lånegjeld medføre økte renteutgifter.

Driftsresultat

Netto driftsresultat er den enkeltstående viktigste indikatoren for økonomisk balanse i kommunene. Netto driftsresultat viser hvor mye av inntektene som er igjen når drifts- og finansutgiftene er betalt.

I økonomiplanperioden salderes negativt netto driftsresultat ved bruk av opparbeidet disposisjonsfond i tillegg til planlagte avsetninger for 2023. Det gjør at hele disposisjonsfondet er bundet opp til dekning av negativt netto driftsresultat for å unngå ROBEK. Det er en uløst utfordring at det også er avgjørende for realisering av de store prosjektene med nye skoler, sykehjemsplasser, brannstasjon og kulturhus at kommunen får satt av midler tidlig i økonomiplanperioden for å dekke opp for økte finans- og driftsutgifter etter at investeringene er tatt i bruk. Nødvendig omstilling for å få realisert dette behovet er planlagt iverksatt i 2023.

[Les om ROBEK-registeret på regjeringen.no.](#)

For å sikre en forsvarlig formuesforvaltning og økonomisk handlingsrom skal kommunens driftsnivå tilpasses handlingsregelen om et netto driftsresultat på minimum 1,75 % av kommunens driftsinntekter over tid. Denne handlingsregelen klarer man ikke å oppfylle noen år i ny handlingsplan.

Skjemaet bevilgningsoversikt - drift første ledd viser kommunens inntekter og hvordan disse disponeres. Linjen sum bevilgninger drift, netto viser hva som fordeles videre til rammeområdene i skjemaet bevilgningsoversikt - drift annet ledd. Bevilgningsoversikt - drift annet ledd viser nettobevilgning per rammeområde.

Netto driftsresultat svekkes kraftig i løpet av økonomiplanperioden. Det er et klart signal på at den økonomiske situasjonen og bærekraften til dagens tjenestetilbud svekkes. Årsaken til at netto driftsresultat svekkes er et stort investeringsvolum som øker rente- og avdragsutgiftene, samt at investeringer krever økte driftsutgifter til bemanning og drift. I tillegg har ikke driften fremholdt nødvendig omstillingstakt for å imøtekomme disse utfordringene.

Ved godkjenning av Handlingsprogram 2023–2026 var driftsinntektene til Kristiansund kommune forespeilet å ligge på 6 873 millioner kroner totalt for alle de fire årene i perioden, samtidig som bevilgningen i drift, netto, over de fire årene ble budsjettet til 5 780 millioner kroner. I kommunedirektørens forslag til Handlingsprogram 2024–2027 er driftsinntektene forespeilet til å ligge på 7 500 millioner kroner, mens man budsjetterer med 6 401 millioner kroner i bevilgninger i drift. Ut fra disse tallene ser man at driftsinntektene og utgiftene i drift har vokst i takt i de to handlingsplanene. Differansen mellom driftsinntektene i Handlingsprogram 2023–2026 og Handlingsprogram 2024–2027 er økt med knappe 600 millioner kroner. Bevilgningene i drift i de to handlingsplandokumentene viser også en vekst på knappe 600 millioner kroner.

Netto finansutgifter derimot har en markant økning. I Handlingsprogram 2023–2026 ble netto finansutgifter budsjettet til 1 166 millioner kroner samlet for alle fire årene i planperioden. I kommunedirektørens forslag for Handlingsprogram 2024–2027 er posten for netto finansutgifter for de fire neste årene budsjettet til 1 267 millioner kroner. Her ser man altså en økning på over 100 millioner for den kommende planperioden sammenlignet med forrige planperiode.

Bevilgningsoversikt – drift

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomi-plan 2025	Økonomi-plan 2026	Økonomi-plan 2027
Rammetilskudd	-729 433	-778 264	-825 552	-833 164	-830 740	-828 332
Inntekts- og formueskatt	-828 924	-759 721	-820 480	-822 980	-822 980	-822 980
Eiendomsskatt	-103 747	-104 390	-113 953	-113 953	-113 953	-113 953
Andre generelle driftsinntekter	-53 110	-34 400	-134 700	-117 000	-99 000	-86 401
Sum generelle driftsinntekter	-1 715 214	-1 718 258	-1 894 655	-1 887 097	-1 866 673	-1 851 666
Sum bevilgninger drift, netto	1 549 052	1 445 529	1 603 005	1 602 725	1 602 330	1 593 031
Bunde fond i bevilgningsskjema 2.ledd		7 198	-1 137	-3 078	-3 360	-3 080
Avskrivninger	169 191	161 000	190 000	204 000	224 000	250 000
Sum netto driftsutgifter	1 718 243	1 613 727	1 791 868	1 803 647	1 822 970	1 839 951
Brutto driftsresultat	-3 029	-104 531	-102 787	-83 450	-43 703	-11 715
Renteinntekter	-29 031	-24 00	-34 300	-27 900	-26 000	-26 200
Utbytter	-13 046	-16 000	-38 000	-18 000	-18 000	-18 000
Gevinster og tap på finansielle omløpsmidler						
Renteutgifter	72 800	136 300	189 900	196 100	187 200	198 200
Avdrag på lån	136 000	145 965	152 000	176 000	182 000	192 000
Netto finansutgifter	166 723	242 265	269 600	326 200	325 200	346 000
Motpost avskrivninger	-169 191	-161 000	-190 000	-204 000	-224 000	-250 000
Netto driftsresultat	562	-23 266	-23 187	38 750	57 497	84 285
Disponeringer eller dekning av netto driftsresultat:						
Overføring til investering	90					
Avsetninger til bundne driftsfond	28 798	1 247	4 036	4 551	3 752	3 080
Bruk av bundne driftsfond	-69 858	-8 445	-2 899	-1 473	-392	
Avsetninger til disposisjonsfond	40 948	30 464	22 050			
Bruk av disposisjonsfond	-540			-41 828	-60 857	-87 365
Dekning av tidligere års merforbruk						
Sum disponering eller dekning av netto driftsresultat	-562	23 266	23 187	-38 750	-57 497	-84 285
Fremført til inndeckning i senere år (merforbruk)						

Økonomisk oversikt - drift

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomi- plan 2025	Økonomi- plan 2026	Økonomi- plan 2027
Politisk styring	15 271	14 447	15 818	15 818	15 818	15 818
Sentraladministrasjon	84 663	83 833	96 670	96 682	96 282	96 282
Felles avsetninger	- 62 373	-39 607	-14 827	-20 921	-28 334	-35 504
PP-Tjenesten	9 237	8 796	11 125	11 125	11 125	11 125
Grunnskoler	274 401	282 080	300 508	298 873	295 465	295 471
Barnehager	180 093	185 208	206 472	204 970	203 978	202 972
Barn - familie - helse	78 815	73 951	76 709	73 271	73 271	73 271
Fellestjenester helse og omsorg	46 484	36 114	35 224	35 701	36 169	36 169
Sykehjem	142 263	138 428	144 053	143 403	143 403	143 403
Hjemmetjenester	129 193	128 609	141 692	141 092	140 092	140 092
Psykisk helse og rus	50 831	37 659	41 029	40 979	40 979	40 779
Velferd	55 022	63 673	82 135	82 209	82 209	82 209
Bo og habilitering	191 551	160 762	179 175	177 142	176 546	176 546
Storhaugen helsehus	76 174	72 413	79 777	79 777	79 777	79 477
Legetjenester	49 931	52 284	56 528	56 528	56 528	56 528
Kultur	44 476	41 799	43 318	58 548	74 494	73 865
Kommunalteknikk	26 255	14 671	14 511	14 511	14 511	14 511
Plan og byggesak	5 352	5 103	6 083	6 083	6 083	6 083
Eiendomsdrift	36 142	34 779	33 341	33 841	30 841	30 841
Brann og redning	19 472	21 032	21 567	21 567	21 567	21 567
Eksterne enheter	27 072	29 495	33 088	31 517	31 517	31 517
Sum bevilgninger, drift	1 549 052	1 445 529	1 603 005	1 502 725	1 602 330	1 593 031

Tilskudd og egenandeler

Forslag til handlingsprogram inneholder flere tilskudd til andre som hver på sin måte skal bidra til å nå konkrete og overordnede samfunns mål som definert i kommunens planverk. Tilskuddene kan være til frivillige lag og organisasjoner, interkommunale selskaper og andre interne og eksterne aktører. For interkommunale samarbeid som driftes i Kristiansund kommune er det kommunens egenandel som er oppgitt.

Interne og eksterne aktører	Tilskudd (tall i tusen)
Kristiansund Havnekaske	810
Sundbåtvæsenet KF	6 209
Kirkelig Fellesråd	18 554
Kristiansund Stadion AS	1 150
Varde AS	2 037
Nordmøre krisesenter IKS	5 478
Kristiansund frivilligsentral	165

Frivillige lag og organisasjoner - kultur og idrett	Tilskudd (tall i tusen)
Atlanten Kunstis AS	2 353
Dahlehallen AS	1 061
Festspillene i Kristiansund	650
Friluftsrådet	245
Kristiansund FK	36
Kulturfabrikken Eiendom AS	620
Nordic Light Events AS	550
Operaen i Kristiansund AS	4 436
Nordmørmusea AS	2 174
Nordvesthallen	300
Omsundet kunstgressbane	30
Minde Velforening	14
Kvalvik Forts Venner	14
Fritidsvennene	35
Ørnvika og Ånes Velforening	20

Interkommunale samarbeid	Egenandel (tall i tusen)
Barnevern	50 000
PP-tjenesten	9 225
NIBR - Brann og redning *	21 032
Legevakt	28 579
Øyeblikkelig hjelp – sengeposter	6 486
NIUA - Nordmøre Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning *	252
NIPR - Nordmøre Interkommunale Politiske Råd	1 266
IKT-ORKidé	12 796
Nordmøre interkommunale innkjøpssamarbeid	701

*) Tall fra Handlingsprogram 2023-2026.

Tall oppgitt som egenandel i interkommunale samarbeid er budsjett tall. Faktisk egenandel avregnes ved årsslutt eller i henhold til beskrivelsene i gjeldende avtale i det aktuelle samarbeidet.

Oppfølging av mål og premisser for bevilgningene skal skje innenfor rammene i handlingsprogrammet og kommunens eierrepresentanter må utøve sine verv i tråd med kommunens eierpolitikk. [Eierskapsmeldingen omhandler kommunens eierpolitikk \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/omhandler-kommunens-eierpolitikk).

Investeringsbudsjett

Investeringsprogrammet for planperioden innebærer en investeringskostnad på 2,4 milliarder kroner. Ved utgangen av planperioden vil beregnet brutto lånegjeld eksklusiv pensjonsforpliktelser være på over 5 milliarder kroner.

De store investeringene i to nye barneskoler, økning av antall sykehjemsplasser og brannstasjon vil være økonomisk tunge løft. Renter og avdragsutgiftene vil beslaglegge en stor andel av driftsbudsjettet. Det er nødvendig at investeringene legger til rette for en effektiv tjenesteproduksjon som er tilpasset økte rente- og avdragsutgifter for at økonomien skal bli bærekraftig.

De største prosjektene fremover i økonomiplanperioden er bygging av ny barneskole på Goma, realisering av nytt sykehjem, samt bygging av ny brannstasjon. Bygging av ny barneskole på Frei er lagt inn på slutten av handlingsprogrammet, samt i årene som strekker seg ut over handlingsprogrammet.

I tillegg skal kommunen sammen med fylkeskommunen, Stiftelsen Nordmøre museum og Operaen i Kristiansund realisere et nytt opera-, museum- og kulturhus i Kristiansund, med en ramme på 825 millioner kroner. Dette nye kulturhuset er ikke lengre en del av kommunens investeringsbudsjett, da investeringen gjøres via et aksjeselskap - Normoria Eiendom AS. Selskapet tar opp egne lån, og kommunen og fylket stiller kommunal og fylkeskommunal garanti for lånene. Kristiansund kommune og Møre og Romsdal fylkeskommune vil over driftsbudsjettet dekke renter og avdrag på aksjeselskapets lån. For Kristiansund kommune vil dette ikke ha betydning for beløpenes størrelse, men utbetalingen vil gå som et tilskudd via rammeområdet kultur, i stedet for renter og avdrag under finansområdet.

Finansieringsbehov

Investeringsbudsjettet inneholder flere større prosjekter som gjennomføres i samsvar med tidligere politiske vedtak.

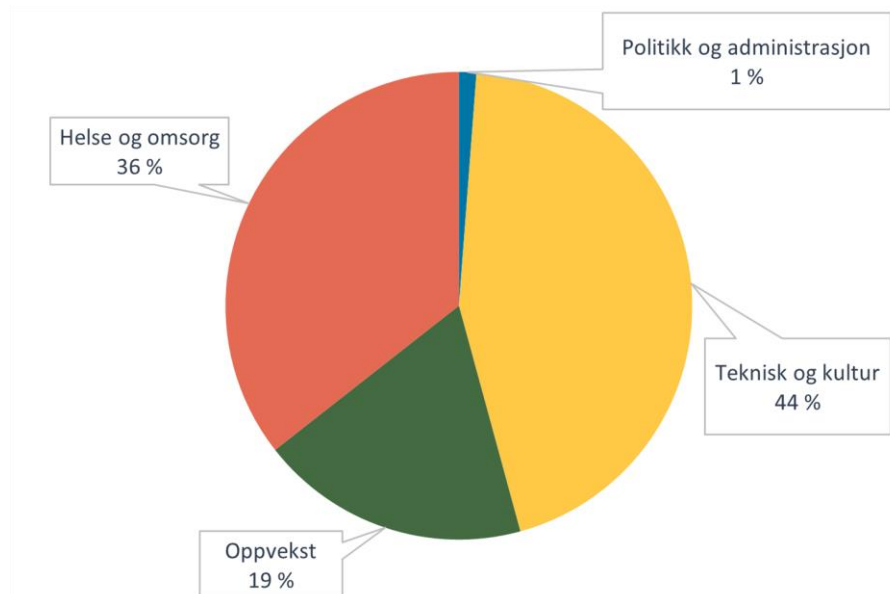
Investeringsnivået i gjeldende økonomiplan for 2023–2026 er ambisiøst. Det er ikke funnet rom til større, nye investeringsprosjekter. Forslag til investeringsprogram fram til 2027 vil binde opp handlingsrommet for investeringene i perioden etter dette. Det signaliseres fra kommunedirektørens side at det ikke er rom for flere større prosjekt før allerede vedtatte investeringsprosjektene er gjennomført og økonomien tilsier at det er rom for flere prosjekter.

Tabellen under viser totale investeringer per rammeområde, mens de konkrete prosjektene er også gjengitt under hvert rammeområde i handlingsdelen.

Totale investeringer per rammeområde

Rammeområde (tall i tusen)	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomi-plan 2025	Økonomi-plan 2026	Økonomi-plan 2027
Politisk styring	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Sentraladministrasjon	17 408	1 350	1 785	1 685	500
PP-tjenesten	0	0	0	0	0
Grunnskole	43 220	343 200	80 000	5 500	11 500
Barnehager	139	1 800	0	0	0
Barn - familie - helse	0	0	0	0	0
Fellestjenester helse og omsorg	58 507	9 590	3 800	3 500	3 500
Sykehjem	14 898	90 600	68 000	314 000	299 000
Hjemmetjenester	24 713	13 900	0	0	0
Psykisk helse og rus	0	0	0	0	0
Velferd	0	0	0	0	0
Bo og habilitering	2 597	14 350	0	0	0
Storhaugen helsehus	4 622	10 000	0	11 300	0
Legetjenester	2 400	700	0	0	0
Kultur	31 963	4 450	7 050	3 050	3 050
Kommunalteknikk	105 523	194 000	144 800	175 400	143 900
Plan og byggesak	0	0	0	0	0
Eiendomsdrift	44 454	74 800	56 700	23 500	23 500
Brann og redning	16 792	184 700	23 900	2 000	0
Eksterne enheter	5 425	3 200	0	0	0
Sum investeringer	377 661	951 640	391 035	544 935	489 950

Kategorisering av investeringer

Diagrammet viser kommunens investeringer per sektor. Politikk og administrasjon 28,5 millioner kroner, Teknisk og kultur 1 065 millioner kroner, Oppvekst 442 millioner kroner og Helse og omsorg 842 millioner kroner.

Finansiering

Den største finansieringskilden er låneopptak. Alle prosjekter som kan lånefinansieres, er maksimalt lånefinansiert innenfor kommunelovens regler. Det vil si at det er ingen prosjekter som har egenfinansiering, utover lovpliktig finansiering av merverdிகompensasjon og tilskudd fra andre aktører.

Forslag til investeringsbudsjett i perioden 2024–2027 er på til sammen 2,4 milliarder kroner. Lånefinansieringen vil være på 1,9 milliarder kroner. Investeringsbudsjettet finansieres videre med merverdiavgiftskompensasjon, tilskudd fra eksterne aktører og egenkapital.

Bevilgningsoversikten for investering viser summen av investeringene i perioden 2024–2027 og hvordan disse er budsjettet finansiert. Det er kun budsjettet for første året i handlingsprogramperioden som er bindende av bystyrets vedtak. De øvrige årene angir mål, plan og retning, samt budsjettavsetninger for å nå disse.

Bevilgningsoversikt - investering

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomi-plan 2025	Økonomi-plan 2026	Økonomi-plan 2027
Investeringer i varige driftsmidler	446 484	390 661	955 040	392 035	604 935	549 950
Tilskudd til andres investeringer	26 919	0	0	0	0	0
Investeringer i aksjer og andeler i selskaper	28 966	5 000	5 000	5 000	5 000	5 000
Utlån av egne midler	3 659	0	0	0	0	0
Avdrag på lån	0	0	0	0	0	0
Sum investeringsutgifter	506 028	395 661	965 040	402 035	609 935	554 950
Kompensasjon for merverdiavgift	-43 501	-74 772	-160 000	-53 000	-79 000	-84 000
Tilskudd fra andre	-90 632	-18 000	-13 400	-11 000	-65 000	-65 000
Salg av varige driftsmidler	-44 756	-34 300	-16 000	-16 000	-16 000	-16 000
Salg av finansielle anleggsmidler	-6	0	0	0	0	0
Utdeling fra selskaper	0	0	0	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån av egne midler	-7 777	0	0	0	0	0
Bruk av lån	-326 676	-268 589	-775 640	-322 035	-449 935	-389 950
Sum investeringsinntekter	-513 348	-395 661	-965 040	-402 035	-609 935	-554 950
Videreutlån	54 609	70 000	80 000	80 000	80 000	80 000
Bruk av lån til videreutlån	-54 609	-70 000	-80 000	-80 000	-80 000	-80 000
Avdrag på lån til videreutlån	41 244	9 500	13 600	13 600	13 600	13 600
Mottatte avdrag på videreutlån	-32 097	-9 500	-13 600	-13 600	-13 600	-13 600
Netto utgifter til videreutlån	9 147	0	0	0	0	0
Overføring fra drift	-90	0	0	0	0	0
Avsetning til bundne investeringsfond	12 904	0	0	0	0	0
Bruk av bundne investeringsfond	-14 642	0	0	0	0	0
Avsetning til ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0	0	0	0
Dekning av tidligere års udekket	0	0	0	0	0	0
Sum overføring fra drift og netto avsetninger	-1 828	0	0	0	0	0
Fremført til inndekning i senere år (udekket beløp)	0	0	0	0	0	0

Momskompensasjon

I tråd med gjeldende regler skal 100 % av momskompensasjon fra investeringsprosjekter inntektsføres i investeringsregnskapet. Momskompensasjonen er en del av finansieringen av investeringsprosjektene, sammen med lån og tilskudd. Kommunen kan ikke låne opp den delen av investeringsprosjektene som skal dekkes av momskompensasjon. Dette utgjør om lag 160 millioner kroner i 2024.

Egenkapital

Budsjettert egenfinansiering av investeringer er på om lag 18 % i 2024. Dette tilsvarer 171 millioner kroner, med 160 millioner kroner fra momskompensasjon og inntekter fra salg av eiendom på 16 millioner kroner som vedtatt for perioden.

Kommunedirektøren foreslår at det i forbindelse med prosjekteringene av de store investeringene utover i planperioden vurderes høyere grad av egenfinansiering gjennom salg av eiendom.

Tilskudd

For å stimulere kommunene til investeringer er det etablert ulike støtteordninger. Det er tre hovedkategorier tilskudd

- formålsbygg (Husbanken)
- spillemidler (fylkeskommunen)
- miljø (Enova)

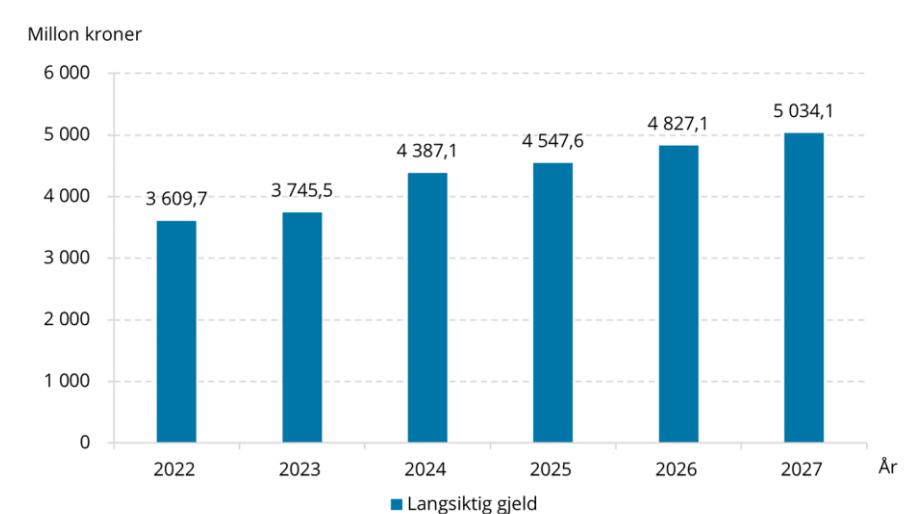
Felles for støtteordningene er at de mottas etter at prosjektet er ferdigstilt. Det er budsjettert med 154 millioner kroner i tilskudd i planperioden som føres direkte på prosjektene. Det tar ofte tid å få behandlet søknader om tilskudd, og noen tilskuddsgivere har krav om at det skal foreligge bystyrevedtak med finansiering før søknaden behandles. Vi søker om mer tilskudd enn det som ligger inne i handlingsprogrammet. Dersom søknader blir innvilget, vil det bli fremmet sak om justering av investeringsbudsjettene.

Prosjekt	2024	2025	2026	2027
Nytt sykehjem/flere sykehjemsplasser - husbanktilskudd	0	-10 000	-65 000	-65 000
Nye omsorgsboliger Konsul Johnsens gate 29 - husbanktilskudd	-7 500	0	0	0
Nye botilbud, Bo og habilitering - husbanktilskudd	-3 900	0	0	0
Brannsikringstiltak på Grip - investeringsstøtte fra Møre og Romsdal fylkeskommune	-2 000	-1 000	0	0
Sum	-13 400	-11 000	-65 000	-65 000

Bruk av lån

Opptak av lån påfører driftsbudsjettet fremtidige rente- og avdragskostnader. Driftskostnader knyttet til startlån og selvkostinvesteringer finansieres gjennom brukerbetaling og belaster ikke kommunens driftsbudsjett på samme måte.

I 2024 er det budsjettert med et låneopptak på 776 millioner kroner - eksklusive startlån og videreutlån. Videre i planperioden tas det opp lån på 322 millioner kroner i 2025, 450 millioner kroner i 2026 og 390 millioner kroner i 2027. Det foreslås en låneramme på 80 millioner kroner til startlån hvert år i perioden.

Grafen viser utviklingen i kommunens langsiktige gjeld, ekskludert pensjonsforpliktelser i perioden 2022 til 2027.

Lånegjelden 31.12.2022 var på 3,6 milliarder kroner. Den høye investeringsaktiviteten de siste årene har medført at gjelden har økt betydelig. Gjelden vil fortsette å øke i handlingsplanperioden. Ved slutten av planperioden vil beregnet brutto lånegjeld være i overkant av 5 milliarder kroner. Økte utgifter til renter og avdrag samt driftsutgifter i forbindelse med investeringer, reduserer handlefriheten og gjør driften eksponert for renteutgifter.

Det har vært fokusert mye på utviklingen i lånegjelden de siste årene. I tidligere økonomiplaner har kommunedirektøren foreslått reduksjoner i investeringssiden med mål om å ha en bærekraftig utvikling av gjeldsnivået. Foreslåtte investeringsprogram bygger i hovedsak på gjeldende økonomiplan med store investeringer. Finansutgiftene vil gå opp i årene som kommer, og vi må ha en balanse mellom de driftsutfordringene vi har og hvor mye vi må sette av på budsjettene til finansutgifter.

Framover vil det bli viktig med nøye vurderinger av hvilke investeringsprosjekter som vedtas, og at det arbeides med å tilpasse driftsnivået for finansiere utgiftene til økt gjeld.

KLIMABUDSJETT

Kommunens klimaarbeid bygger på hovedmål og strategier under den smarte byen i kommuneplanens samfunnsdel for 2020–2032:

- Vi har klima- og miljøperspektiv i alt vi gjør, og er pådriver for en samfunnsutvikling mot et lavutslippsamfunn.
- Vi har redusert konsekvensene av klimaendringen som skjer.

Klimabudsjettet skal være et hjelpeverktøy for å gjøre kommunen mer klimavennlig og for å nå flere av kommunens lokale bærekraftsmål og FN sine bærekraftsmål, særlig nummer 13 "Stoppe klimaendringene".

Klimabudsjettet viser tiltak som gjennomføres for å kutte utslipp og beskriver satsinger for å kunne nå bystyrets vedtatte mål.

Det er første gangen kommunen setter opp og beregner så detaljert som mulig, ulike kutt og endringer klimatiltakene medfører. Klimabudsjettet i årets handlingsprogram må derfor sees som starten på en mer detaljrik klimarapportering, med forbedringspotensial. Vi har benyttet Trondheim og Oslo kommuner som referanse i budsjettets oppbygging.

Klimamål

Bystyret vedtok i 2019 (sak 19/13) å redusere klimagassutslippene i kommunen med 50 % i perioden 2020–2030, og klimanøytralitet innen 2050.

Kommunen har ikke en egen plan som beskriver konkrete klimatiltak eller beregninger. Det er heller ikke realistisk med et flatt kutt på 50 % i hele organisasjonen. Enkelte områder har større potensial enn andre på å gjennomføre effektive klimakutt. Utslipp av CO₂-ekvivalenter (CO₂e) beregnes på tiltak og driftsendringer i handlingsprogrammet, ut ifra hvilke poster som har påvirkning.

Klimaregnskap

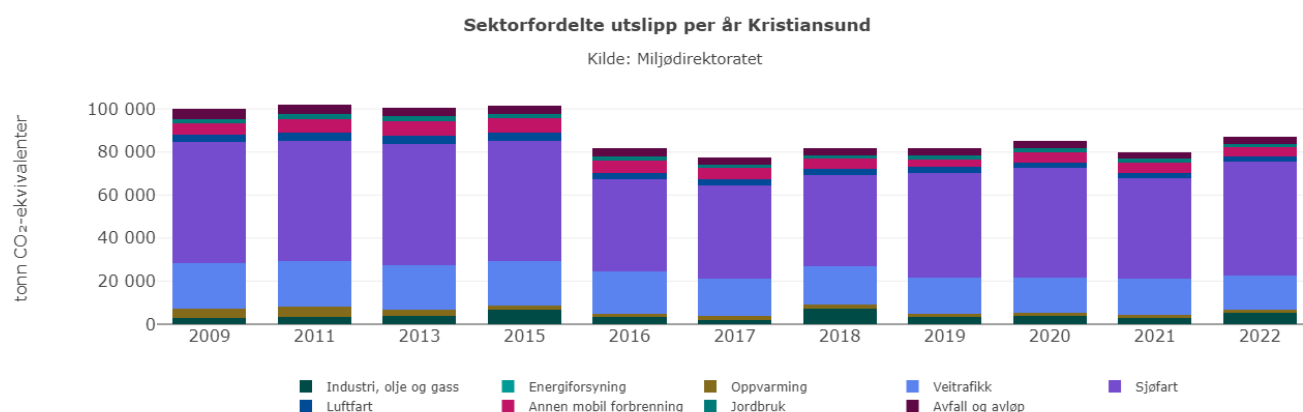
Klimaregnskapene for henholdsvis kommunesamfunnet og kommunens egen virksomhet ligger til grunn for utarbeidelsen av klimabudsjettet. Regnskapene omfatter direkte og indirekte klimagassutslipp. Utslippene er klimafotavtrykk, målt i CO₂e.

Fra kommunesamfunnet

Miljødirektoratets kommunefordelte klimagassregnskap beskriver utslippene for kommunesamfunnet. Siste publisering gjelder for årene 2009–2022.

Klimagassregnskapet er fordelt på 9 utslippssektorer og 45 utslippskilder og viser utslipp for årene 2009, 2011, 2013 og 2015–2022. Det er ikke beregnet utslipp for årene før 2009.

Sektorfordelte utslipp av CO₂e i årene 2009–2022 i Kristiansund.

Kilde: Miljødirektoratet.

Grafen viser utslipp av CO₂e i tonn fordelt på følgende ni sektorer: Industri, olje og gass, luftfart, energiforsyning, annen mobil forbrening, oppvarming, jordbruk, veitrafikk, avfall og avløp og sjøfart.

Samlet utslipp fordelt per år fremgår av tabellen under.

År	CO2e totalt i tonn
2009	100 272,8
2011	101 925,9
2013	100 483,2
2015	101 520,6
2016	81 652,7
2017	77 595,2
2018	81 857,4
2019	81 850,7
2020	85 256,7
2021	80 064,9
2022	87 011,6

Kilde: Miljødirektoratet.

Utslippene har enhet CO2e, som betyr at utslippene for hver gass vektet etter gassens globale oppvarmingspotensial (GWP).

Grafen på forrige side viser en svak reduksjon av CO2e utslipp i Kristiansund som samfunn. Det er sjøfart som har redusert mest i de siste årene. Det kan være landstrøm og elektrifisering av hurtigruten som er en av årsakene til bidraget.

Fra kommunens virksomhet

Klimagassregnskapet for kommunens virksomhet er basert på Greenhouse Gas Protocol (GHG-protokollen). Denne protokollen er den mest brukte og anerkjente standarden for rapportering av klimagassutslipp i et klimaregnskap.

GHG-protokollen deler utslippene i tre scopes

- scope 1 - direkte utslipp fra eget utstyr (for eksempel kjøretøy og fasiliteter)
- scope 2 - indirekte utslipp fra innkjøpt energi og varme for eget bruk
- scope 3 - indirekte utslipp fra innsatsfaktorer (for eksempel innkjøpte varer og tjenester)

Scope 1 – Direkte utslipp: maskiner og fasiliteter

Scope 2 – Indirekte utslipp: energi

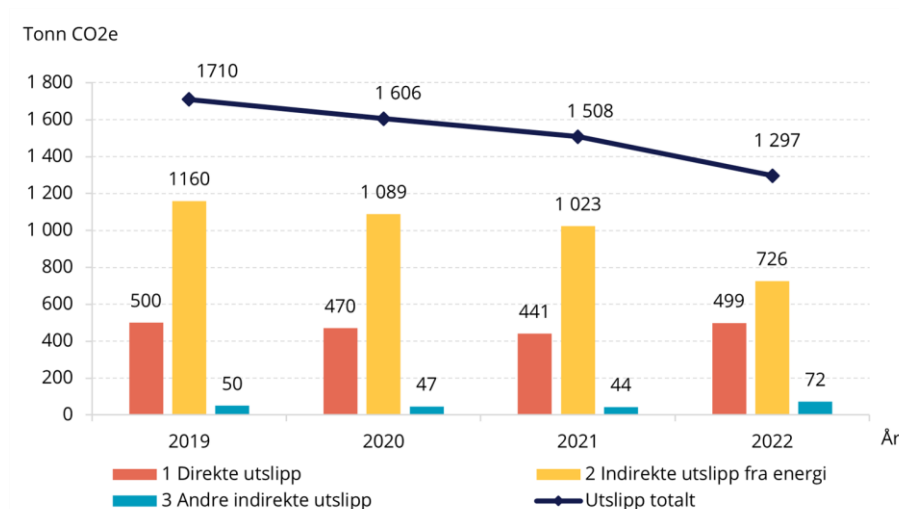

Scope 3 – Andre utslipp: kjøpte varer og tjenester

Illustrasjonen viser innhold i scope 1, 2 og 3.

Scope	Regnskap 2019	Regnskap 2020	Regnskap 2021	Regnskap 2022
1 Direkte utslipp	500	470	441	499
2 Indirekte utslipp fra energi	1 160	1 089	1 023	726
3 Andre indirekte utslipp	50	47	44	72
Utslipp i tonn CO2e	1 710	1 606	1 508	1 297

Grafen viser utviklingen av utslipp i tonn CO2e totalt fra kommunens virksomhet fordelt på scope 1, 2 og 3 i årene 2019 til 2022.

Scope 1 har en reduksjon i CO2e fra 2020 til 2021, der mye av grunnen var reduksjon av aktiviteter med bakgrunn i koronapandemien. Fysisk møtevirksomhet, befaringer med mer ble erstattet av teamsmøter. Tall fra 2022 viser en økning, noe som muligens skyldes at man gikk tilbake til normalen etter koronapandemien og aktivitetene har så smått startet opp igjen.

Scope 2 viser en stor nedgang i strømforbruk. Effektive tiltak som Eiendomsdrift har iverksatt innen kommunale bygg med for eksempel energiovervåking, bytte av punkterte vindu og varmepumpe med energibrønner har gitt resultater. Kommunalteknikk sitt arbeid med å modernisere gatelys med mer effektive armaturer, som kan effektstyres, er også spart energi for kommunen.

Scope 3 viser en økning i CO2e fra 2020 til 2022. Men det er viktig å ta med at kommunen hadde 177 CO2e i 2018 mot 72 i 2022. Regnskapet CO2e i 2020 og 2021 var spesiell på grunn av koronapandemien, men at 2022 viste normal aktivitet igjen.

Tallene fra før pandemien viser at koronapandemien har endret folks vaner. Innføring av Teams for møtedeltagelse og strømming av konferanser har ført til stor reduksjon av reisevirksomheten. Faktura fra reisebyrå i 2022 viser at endrede vaner har ført til besparelser i form av kroner. Vi vet også at dette har ført til store besparelser med hensyn til ressursbruk. Et møte avholdt med deltagere i for eksempel Oslo tar en time i dag, mens det før innføringen av Teams betydde en hel arbeidsdag.

Scope 3 viser ikke tall fra investeringer som nye bygg. Dette skal, hvis man rapporterer på det, inn i scope 3. Man kan anta at et nytt bygg med 2023-standard vil være mer energieffektivt enn et gammelt. Totalutslippet av en investering kan avregnes i scope 2. Det må da gjøres beregninger på energi- og varmekonsum i nytt bygg, sammenlignet med bygg som blir erstattet.

Klimaregnskapet totalt for kommunens virksomhet viser redusert utslipp fra 2021 til 2022 på 14 % CO2e, det vil si en reduksjon fra 1 508 til 1 297 tonn CO2e.

Klimatiltak i planperioden

Et klimatiltak kan ha positiv eller negativ innvirkning på kommunens klimagassutslipp. Alt kommunen gjør kan derfor være klimatiltak, men i dette klimabudsjettet er de største mest tydelige klimatiltakene nevnt.

De ulike klimatiltakene sorteres i hva som er kvantifiserbart og ikke, det vil si hva man kan sette tall på og ikke. Det kan være ulike grunner til at man ikke har et tallgrunnlag på selve utslippet, da enkelte tiltak har potensielt mange variabler og usikre måleindikatorer ved seg. Det er derimot grunn til tro at tiltakene som fremgår av tabellene under, uansett har en effekt på mengden klimagasser som slippes ut. Arbeid med å kartlegge de riktige måleindikatorene i offentlige virksomheters klimaarbeid er en prioritert oppgave nasjonalt, på fylkesnivå og i vår kommune.

Klimatiltakene i dette handlingsprogrammet er delt mellom kommunen som samfunn og kommunen som egen virksomhet. Klimatiltakene som kommer frem i tabellen for kommunesamfunnet er innhentet fra flere relevante samfunnsaktører. Klimatiltakene i egen virksomhet er de samme tiltakene som fremgår av rammeområdene. De er gjennomgått og identifisert som klimatiltak. Tiltak vi er ansvarlig for, og som kan gi store samfunnsmessige konsekvenser, er også beskrevet under kommunesamfunnet.

Kommunen har ikke en egen plan for klimaarbeid som beskriver overordnet hvilke klimatiltak som skal prioriteres, og hvor. Dette ivaretas i de ulike temaplanene, basert på kommuneplanens samfunnsdel.

Kommunesamfunnet

Kvantifiserte tiltak industri, olje og gass

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak luftfart

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak energiforsyning

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak annen mobil forbrenning

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak oppvarming

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak jordbruk

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak veitrafikk

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	2024	2025	2026	2027
Elektrifisering av busser i Kristiansund	1	FRAM	0	0	0	0
Utslipp i tonn CO2e						

Utslippstall fra drift.

Kvantifiserte tiltak avfall og avløp

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Kvantifiserte tiltak sjøfart

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	2024	2025	2026	2027
Elektrifisering av hurtigbåt rute 800 Kristiansund–Trondheim	2	Norled AS/ATB	-15 000	-15 000	-15 000	-15 000
Utslipp i tonn CO2e			-15 000	-15 000	-15 000	-15 000

Utslipsreduksjon er for hele ruten. Eksakt reduksjon for kommunesamfunnet vil være mindre.

Ikke kvantifiserte tiltak industri, olje og gass

Tiltak	ID	Beskrivelse
Produksjonsanlegg for hydrogen - Vestbase	3	Green H og NorSea Group: Green H sine egne tall estimerer 80 % kutt i CO2e-utslipp fra sjøfart når anlegget er ferdig, og hvis de aller fleste fartøy bruker hydrogen. Hentet fra prosjektets konseptfase.

Ikke kvantifiserte tiltak luftfart

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Ikke kvantifiserte tiltak energiforsyning

Tiltak	ID	Beskrivelse
Oppgradering elektrisk infrastruktur	4	Mellom AS: Tilrettelegge for industri som går over fra fossile energikilder til elektrisitet, og nye ladepunkt for kollektivtrafikk.
Gratis energivurdering av egen bolig	5	Møre og Romsdal fylkeskommune og energiportalen.no tilbyr boligeiere gratis digital klima- og energivurdering. Gjelder til september 2024.

Ikke kvantifiserte tiltak annen mobil forbrenning

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Ikke kvantifiserte tiltak oppvarming

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Ikke kvantifiserte tiltak jordbruk

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Ikke kvantifiserte tiltak veitrafikk

Tiltak	ID	Beskrivelse
Bærekraftig mobilitet i Kristiansundsregionen - Byen som regional motor (BRM) 2023	6	BRM: Gjøre gjeldende og nye mobiltetsløsninger tilgjengelige, mer attraktive og redusere personbiltrafikk i sentrumsområdet. Kommunen er prosjektansvarlig.
Bygging av sykkeltraséer/prosjekt sykkelby	7	Hovedplan for sykkel, Fosnagata Campus - oppgradering vei, sykkel og grønt.
Lokalisering av ny barneskole på Goma	8	Endret lokalisering og sammenslåing av to barneskoler vil gi økt avstand til barneskole for deler av befolkningen. Dette vil føre til økt transport, og antakelig økt bilandel.
Lokalisering av nytt sykehjem	9	Vil påvirke transport og reisemiddelfordeling i positiv eller negativ retning, avhengig av lokalisering.
Lokalisering av ny brannstasjon	10	Vil påvirke respons- og kjøretid for utrykningskjøretøy.

Ikke kvantifiserte tiltak avfall og avløp

Det foreligger ikke data for perioden 2024-2027.

Ikke kvantifiserte tiltak sjøfart

Tiltak	ID	Beskrivelse
Gratis sundbåt	11	Ordnningen med gratis sundbåt videreføres. Stor økning i passasjertall etter at ordningen ble innført, både fra pendlere, rekreasjonsturister og andre besøkende.
Elektrisk/hybridløsning fergesamband Seivika--Tømmervåg	12	Forventet reduksjon i CO2e-utslipp med 80 % fra 2024.

Kommunens virksomhet

Kvantifiserte tiltak scope 1

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	2020	2024	2025	2026	2027
Utslipp fra leiebil - fossilt	13	Samlet		56,9	56,9	50,6	44,3
Utslipp fra leiebil - elektrisk forbruk	14	Samlet		5,1	5,1	5,4	5,8
Drivstofforbruk bil og maskiner (diesel)	15	Samlet	652	510	505	500	495
Utslipp i tonn CO2e			652	571,2	566,2	556	545,1

Drivstofforbruk bil og maskiner er et usikkert estimat, basert på tall fra 2021, 2022 og tilgjengelig tall per september 2023. 5 % reduksjon er lagt in i perioden per år. Det er lagt inn 10 % kutt fra fossil leiebil i 2026 - 2027, og økning på 5 % elektrisk.

Kvantifiserte tiltak scope 2

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	2020	2024	2025	2026	2027
Solcelleanlegg (kvantifisert)	16	Storhaugen helsehus	0	-8,5	-8,5	-8,5	-8,5
Utskiftning belysning til LED kommunale bygg	17	Eiendomsdrift		-1,6	-1,6	-1,6	-1,6
Atlanten idrettspark - skifte til LED lys	18	Kultur		-0,6	-0,6	-0,6	-0,6
IKT - strøm datarom	19	Sentraladministrasjon					
Gatelysanlegg	20	Kommunalteknikk	64,9	25	17,5	12	9
Utslipp i tonn CO2e				14,3	6,8	1,3	-1,7

Solcelleanlegg med maks produksjon. Øvrige tiltak energi kan kvantifiseres, men har ikke tilgang på relevant data før budsjettfrist. Gatelys: beregnet 30 % kutt fra 2022-tall, verifiseres grundigere i årsrapporten.

Kvantifiserte tiltak scope 3

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	2020	2024	2025	2026	2027
Ny barneskole Goma (konsept)	21	Grunnskole		785,5	785,5	0	0
Nytt sykehjem/flere sykehjemsplasser	22	Sykehjem		-	-	-	-
Ny brannstasjon	23	Brann og redning		-	-	-	-
Utslipp i tonn CO2e				785,5	785,5	0	0

Nytt sykehjem og ny brannstasjon - ikke beregnet CO2e-effekt så langt i prosjektene.

Ikke kvantifiserte tiltak scope 1

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	Beskrivelse
Tjenestebiler ny avdeling Vurdering og mestring	24	Storhaugen helsehus	Drift
IKT- strøm datarom	25	Sentraladministrasjon	Drift: Reduksjon i driftskostnader er ikke beregnet i redusert kWh
Skoleskyss	26	Grunnskole	Drift: Endringer i behov for skoleskyss ventes i kommende periode, sammenslåing av Goma og Dalabrekka skoler, i påvente av ny skole

Ikke kvantifiserte tiltak scope 2

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	Beskrivelse
ENØK-tiltak	27	Eiendomsdrift	Varmepumper, solceller, LED armaturer og andre smarte tiltak som kan klassifiseres som energioptimalisering
Etablering av SD-anlegg (sentral driftsstyring) i bygg som ikke har SD-anlegg	28	Eiendomsdrift	Forventer 5 -10 % energibesparelse på bygg som ikke har SD-anlegg fra før
IKT-verktøy	29	Eiendomsdrift	Overordnet styring av SD-anlegg

Ikke kvantifiserte tiltak scope 3

Tiltak	ID	Ansvarlig rammeområde	Beskrivelse
Bekkefaret boliger - nytt yttertak	30	Bo og habilitering	Forlenge levetid på bygg
Nordmøre krisesenter - nybygg for utleie	31	Eiendomsdrift	Utslippsberegninger foreligger ikke i handlingsprogrammet. Nye og moderne bygg følger strenge klima- og tekniske krav
Oppgradering kommunale bygg	32	Eiendomsdrift	Prioritering av energibesparende tiltak
Kjøp av biler og utstyr	33	Eiendomsdrift	
IKT-satsing skoler	34	Grunnskole	Utskifting av utstyr. I 2022 sparte Kristiansund kommune 63,6 tonn CO2e gjennom gjenbruksordningen CHG-MEREDIAN i Skien (håndtering av el-avfall)
Etterisolering og tekking av tak	35	Hjemmetjenesten	Barmannhaugen
Velferdsteknologiske tiltak	36	Felles helse og omsorg	Redusere behov for transport
Skifte til LED lys	37	Kultur	Atlanten idrettspark, reduserer strømforbruk
Hjullaster utanlegg	38	Kultur	Atlanten idrettspark
Gamle veidekker med utløpt levetid - asfaltering	39	Kommunalteknikk	Reasfaltering vei og fortau
Trafikksikkerhetstiltak	40	Kommunalteknikk	Etablering av fortau og gateløys på Storbakken langs skolevei
Kjøp biler, maskiner og utstyr	41	Kommunalteknikk	Vann, avløp, parkavdelingen - skifte ut biler og maskiner med oppnådd levetid
Oppgradering, utbedring, utskifting, rehabilitering, sikring vann og vannforsyning	42	Kommunalteknikk	Vann - flere investeringsposter slått sammen
Oppgradering, utbedring, utskifting, rehabilitering, sikring kloakk og kloakkhåndtering	43	Kommunalteknikk	Avløp - flere investeringsposter slått sammen
Kjøp av lastebil kommunalt hjelpemiddellager	44	Storhaugen helsehus	Ligger inne i scope 1, men ikke kvantifiserbar
Brannforebyggende tiltak	45	Sykehjem, Brann og redning	Bergan sykehjem, Storhaugen helsehus, El-sikkerhet kommunale bygg og brannsikringstiltak Grip
Nytt sykehjem/sykehjemsplasser	46	Sykehjem	Potensielt stor klimapåvirkning avhengig av hvilket konsept som gjennomføres

Enkelt innkjøp av bil/lastebil ligger allerede i kvantifiserbare tiltak scope 1 - leiebil. Det har ikke vært mulig å spesifisere hvilke av investeringene som er kvantifiserbar og ikke. Det er vurdert mest oversiktlig at investeringstiltakene står mest mulig likt i handlingsprogrammet. Derfor kan de leses to steder.

Kostnadsberegning

Tabellen viser kostnadsberegning av klimatiltakene på drift og investeringer. Alle investeringer og budsjettjusteringer på drift, som er nevnt i øvrige tabeller i klimabudsjettet, samles under hvilket scope de tilhører. Ansvarlig rammeområde er beskrevet i tiltakstabellene. Alle tiltak er slått sammen, slik at totalsummen viser totalt beløp på drifts- og investeringstiltak som påvirker klimagassutslipp. Kostnadsberegningen gjelder ikke for kommunesamfunnet.

Beskrivelse (tall i tusen)	2024	2025	2026	2027	2024-2027
Scope 1:	-	-	-	-	-
Scope 2: IKT-strøm datarom	0	-100	-200	-200	-500
Scope 3: Tjenestebiler Vurdering og mestring	312	312	312	312	1248
Sum drift	312	212	112	112	748
Scope 1:	-	-	-	-	-
Scope 2	8 300	9 400	7 000	7 000	31 700
Scope 3	512 700	407 700	472 800	451 000	1 844 200
Sum investering	521 000	417 100	479 800	458 000	1 875 900

Scope 1 er ikke tatt med, da det ikke har vært mulig å kvantifisere hvert enkelt tiltak godt nok. Gjelder særlig store budsjettposter som inneholdt flere faktorer, for eksempel bil, maskin og utstyr. Disse er av praktiske hensyn lagt inn i scope 3.

Utslippsramme og gap-analyse

Utslippsrammen er kjernen i klimabudsjettet. I utslippsrammen settes det grenser for utvikling av klimagassutslipp, og beskriver tre ulike scenarioer for utvikling i klimagassutslipp i kommunen:

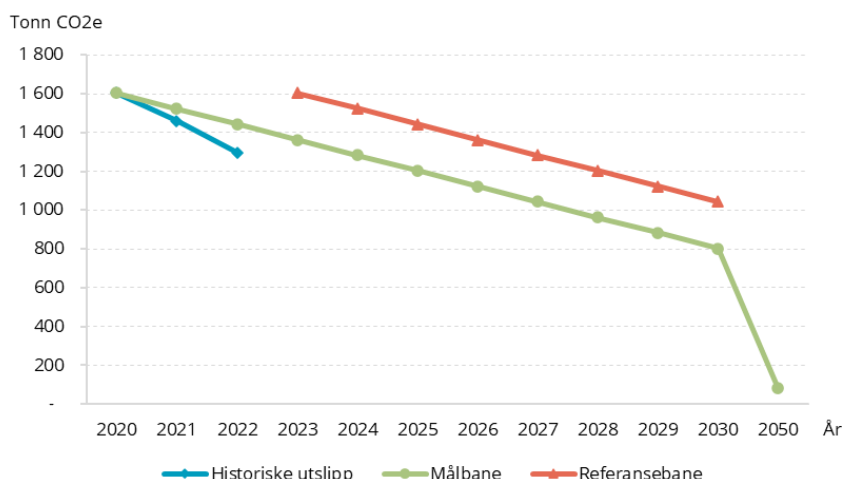
Referansebanen viser hva som vil skje framover hvis det ikke gjennomføres flere tiltak ("fortsette som før"). Det er ut ifra referansebanen utslippsreduksjoner fra nye tiltak blir beregnet.

Tiltaksbanen viser hvordan kvantifiserte tiltak vil bidra til å redusere klimagassutslippene i økonomiplanperioden. Det er disse tiltakene som vil redusere direkte klimagassutslipp i kommunen. Tiltaksbanen for hvert år er beregnet ved å trekke den samlede effekten av fra utslippsnivået i referansebanen.

Målbane viser bystyrets vedtatte mål for utslippsreduksjoner. Målbane angir et årlig utslippstak for de samlede klimagassutslippene i økonomiplanperioden og videre fram til 2030.

Grunnlaget for utslippsberegningene er usikkert, og den reelle utviklingen vil mest sannsynlig avvike fra scenariene beskrevet her. Utslippsrammen gir likevel et viktig rammeverk for å kunne jobbe målrettet med klimatiltak i kommunen.

Beskrivelse	2020	2024	2025	2026	2027	Mål 2030
Referansebane (CO ₂ e)	1 604	1 604	1 524	1 444	1 369	1 043
Referansebane - utslippsreduksjon (%)	0	0	-5	-5	-5	-35
Estimert samlet effekt av tiltak	1 604	1 371	1 359	557	543	
Tiltaksbane (CO ₂ e) framskriving	1 604	1 371	1 359	557	543	
Tiltaksbane - utslippsreduksjon (%)	100	16	16,4	34	33	
Målbane (CO ₂ e) årlig utslippstak	1 604	1 283	1 203	1 123	1 043	802
Målbane - utslippsreduksjon (%)	100	-20	-5	-5	-5	-50
Gap (tiltak- og målbane) - behov for ytterligere tiltak	0	88	156	-566	-500	
Gap (tiltak- og målbane) - prosentpoeng	0	106,8	109,8	49,6	52,0	

Grafen viser utviklingen av klimagassutslipp i kommunen i form av historiske utslipp, målbane og referansebane mot en 50 % reduksjon av klimagasser i 2030, og det nasjonale målet om å bli karbonnøytral i 2050.

Referansebane:

Pandemiårene 2020-2022 er antatt å være sterkt preget av samfunnets nedstenging. 2022 viste 11 % reduksjon i utslipp, sammenlignet med året før. I påvente av nye tall for 2023, legges 2020-utslippet til grunn for referansebane 2024. En forsiktig antakelse er at utslipp for 2023 vil være et sted mellom målbane 2023 og utslippstallet for 2020. Nasjonal klimapolitikk og trender skal i utgangspunktet beregnes inn i referansebanen.

Tiltaksbane:

Banen er ikke lagt inn i grafen, men leses i tabellen. Det bør helst være et større tallgrunnlag på drift i investeringer, og et bedre og mer tilgjengelig utslippstall fra våre tjeneste- og vareleverandører for at en slik bane skal ha optimal funksjon. Tall fra et "normal år", 2023, vil også gi et bedre estimat for å beregne tiltaksbane. Et større arbeid med å identifisere mulige tiltak bør iverksettes. De tiltakene som er kvantifisert viser at de har en positiv innvirkning på å nå kommunens klimamål, og at slike tiltak har en virkning. Flere av de ikke kvantifiserbare tiltakene er også av en slik karakter at de kan antas å ha samme positive innvirkning over tid. De foreslåtte investeringene som gir direkte utslippskutt, utgjør mellom -0,6% til -0,8%.

Historiske utslipp:

Følgende utslippsfaktorer vært beregnet i tidligere handlingsprogram; forbruk drivstoff, kjølegasser, fjernvarme, lokal- og stedsbasert elektrisk forbruk og forretningsreiser. Dette er driftsresultat, mens investeringer som bygg og infrastruktur ikke har vært tatt med. Det gjør utgangspunktet for tiltak- og resultatbane noe usikkert, hvis man tar med utslipp fra investeringer i scope 3 fra og med 2024. Grafen tar utgangspunkt i hva som har vært gjort tidligere.

Ser man utelukket på historiske utslipp i perioden 2020–2022, vil denne vise en reduksjon og indikere at vi når målet i 2030. Tar man med investeringer, for eksempel ny skole i 2024, vil man være lengre unna å nå målet, ut ifra de tallene som foreligger hvor mang ikke beregner inn energieffektivisering.

Arealendringer ligger ikke inn i banene, men må tas i betraktning sammen med kommunens egne utslipp og fra kommunesamfunnet i sin helhet.

Utslippsgap og usikkerhet knyttet til gjennomføring av klimatiltak

Utslippsgap er differansen mellom mål og effekten av tiltak.

Beregningen gjort av de foreslåtte klimatiltakene er usikre og flere faktorer kan påvirke utslippene til slutt. Noen store investeringer er også slått sammen. Alle beregninger er overslag eller det er brukt tall som med sannsynlighet er gjeldende. Dette gjør arbeidet med å beregne utslippsgapet meget omfattende og nøysomt. Det er sannsynlig at de totale utslippene fra kommunen er høyere enn hva totalen viser. Beregnet utslipp fra klimatiltak som bare reduserer CO2e-utslipp, er beregnet til å være -0,6 % i 2024. Totalen viser at man er 88 tonn CO2e over målet.

For å redusere usikkerheten knyttet til utslipp av klimatiltak er det i arbeidet med handlingsprogrammet avdekket noen forbedringspunkter:

- Gjennomgå rutiner for å rapportere CO2e-utslipp i investeringsprosjekter, for eksempel
  - totalt utslipp fra bygging og bygningsmaterialer
  - energi- og varmekonsum i erstattet bygningsmasses
  - beregnet energikonsum nye bygg
- Gjennomføre forbruksmålinger i bygg som har gjennomført ENØK-tiltak, for å kunne beregne effekten av ENØK-tiltakene som er gjennomført.
- Detaljert forbruk- og kjøretøydata fra kommunens egen og leid bil- og maskinpark, må gjøres tilgjengelig for analyse og beregning.
- Innføre krav til leverandører av tjenester/varer om en årlig "klimakvittering" av totalsum CO2e-utslipp på de varer og tjenester kommunen har kjøpt (EPD-merking).
- En bedre konkretisering av kommunens målsetning om å kutte 50 % i egne utslipp fra 2020–2030, fordelt på rammeområde.

Arealbruksendringer

Arealbruksendringer fra kategorier med store karbonlagre, enten i levende biomasse (skog) eller i organisk jord (myr), vil som regel føre til store utslipp av klimagasser, i tillegg til å gi redusert mulighet for opptak av klimagasser i fremtiden.

Ved en arealbruksendring vil det være størst utslipp det første året etter endringen, dersom levende biomasse på arealet fjernes. Dette regnes som et umiddelbart utslipp. Det vil også være prosesser i jordsmonnet som endres ved endret arealbruk, og disse vil vedvare over noe lengre tid til nedbrytningsprosesser i jorden har stabilisert seg. Hvor lang tid det tar vil avhenge av en rekke faktorer, og å ta høyde for variasjonen i disse faktorene er utfordrende. Utslippsfaktorene er i stedet tilpasset en standardperiode på 20 år. Etter dette vil arealet permanent gå over til sin nye arealbrukskategori. Arealet vil gi et opptak eller utslipp av klimagasser også etter dette, men dette regnes ikke med i beregningen av utslipp/opptak av selve arealbruksendringen.

Tabellen under viser utslipp fra arealbruksendringer som gjeldende kommuneplan (2020-2032) åpner for.

Endring arealbruk	Endring arealkategori	Utslipp tonn CO ₂ e over 20 år
Nytt boligområde Svarthamran	fra skog til bebygd areal	56,4
Ny barneskole på Goma (utvidelse av bebygd areal)	fra skog til bebygd areal	134,5
Ny barneskole i Omsundet	fra skog og våtmark til bebygd areal	940,8
Deponi ved Nerlandsflata	fra skog, våtmark og åpen fastmark til bebygd areal	1 105,6
Næringsområde Bolgneset	fra skog og åpen fastmark til bebygd areal	4 921
Næringsområde Stabeldammen	fra skog og våtmark til bebygd areal	2 800
Utvidelse av næringsareal ved Pilotveien/Nonshaugen	fra åpen fastmark, skog og våtmark til bebygd areal	6 162,8
Utvidelse av golfbane	fra skog og våtmark til bebygd areal	6 556,9
Utvidelse av næringsareal i Sødalen	fra skog og våtmark til bebygd areal	5 166
Nytt boligområde på Sæther	fra skog og våtmark til bebygd areal	11 768,4
Utvidelse av masseuttaksområde ved Storbakken	fra skog og våtmark til bebygd areal	2 041,3
Videre utbygging av boligområde på Skorpa	fra skog, våtmark, dyrket mark, beite og åpen fastmark til bebygd areal	600
Boligutbygging Østerveien	fra skog og åpen fastmark til bebygd areal	96,8
Videre utbygging av boligområde på Jørihaugen Vest	fra skog, våtmark, beite og åpen fastmark til bebygd areal	1 628,9
Videre utbygging av boligområde på Buvikhøgda	fra skog til bebygd areal	760,1
Boligutbygging Ådalsgrenda	fra skog til bebygd areal	1 226,9
Nytt boligområde Halslihaugen	fra skog til bebygd areal	863,8
Utvidelse av næringsareal ved Kongsveien og Storbakken nord	fra skog og våtmark til bebygd areal	1 161,4
Videre utbygging av boligområde på Ørnvika vest	fra skog, våtmark og åpen fastmark til bebygd areal	1 691,7
Utvidelse av næringsareal ved Frei sentrum	fra skog og åpen fastmark til bebygd areal	494,2
Sum		50 177,5

Det vil kunne forekomme arealbruksendringer med klimakonsekvenser som ikke er medregnet i denne tabellen.

Dersom utbygging tillates i strid med kommuneplanen, gjennom planendring eller dispensasjon, vil det gi utslipp utover det som er beregnet. Nydyrking av areal vil gi utslipp utover det som er beregnet, mens overgang fra dyrket mark til skog eller beite vil gi mindre utslipp. Det beregnede utslippet på over 50 000 tonn CO₂e over 20 år tilsvarer et årlig utslipp på drøyt 2 500 tonn CO₂e. Dette tilsvarer omtrent det dobbelte av det kommunen som virksomhet hadde av utslipp i 2022.

Kommunens mål om utslippsreduksjon knytter seg til utslippene vi har i henhold til kommunens klimaregnskap og Miljødirektoratets klimaregnskap for kommunesamfunnet. Dette inkluderer ikke utslipp fra arealbruksendringer, og disse utslippene kommer derfor i tillegg. Å redusere utslipp fra arealbruksendringer telles ikke med som del av måloppnåelse om 50 % kutt. Det bør formuleres et mål om utslipp også for denne utslippssektoren.

Utslippsreduksjoner frem mot 2030 og 2050

Vi ser fra våre egne utslipp at trenden er nedadgående og på riktig vei. Pandemiårene 2020-2022 kan være en naturlig forklaring, men vi ser også effekten av klimatiltak som er iverksatt tidligere år. Nedgangen skyldes også nasjonale føringer for det offentlige, næringsliv og tjeneste- og vareleverandører. Økt klimabevissthet blant ansatte og befolkningen for øvrig, kan også spille en rolle.

Målet om et karbonnøytralt samfunn i 2050 er mer sannsynlig jo nærmere man kommer målet for 2030. Kommunesamfunnet må redusere utslippet med over 41 000 tonn CO₂e hvis kommunesamfunnet skal nå målsetning om 50 % reduksjon. Dette er det samme som 80 % av dagens sjøfart utgjør, eller 161 017 bilturer med dieselbil tur/retur Kristiansund–Oslo. Kommunen som virksomhet må redusere sine utslipp med 802 tonn CO₂e. Dette tilsvarer litt over 174 flyturer tur/retur Kristiansund–Oslo, eller 800 husholdninger sitt årlige matsvinn (miljødirektoratet.no, framtiden.no).

Kommunedirektørens vurdering

Klimabudsjettet viser at kommunen er på riktig vei for å oppfylle vedtatte klimamål forutsatt at det iverksettes tiltak som reduserer CO₂e-utslippene.

Dagens klimaarbeid og anskaffelsen av bærekraftsmodulen i virksomhetsstyringssystemet gjør at vi er godt i gang med å oppfylle bystyrets vedtatte verbalforslag nummer 10 i handlingsprogrammet for 2023–2026 (sak 116/22): "Kommunedirektør legger frem en sak i løpet av første kvartalet 2023 der klimamålene fram til 2030 og videre til nullutslipp kommune samt veien dit beskrives. Det skal etableres et system for rapportering av klimarelevant data, effekt beregning av tiltak og jevnlig offentliggjøring av tallene. Fra 2024 skal det utarbeides et klimabudsjett og klimaregnskap innholdsmessig etter modell fra Oslo."

Kommunedirektøren vil vektlegge arbeidet med å identifisere mulige tiltak for å oppfylle kommunens klimamål. Gjennomgangen av kvantifiserte tiltak viser at de har en positiv innvirkning på måloppnåelsen og flere av de ikke kvantifiserbare tiltakene er også av en slik karakter at de kan antas å ha samme positive innvirkning over tid. Klimatiltakene må gjenspeile økonomiske rammer i handlingsprogrammet.

Kommunedirektøren vil vurdere om investeringer som nye bygg, skal innarbeides i scope 3 i fremtiden. Videre vil det bli vurdert om det skal formuleres et eget mål for utslipp fra arealbruksendringer i forbindelse med revideringen av kommuneplanens samfunnsdel.

Forbedringspunktene som er avdekt i forbindelse med klimabudsjettarbeidet vil bli fulgt opp gjennom implementering og utvikling av den nye bærekraftsmodulen.

Kommunedirektøren foreslår at bystyret konkretisere kommunens målsetning om å kutte 50 % i egne utslipp fra 2020–2030, og at administrasjonen kommer med en sak om hvordan vi fordeler dette på rammenivå. Det er ikke realistisk med et flatt kutt da enkelte rammeområder står for store utslipp og har ulike forutsetninger for utslippskutt.

Kommunedirektøren foreslår at kommunen sine klimamål og -ambisjoner som eier, inngår i revisjonen av eierskapsmeldingen (eierpolitikken) for 2024–2028. Det vil gi eierrepresentantene et tydelig mandat i å integrere og operasjonalisere kommunens klimamål i kommunens selskaper.

HANDLINGSDEL

TJENESTEOMRÅDENE

Felles for tjenesteområdene

Ambisjonen for handlingsprogrammet er å tilrettelegge for et tjenestetilbud som tilfredsstiller behov, ønsker og prioriteringer innenfor disponibel inntektsramme. Den overordnede målsetningen er å utvikle gode tjenester med fokus på kvalitet, tilgjengelighet og medvirkning. Det vil være et kontinuerlig behov for å tilpasse tjenesteproduksjonen til endrede rammebetingelser og arbeide målrettet med innovasjon, tjenesteutvikling og effektivisering. Enhetene innenfor rammeområdene yter tjenester som er svært ulike, men det er likevel behov for samordning og koordinering for å oppnå best mulig tjenestekvalitet og brukertilfredshet.

De kommunale tjenestene er administrativt organisert i 4 sektorer med 21 underliggende rammeområder. Tjenesteområdekapitlene beskriver status, utfordringer og mål, samt prioriteringer i fireårsperioden for sektorene. I tillegg gis det en beskrivelse av sentrale styringsdata, økonomiske rammer og drifts- og investeringstiltak for rammeområdene.

Målene for sektorene er hentet fra de seks satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel. Alle sektorer har ansvar for å følge opp satsingsområdene, da vi må arbeide sammen på tvers av rammeområder for å oppnå den utviklingen vi ønsker. Det er imidlertid gjort en vurdering av hvilke hovedmål som er særlig relevante for hver enkelt sektor.

Styringsdata på rammeområdene viser kommunens mer-/mindreforbruk sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9 (K9).

Rammeområdene kan betraktes som en organisatorisk struktur for tjenesteytingen. Denne strukturen ligger også til grunn for bystyrets fordeling av økonomiske ressurser gjennom budsjettet.

Organisatoriske endringer

Organisasjonen må transformeres og kontinuerlig tilpasses nye krav, behov, ønsker og prioriteringer, for å hele tiden være best mulig organisert til å yte mest og best mulig tjenester. Transformasjonen gjøres gjennom både små og større endringer, og over lengre og kortere tidsperioder.

Utover den tradisjonelle linjeorganiseringen er det etablert tverrfaglige team og prosjekter som ivaretar helheten i tjenester og saker som er i skjæringen mellom sektorer, rammeområder, enheter og fag. Staten utfordrer både seg selv og oss som kommune på bedre samhandling mellom tjenester.

Politikk og administrasjon

En viktig faktor etter valget i 2023 blir å få effektivitet inn i samspillet mellom politikk og administrasjon i alle ledd, fra bystyre til hovedutvalg, utvalg og råd. Dette vil medføre mye arbeid fra begge sider, spesielt tidlig i 2024. Et annet mål er å etablere gode digitale systemer for samhandling mellom politikk og administrasjon med både digitale møteforberedelser, digital møtegjenomføring og systemer for offentliggjøring av vedtak. I tillegg vil administrasjonen tilrettelegge for at alle saker får et sammendrag slik at saksgjennomgangen for våre folkevalgte blir enklere.

En av de viktigste sakene i 2024 er å samspille mellom politikk og administrasjon for å finne handlingsrom for slutten av økonomiplanperioden. Dette handlingsrommet er nå låst av de store vedtatte investeringsprosjektene, og vi må sammen finne en måte å få handlingsrommet tilbake.

Oppvekst

Vi har 4 500 barn- og unge i alderen 0–18 år i Kristiansund (2023). Vi har 5 kommunale og 9 private barnehager, 8 barneskoler, 3 ungdomsskoler, voksenopplæring, enhet for barn, familie og helse. Kristiansund kommune er vertskommune for to interkommunale tjenester: PPT og barnevern.

Vi har noe nedgang i antall barn, men mottak av flyktninger reduserer virkningen av den demografiske utviklingen. Vi har sett endringen i barnehagesektoren og nå ser vi endringer i grunnskolen. Gjennomføring av skolestrukturendring og organisering av tjenester tilpasset elevbehov og antall blir avgjørende for resultat og måloppnåelse for grunnskolene, og for at innsparingskrav skal kunne nås. Ny skolestruktur ble vedtatt av bystyret i sak 114/20 og 27/21. Vi gjennomfører dette nå.

Fire skoler blir lagt ned, og det bygges to nye skoler, hver for 400 elever. Nye skoler blir på Goma og Omsundet. Målene for byggene er knyttet til fag og pedagogikk, sosial bærekraft, klima og miljø, økonomi og effektivisering. Ny reguleringsplan er vedtatt for ny skole på Goma, og reguleringsarbeidet pågår for ny skole i Omsundet.

Kontrakt for bygging av ny skole på Goma ble inngått med Betonmast Røsand 01.09.23 og bygging av ny skole pågår med åpning høsten 2025. Ny skole i Omsundet har første investeringsmidler i 2027. Hovedfinansiering ligger utenfor økonomiplanperioden 2024–2027.

Mottak av flyktninger gjør at vi styrker tjenestetilbudet i hele oppvekstsektoren.

Et betydelig tverrfaglig og tverrsektorielt omstillingsområde i oppvekstsektoren er "Vi skal være der barna er - Samordna og virkningsfulle forebyggende tjenester til barn og unge". Oppvekstplan for Kristiansund 2017–2027 setter målene. Vi skal flytte kompetanse og kapasitet dit barna er, og få større virkning av vår tverrfaglige innsats. Her kobler vi sammen nasjonale krav med ny opplæringslov, oppvekstreformen (tidligere barnevernsreformen), St. melding 6 "Tett på", regionale satsinger "Barn- og unges helsetjeneste", Læringsløyper for læringsmiljø og inkluderende praksis som alle skoler og barnehager i Kristiansund deltar i.

Skolefritidsordningen (SFO) vil utvides og utvikles i økonomiplanperioden.

Vi jobber sammen med Møre og Romsdal fylkeskommune, universitet og høyskoler og fagskolen om Campus Kristiansund og dagens og framtidens rekrutteringsbehov og utdanningstilbud. Newtonrom blir etablert og utviklet i Campus Kristiansund i 2024.

Helse og omsorg

Utviklingen i demografien viser entydig at det blir flere eldre, og at de eldre lever lenger. Helhetlig plan for helse og omsorg tar opp i seg det bildet, og gir grunnlaget for gode veivalg.

Vi har utviklet en ny innsatstrapp. Arbeidet er i tråd med "Leve hele livet satsningen" i fylket, og en forutsetning for å finne frem til bærekraftige omsorgstjenester i kommunen vår.

November 2023 flytter Kristiansund og omegn legevaktsamarbeid inn i nye, tilrettelagte lokaler på Løkkemyra. Vi skal tilstrebe et tett samarbeide med spesialisthelsetjenestens prehospitale tjenester og vi skal ta over ansvaret for legevaktsformidlingen (116 117), flytte responscenteret vårt sammen med dette fagmiljøet og vi skal bygge opp kompetanse som er forventet av oss i helsetjenestens førstelinje.

Vi må fortsette å arbeide med å stabilisere fastlegeordningen i kommunen vår.

Natt til 5. november 2023 skal vi gå på Helseplattformen. Da blir vi med i en av de største endringsprosessen i offentlig sektor.

Teknisk og kultur

Sektoren har seks enhetsledere (inkludert Servicetorget). I september 2023 har vi fått en nyansatt enhetsleder for Brann og redning. Enhetsledergruppen har det siste året blitt tettere knyttet sammen, og det arbeides godt på tvers av enhetene i sektoren. Det er høyt fokus på å hjelpe hverandre til å yte til det beste for Kristiansund kommune.

I forbindelse med Normoria, så vil enhet for kultur jobbe mye med organisering av biblioteket og kulturskolen inn i Normoria, noe som vil gi et bedre tjenestetilbud til innbyggerne.

Plan og byggesak har de siste to årene fått på plass en faglig sterk enhet med nytt personell som jobber godt med saksbehandling og planarbeid. Det jobbes kontinuerlig for å få et så korrekt gebyrregulativ som mulig, for å oppnå et minst mulig overskudd på selvkostområdet. Kommunenes arealplan er vedtatt september 2023.

Kommunalteknikk har fullført hovedavløpsanlegg fra Nordlandet til Hagelin. Det vil bli sett på mulighetene for et interkommunalt samarbeid på vann og avløp. Dette er allerede etterspurt fra enkelte nabokommuner, og er i tråd med en nasjonal trend med flere eksempler på gode samarbeidsmodeller. Sårbarheten og konsekvenser ved avvik, vil bli betydelig redusert med slike samarbeidsløsninger.

Det samarbeides med blant annet fylkeskommunen og våre nabobyer om et felles mål med grønn mobilitet som skal legge til rette for mindre biltrafikk i bykjernen og et bedre kollektivtilbud. Prosjekter som parkeringstuneller i fjell og bypakken med ny innfartsvei vil gi mer effektiv og sikker trafikk-løsning inn til sentrum. Samtidig legges det til rette for myke trafikanter mellom våre byrom. Sundbåten er en viktig bidragsyter i denne sammenheng.

Det er flere større investeringsprosjekter som både er i gang allerede, og som skal startes opp i perioden.

Brannstasjon, ny barneskole og sykehjem vil ta mye kapasitet i sektoren, og da spesielt fra Eiendomsdrift som har prosjektstyringen. Eiendomsdrift er i ferd med å ta i bruk tekniske løsninger (Facilit) som vil gi en bedre oversikt og struktur for effektiv byggdriфт, og som også brukerne vil merke ved muligheter til å følge saksbehandling digitalt.

POLITIKK OG ADMINISTRASJON

Status og utfordringer

Vi ønsker å være fremoverlent og kompetent inn i fremtiden. Det er de to viktigste nøklene for å håndtere og mestre utfordringene som kommer og som er beskrevet i utfordringsbildet i kommuneplanens samfunnsdel for 2020–2032. Samfunnsdelen er igjen til behandling og vedtak i 2024, og vi håper å opprettholde denne fremoverlente holdningen inn mot nye utfordringer mot 2030.

Politisk styring

Politisk styring har hatt gjennomgående fokus på effektivisering av rutiner knyttet til møtebehandling og service til folkevalgte. I denne bystyreperioden vil våre folkevalgte bli presentert for nye og spennende digitale verktøy som skal gjøre oss mer effektive og ikke minst transparente på den demokratiske arena.

Sentraladministrasjon

Sentraladministrasjonen har god og prisvinnende forvaltningspraksis og en aktiv tilnærming til utvikling og forbedring. Gjennom Servicetorget oppnår vi bedre samordning og større tilgjengelighet til våre tjenester. Innbyggere og næringssliv har dermed "en dør inn" til flere kommunale tjenester.

Månedssrapporten utvikles stadig med nye områder for å styrke ledelsen og styringen i hele kommunen. Mens vi i 2022 lanserte informasjon om eierskapet i kommunale selskaper har vi i 2023 fokusert på å få grep om klimabudsjett og klimaregnskap. Dette vil bli veldig tydelig for våre folkevalgte og samfunnet for øvrig i 2024.

Vi har høye ambisjoner om god tjenesteutøvelse, men anstrengt økonomi. Det jobbes systematisk med forbedret kvalitetsutvikling, avvikshåndtering og varsling i kommunens kvalitetssystem. Vi har tatt kommunedirektørens lovpålagte innsikt i virksomheten på alvor, og tatt stadig nye steg i internkontrollen.

Kommunedirektøren foretar løpende evalueringer av lokale særavtaler og andre lokalt fastsatte ordninger, med formål om tilpasning til sentralt lov- og avtaleverk. Bruken av nye IKT-løsninger og fagsystemer optimaliseres kontinuerlig, og virksomhetsstyringssystemet sikrer at ledelsen til enhver tid har oversikt over tverrsektorielle prosesser og prosjekter.

Spareprosjektet ble planlagt våren 2019 og iverksatt 2020–2022 for å få økonomisk kontroll for videre tjenesteutøvelse på et forsvarlig eller godt nivå i alle enheter. Prosjektet har hatt delvis måloppnåelse, men vi ser nå behovet for i 2024 å finne ytterligere handlingsrom slik at vi kan gjennomføre investeringene vi står ovenfor i årene som kommer.

Stabs- og støttefunksjonene skal bidra til saksbehandling og oppfølging av alle enheter, med utgangspunkt i avklarte ansvars- og myndighetsforhold. Kommunens forvaltningskultur skal forbedres blant annet gjennom bedre kommunikasjon med brukerne. Det er jobbet mye med lederutvikling, oppfølging og nye retningslinjer for sykefravær, og kompetansebygging ved bruk av læringsplattformen KS-Læring. Arbeidet med 10-faktor vil settes på pause i 2024 og vi vil heller følge arbeidstilsynets anbefalinger for oppfølging og forbedring av arbeidsmiljøet.

Reduksjon i saksbehandlingskapasiteten som bystyret vedtok i egen sak i 2019, har gitt redusert kapasitet både til driftsstyring, utviklingstiltak og politiske bestillinger, og er fortsatt en utfordring, selv 4 år etter (selv om covid også har spilt en faktor i dette). Spesielt rådgiverkapasiteten i teknisk sektor er utfordrende med marginal lederstøtte, noe vi vil utrede behovet for i 2024.

Til tross for at vi er rykket opp 68 plasser i kommunebarometerets saksbehandlingsmåling er vi fortsatt nummer 208 i Norge. Dette håper vi å kunne bedre gjennom å delegere/organisere oppgaver annerledes.

Våre fortsatt høye ambisjoner om kommunens utvikling nødvendiggjør god og kunnskapsbasert politisk/administrativ samhandling i kommende år, noe ledelsen har vedvarende fokus på. Tilsetningen av en forskningsressurs for å hjelpe oss med å beslutte basert på et slikt kunnskapsbasert grunnlag vil hjelpe oss betydelig i 2024.

Hovedmål for sektoren

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel. Oversikten under viser hvilke hovedmål innenfor hvert satsingsområde, som er særlig relevante for sektoren Politikk og administrasjon.

Den varme byen

- Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.
- Vi har et aldersvennlig samfunn.
- Vi har en inkluderende, rettferdig og god utdanning, og muligheter for livslang læring for alle.
- Vi har like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger.
- Vi har en trygg by som er tilgjengelig for alle.

Den kloke byen

- Vi har et inkluderende, bærekraftig og seriøst arbeidsliv.
- Vi har gode tjenester og god service.
- Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.

Den smarte byen

- Vi har klima- og miljøperspektiv i alt vi gjør, og er pådriver for en samfunnsutvikling mot et lavutslippsamfunn.
- Vi har redusert konsekvensene av klimaendringen som skjer.
- Vi har bevart våre marine ressurser og bruker havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.
- Vi har tatt vare på og videreutviklet Kristiansunds bygningsmessige særpreg og identitet.
- Vi har solid infrastruktur.

Den modige byen

- Vi er en fremtidsrettet og inkluderende kommune.
- Vi er en foretrukken og innovativ samarbeidspartner.
- Vi tar i bruk gullet i vår egen bakgård.

Menneskelige ressurser

- Vi er en attraktiv arbeidsgiver.
- Vi er en fremtidsrettet og fleksibel organisasjon.
- Vi har fokus på kvalitet, og jobber kontinuerlig med forbedring av våre tjenester i henhold til krav.

Økonomi

- Vi har økonomisk bærekraft i virksomheten.
- Vi har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.

Prioriteringer i planperioden

Sektoren vil fortsette å sette Kristiansund på kartet i alle sammenhenger som er prioriterte i vår kommuneplan. Klima, bærekraft, digitalisering og fremtidsrettede tjenester innen våre sektorer er en forutsetning for å være en kommune, en administrasjon og en politikk som står seg inn i årene som kommer. Kristiansund er sentral på alle arena hvor dette er et tema.

Vi er en av landets første kommuner med klimaregnskap, og i 2024 vil dette arbeidet prioriteres og ytterligere profesjonaliseres. Samtidig er det viktig at vi avstemmer regnskapsprinsippene med våre prinsipper for klimabudsjettering slik at dette henger godt sammen.

Sammen med våre nabokommuner jobber nå Nordmøre IPR med å kartlegge våre regionale utfordringer. Disse vil inngå i arbeidet med kommuneplanens samfunnsdel. Dette blir et viktig styringsdokument slik at administrasjonen får klare rammer for arbeidet med de politiske fokusområdene i denne bystyreperioden.

Vi leder fylkets bærekrafts- og digitaliseringsarbeid og inviteres på relevante nasjonale og internasjonale arena.

Vi er kåret til Europas nest mest innovative by....selv om det var før pandemien.

Vi er #1 i det nasjonale kommunebarometeret.

Vi vant Framsiktprisen for Norges beste virksomhetsstyring og vil fortsatt fokusere på dette.

Vi leverer på smarte løsninger, innovasjon med egne IT-løsninger i bruk i hele Norge, og vi fortsetter arbeidet med å gjøre vår administrasjon og vår politiske organisering og gjennomslagskraft bedre.

Politisk styring

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- ordførers kontor
- politikere

Ordfører leder bystyrets og formannskapetets møter og er kommunens rettslige representant. Han er også byens fremste folkevalgte representant og byens ansikt utad. Området er tillagt kommunens vigselsmyndighet og ivaretar borgerlige vigsler.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
100 Politisk styring	4,97	4,55	2,18	1,72
110 Kontroll og revisjon	- 0,34	-0,27	0,46	-0,49
Sum	4,63	4,29	2,64	1,24

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for politisk styring, kontroll og revisjon var i 2022 95 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til å være 5 % mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 4,63 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	14 447	14 447	14 447	14 447
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	461	461	461	461
Lønns- og prisvekst 2023	461	461	461	461
Konsekvensjustert ramme	14 908	14 908	14 908	14 908
Nye tiltak				
Krav til innsparing	-90	-90	-90	-90
Økning i møtegodtgjørelse	1 000	1 000	1 000	1 000
Sum nye tiltak	910	910	910	910
Ny ramme	15 818	15 818	15 818	15 818

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	16 586	15 262	16 633	16 633	16 633	16 633
Brutto driftsinntekter	- 1 315	-815	-815	-815	-815	-815
Netto ramme	15 270	14 447	15 818	15 818	15 818	15 818

Rammen for Politisk styring er styrket med 0,5 millioner kroner for lønns- og prisvekst.

Det er lagt inn et krav til innsparing på 0,09 millioner kroner for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Egenkapitalinnskudd KLP	5 000	5 000	5 000	5 000
Sum investeringstiltak	5 000	5 000	5 000	5 000

Egenkapitalinnskudd

Kommunens egenkapitalinnskudd i KLP (Kommunal Landspensjonskasse) er i sin helhet lagt under dette rammeområdet. Innskuddet var på 5,3 millioner kroner i 2023, og er fremskrevet flatt de fire neste årene.

Sentraladministrasjon

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- kommunens administrative ledelse med tilhørende stabsfunksjoner innenfor
  - oppvekst
  - helse, omsorg og sosial
  - innkjøp, eiendomsskattekontor, økonomi, lønn og personal
  - IKT, sak/arkiv og kommunikasjon
  - samfunns- og næringsutvikling
  - samfunnsikkerhet og beredskap
  - virksomhetsstyring og kvalitetsarbeid
  - forsknings- og utviklingsarbeid
- politisk sekretariat
- kommuneadvokat
- servicetorg

Området har et gjennomgående fagansvar for hele organisasjonen, til forskjell fra de øvrige rammeområdene som har linjeansvar for sine respektive enheter.

Den administrative ledelsen og stabsfunksjonene tilrettelegger for politiske og administrative beslutningsprosesser, analyse- og utredningsarbeid, forvaltning og utvikling. Tjenestene bistår hele kommuneorganisasjonen samt innbyggere, folkevalgte, næringsliv og sentrale myndigheter.

Politisk sekretariat tilrettelegger for politiske styringsprosesser og sikrer at politiske råd og utvalg har gode arbeidsvilkår og gode beslutningsgrunnlag. Tjenesten er ansvarlig for gjennomføring av stortingsvalg og kommune- og fylkestingsvalg i kommunen. Tjenesten er også beredskapssekretariat for kommunens kriseledelse og politirådet i Kristiansund.

Kommuneadvokaten gir juridisk bistand til kommunens politiske og administrative organer, kommunale foretak og selskap samt stiftelser innenfor samtlige rettsområder. Tjenesten bistår også andre kommuner på Nordmøre i rettslige spørsmål.

Servicetorget bistår med informasjon og veiledning om alle kommunale tjenester, og er kommunens primære kontaktpunkt mot brukere og innbyggere.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
120 Administrasjon	35,97	21,38	-6,24	3,16
Sum	36,0	21,38	-6,2	3,2

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for administrasjon var i 2022 95 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 5 % mindre kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 36 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	83 833	83 833	83 833	83 833
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	473	2 290	2 290	2 290
Sum tidligere vedtatte tiltak	473	2 290	2 290	2 290
Konsekvensjusteringer	5 121	5 721	5 221	5 221
PS 29/23: Styrking til stilling	1 300	1 300	1 300	1 300
PS 29/23: Styrking til stilling	1 300	1 300	1 300	1 300
PS 64/23: BRM (Byen som regional motor)		600	100	100
Lønns- og prisvekst 2023	2 521	2 521	2 521	2 521
Konsekvensjustert ramme	89 427	91 844	91 344	91 344
Nye tiltak				
IKT: Buypass månedskostnad til alt helsepersonell	500	500	500	500
IKT: Vedlikehold av nettverk, wifi og brannmur	1 000	1 000	1 000	1 000
IKT: Valutakostnad lisenser	2 800	2 800	2 800	2 800

Poster (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan
Nordmøre IPR	200	200	200	200
IKT: Strøm datarom		-100	-200	-200
IKT: Serviceavtaler datarom		-100	-200	-200
IKT: Inntektssvikt IKT-ORKidé		500	1 000	1 000
IKT: Redusert betaling IKT-ORKidé		-200	-400	-400
Salg av AUDI-tjenester		-1 000	-1 000	-1 000
Redusere leieutgifter	-125	-250	-250	-250
Dokumentsenteret	750	750	750	750
Turnusplanlegger	-	-	-	-
Velferdsteknologi - ansatte til innføring	-	-	-	-
IKT: Felles kartløsning		-	-	-
Kommuneoverlege 60 % stilling	1 006	1 006	1 006	1 006
Økt tilskudd United Cities	380			
IKT: Integrasjon Compilo	323	323	323	323
Krav til innsparing	-591	-591	-591	-591
Sum nye tiltak	11 438	10 033	10 133	10 133
Ny ramme	95 670	96 682	96 282	96 282

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	147 916	192 002	203 839	204 851	204 651	204 651
Brutto driftsinntekter	-63 253	-108 169	-108 169	-108 169	-108 169	-108 169
Netto ramme	84 663	83 833	95 670	96 682	96 282	96 282

Under bystyresak PS 29/23 ble rammeområdet styrket med 1,3 millioner kroner for stilling til rådgiver og rådgiver næringspolitikk.

Under bystyresak PS 64/23 ble rammen styrket med 0,6 millioner kroner for bærekraftig mobilitet i Kristiansundsregionen i 2025, deretter 0,1 millioner kroner i 2026 og 2027.

Kommunens egenandel for Nordmøre Interkommunale Politiske Råd er økt med 0,2 millioner kroner og rammen for sentraladministrasjonen er økt tilsvarende.

Rammen er økt med 0,8 millioner kroner i forbindelse med en nyopprettet stilling som spesialkonsulent på dokumentsenteret.

For helse og omsorg er rammen økt med 1,9 millioner kroner for 2 ansatte og arbeid med velferdsteknologi ute i enhetene, og 0,8 millioner kroner for turnusplanlegger. Gevinsten av disse ligger under rammeområdene de skal arbeide. 60 % stilling for kommuneoverlege er tillagt rammeområdet og rammen er på bakgrunn av dette økt med 1 million kroner.

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjettet. For rammen utgjør dette 2,5 millioner kroner.

Det er lagt inn flere styrkninger for IKT deriblant økning i valutakostnad lisenser, vedlikehold av nettverk/wifi/brannmur og Bypass månedskostnad for alt helsepersonell som til sammen styrker rammeområdet med 4,3 millioner kroner. Inntektssvikten for IKT-ORKidé blir kompensert med 0,5 millioner kroner i 2025 og deretter 1 million kroner i 2026–2027. Det er lagt inn salg av AUDI-tjenester fra 2025 med en fortjeneste på 1 million kroner.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,6 millioner kroner for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Sikring, rydding og tilgjengeliggjøring av eldre arkiv	1 250	1 250	1 250	
Felles kartløsning for IKT-ORKidé kommunene	100	535	435	
Kristiansund rådhus - forprosjekt totalrenovering				500
Sum investeringstiltak	1 350	1 785	1 685	500

Eldre arkiv

Arbeidet med sikring, rydding og tilgjengeliggjøring av eldre arkiv fortsetter i tre år til. Prosjektet har dratt ut lengre i tid enn opprinnelig planlagt. Midlene (totalt 10 millioner kroner) fordeles dermed over en lengre periode.

Felles kartløsning for IKT-ORKidé kommunene

IKT-ORKidé iverksetter felles anskaffelse av kartløsning for alle medlemskommuner. Kristiansund sin andel av etableringskostnadene utgjør totalt 0,9 millioner kroner i planperioden.

Kristiansund rådhus - forprosjekt totalrenovering

I 2027 er det satt av 0,5 millioner kroner til et forprosjekt. Dette er med tanke på at man i 2028/2029 ser for seg å kunne ta et større løft på rådhuset, med en mer helhetlig oppgradering av fasader, el-anlegg, brannstrategi, ventilasjon og så videre.

Felles avsetninger

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- avsetning til lønnsoppgjøret
- inntektsføring av kalkulatoriske renter og avskrivninger fra selvkostområdene
- andre felles utgifter på kommunenivå

Området blir benyttet til nødvendige avsetninger til formål som er felles for kommunen eller som ikke faller naturlig under et annet rammeområde.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	-39 607	-39 607	-39 607	-39 607
Tidligere vedtatte tiltak				
Nullstilling av ramme	39 607	39 607	39 607	39 607
Sum tidligere vedtatte tiltak	0	0	0	0
Konsekvensjusteringer	-14 827	-20 921	-28 334	-35 504
Ny kalkulering selvkostrenter	-44 463	-47 523	-51 512	-55 009
Ny kalkulering selvkostavskrivninger	-37 364	-40 398	-43 822	-47 495
Lønnsoppgjør 2024 og prisvekst	67 000	67 000	67 000	67 000
Konsekvensjustert ramme	-14 827	-20 921	-28 334	-35 504
Nye tiltak				
-	-	-	-	-
Sum nye tiltak	-	-	-	-
Ny ramme	-14 827	-20 921	-28 334	-35 504

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	146 598	124 193	67 000	67 000	124 193	124 193
Brutto driftsinntekter	-187 661	-163 800	-81 827	-87 921	-95 334	-102 504
Netto ramme	-41 062	-39 607	-14 827	-20 921	-28 334	-35 504

Felles avsetninger er et teknisk rammeområde uten enheter og ansatte. Budsjettområdet brukes til felles tiltak som gjelder hele kommunen, samt andre budsjettbehov som ikke naturlig hører inn under andre budsjettområder. Rammeområdet nullstilles for hvert år, og nye budsjettsummer beregnes og legges inn i tråd med budsjettforutsetningene som tilligger budsjettområdet.

Det er kalkulert nye kalkulatoriske renter og avskrivning for selvkostområdene basert på gjeldende balanseførte investeringer og forslag til investeringsprogram i kommende fireårsperiode.

Det er avsatt midler for lønnsoppgjøret og prisvekst for 2024 basert på anslått kommunal deflator fra statsbudsjettet (4,3 %). Avsetningen blir fordelt til de øvrige rammeområdene i løpet av 2024.

Eksterne enheter

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- Kristiansund Havnekaske
- Kristiansund kommunale Sundbåtvesen KF
- Kirkelig Fellesråd
- Varde AS
- Nordmøre Kriesesenter IKS

Rammeområdet består av overføringer til flere av kommunens eksterne enheter og skal ivareta viktige oppdrag for kommunen.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	29 495	29 495	29 495	29 495
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	2 021	2 021	2 021	2 021
Varde AS: deflator 2024 - 4,3 %	84	84	84	84
Nordmøre Kriesesenter IKS: deflator 2024 - 4,3 %	226	226	226	226
Kirkelig Fellesråd: deflator 2024 - 4,3 %	680	680	680	680
Sundbåtvesenet KF: deflator 2024 - 4,3 %	244	244	244	244
Kirkelig Fellesråd: revidert nasjonalbudsjett	488	488	488	488
PS 71/23 Sundbåten: Etablering av turistinformasjon og nye lokaler med nytt innhold	300	300	300	300
Konsekvensjustert ramme	31 516	31 516	31 516	31 516
Nye tiltak				
Tapte inntekter og utvidelse kjølekapasitet	1 409			
Male Frei og Grip	162			
Sum nye tiltak	1 571			
Ny ramme	33 088	31 517	31 517	31 517

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	27 072	29 495	33 088	31 517	31 517	31 517
Brutto driftsinntekter	0	0	0	0	0	0
Netto ramme	27 072	29 495	33 088	31 517	31 517	31 517

Overføringene til kommunens eksterne enheter er økt med den kommunale deflatoren på 4,3 % i tråd med anslagene for lønns- og prisvekst i statsbudsjettet, med unntak av Kristiansund Havnekaske grunnet en god økonomisk situasjon.

Kirkelig felles råd fikk økt overføringene med 0,5 millioner kroner i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett. I tillegg er det lagt til grunn engangs styrking i budsjettet på 1,5 millioner kroner for tapte inntekter og utvidelse kjølekapasitet, og maling av Grip og Frei kirker.

Sundbåtvesenet KF får en økning på 0,3 millioner kroner grunnet etablering av turistinformasjon.

Følgende tilskudd legges til grunn for kommunens enheter i budsjett- og økonomiplanperioden

- Kristiansund Havnekaske: 0,8 millioner kroner
- Kristiansund kommunale Sundbåtvesen KF: 6,2 millioner kroner
- Kirkelig Fellesråd: 18 millioner kroner
- Varde AS: 2 millioner kroner
- Nordmøre Kriesesenter IKS: 5,4 millioner kroner

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Fellesrådet - oppgraderinger etter plan	1 700			
Ny båt Sundbåtvesenet KF	1 500			
Sum investeringstiltak	3 200	0	0	0

Fellesrådet - oppgraderinger etter plan

Fellesrådet har utarbeidet en prioriteringsliste over sine investeringsbehov. 1. prioritet på listen var nytt styring- og energisparessystem til krematorieovn til 1,7 millioner kroner.

Ny båt Sundbåtvesenet KF

I 2023 ligger det 2,5 millioner kroner til investering hos Sundbåtvesenet. Disse midlene vil bli brukt til anskaffelse av ny båt - MS Nordsund. Sundbåtvesenet jobber med avklaringer knyttet til sertifisering og dokumentasjon hos Sjøfartsdirektoratet. Det avsettes 1,5 millioner kroner i 2024 til renovering og istandsetting av båten.

OPPVEKST

Status og utfordringer

I kommunen bor det 4 500 barn og unge mellom 0–18 år. Om lag 1 000 barn går i barnehage og cirka 2 700 elever i grunnskolen.

Alle barn og unge har rett til en god oppvekst med helsetjenester, barnehagetilbud, grunnskole, videregående skole, fritid og deltakelse, samt hjelp når de eller familien behøver det. Dette får vi til gjennom gode universelle kommunale tjenester, kompetente ansatte, samarbeid mellom tjenestene og med barna og foresatte. Ansatte i oppvekstsektoren jobber hardt hver dag, for å sette barna i sentrum og fokusere på hvordan vi i fellesskap skal skape en god opplæring og oppvekst for våre barn og unge. "It takes a village to raise a child", og derfor må vi også fokusere på familier, fellesarenaer og sivilsamfunnet.

Strukturelle endringer

Endringen i befolkningssammensetningen (demografi) er en av våre største utfordringer. Det krever at vi både tilpasser tjenestetilbudet og også frigjør ressurser fra oppvekst til helse- og omsorgssektoren. Vi har hatt en vesentlig befolkningsnedgang i aldersgruppen fra 0–5 år. Barnekullene blir mindre. Denne nedgangen har nå kommet inn i barneskolene og vil også fremover bidra til et noe lavere elevtall, men dette modereres av økt mottak av flyktninger. Vi har gjennomført strukturendringer i barnehagesektoren, og er midt i strukturendring i skolesektoren ved av bygging av to nye skoler; ny skole til 400 elever på Goma og ny skole til 400 elever på Frei. Dette medfører nedleggelse av fire eksisterende skoler. Bygging av skole på Goma er igangsatt med ferdigstilling høst 2025. Bystyrets vedtatte investeringsmidler til ny skole på Omsundet er foreslått utsatt i økonomiplanen fra 2026 til 2027, og reguleringsplanen blir gjennomført i 2023/2024. Innsparinger i grunnskolen forutsetter gjennomføring av strukturelle endringer.

"Vi skal være der barna er !" - samordna og virkningsfulle forebyggende tjenester til barn og unge - vårt største omstillingsprosjekt

Nedgang i barnetall betyr også lavere inntekter til kommunen. Dette betyr at enhetene allerede nå driver tjenestene med trangere økonomiske rammer. Vi ser en økning i enkeltvedtak innen spesialpedagogikk og spesialundervisning i barnehager og skoler der Kristiansund kommune fra før ligger svært høyt, og det medfører at både barnehager og skoler har vansker med å holde sine budsjettammer. For å kunne opprettholde god kvalitet i tjenestene til våre barn og unge, kreves det at vi gjør modige grep. Vi utreder og prøver ut mer kunnskapsbaserte og innovative arbeidsmetoder som styrker kompetansen og sterkere fellesskap der barna er - i barnehager og skoler. Vi vil redusere sektoriseringen, fragmenteringen, byråkratiseringen og øke nærhet, trygghet og kapasitet ute i organisasjonen. "Samordna og virkningsfulle forebyggende tjenester til barn og unge". Oppvekstplan for Kristiansund 2017–2027 gir målene.

Oppvekstreformen er iverksatt og kommunene har fått et større faglig og økonomisk ansvar for barnevernet. Målet med reformen er at kommunen skal styrke arbeidet med tidlig innsats og forebygging, at rettsikkerheten til barn og familier skal bli godt ivaretatt og at ressursbruken og oppgaveløsningen i barnevernet skal bli mer effektiv. Statens finansieringsmodell påfører kommunen vesentlige ekstrakostnader.

En høy andel barn og unge lever i lavinntektsfamilier, og det gir fare for økte sosiale forskjeller.

Kampen om kompetente medarbeidere

Oppvekstsektoren har god kompetanse, men det er færre kvalifiserte søkere til utlyste stillinger i sektoren.

Partnerskap

Vi må jobbe helhetlig i kommunen for å styrke Kristiansund sin attraktivitet og konkurransekraft som by og regionsenter for etablering og bolyst. Vi styrker partnerskapet rundt Campus Kristiansund med Oppvekstnettverk Nordmøre, universitet- og høyskoler, fagskolen i Møre og Romsdal, og aktører med behov for medarbeidere som tar både etablerte og nye høyere utdanninger på Campus, og øker rekrutteringskraften. (Interkommunal) kommunedelplan blir vurdert i planstrategi 2024–2027.

Hovedmål for sektoren

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel. Oversikten under viser hvilke hovedmål innenfor hvert satsingsområde, som er særlig relevante for sektoren Oppvekst.

Den varme byen

- Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.
- Vi har en inkluderende, rettferdig og god utdanning, og muligheter for livslang læring for alle.
- Vi har like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger.

Den kloke byen

- Vi har et inkluderende, bærekraftig og seriøst arbeidsliv.
- Vi har gode tjenester og god service.
- Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.

Den smarte byen

- Vi har klima- og miljøperspektiv i alt vi gjør, og er pådriver for en samfunnsutvikling mot et lavutslippsamfunn.
- Vi har solid infrastruktur.

Den modige byen

- Vi er en fremtidsrettet og inkluderende kommune.
- Vi er en foretrukken og innovativ samarbeidspartner.

Menneskelige ressurser

- Vi er en attraktiv arbeidsgiver.
- Vi er en fremtidsrettet og fleksibel organisasjon.
- Vi har fokus på kvalitet, og jobber kontinuerlig med forbedring av våre tjenester i henhold til krav.

Økonomi

- Vi har økonomisk bærekraft i virksomheten.
- Vi har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.

Prioriteringer i planperioden

Når kommunen skal planlegge større retningsendringer i tjenesteytingen, bør en ha en tidshorisont som strekker seg minst 10 år fram i tid, med konkrete krav til kortsiktige endringer og omstillinger som trekker i rett retning. Slik kan en skape handlingsrom og endringsoptimisme.

I handlingsprogrammet for 2024-2027 har vi 5 hovedprioriteringer som vises igjen i økonomiplanens tiltak:

1. Kvalitet i alle tjenester i oppvekstsektoren

De store budsjetttrammene ligger stabilt, men blir tilpasset et noe synkende barnetall. Kvaliteten i kommunens tjenester i oppvekstsektoren medfører oppfylling av lovkrav, og vises hver dag i møtet mellom våre ansatte og brukerne. Kvaliteten vises også i vårt systemarbeid der kompetanseutveksling og samordning av tjenester skjer, og der ledelse blir utøvd innen rammen av ledertrekanten (fag - økonomi - personell).

2. Gjennomføring av skolestrukturendring

- Bygger ny skole på Goma. Innflytting i ny skole høsten 2025.
- Planleggingen av ny Omsund skole for å erstatte Rensvik skole og Bjerkelund skole. Første investeringsmidler innarbeidet i økonomiplanen. Økte midler til årlig vedlikehold av gamle skolebygg fram til nybygg.
- Økonomiske innsparingseffekter av skolestrukturendring er lagt inn i driftsbudsjettet i økonomiplanen.
- Investering i utbedring av skolebygg på grunn av rammeplan for skolefritidsordningen (SFO) og større omfang av SFO på grunn av gratis oppholdstid.

3. "Vi skal være der barna er!" - samordna og virkningsfulle forebyggende tjenester til barn og unge

Mer kunnskapsbasert, tverrfaglig samarbeid og samordning av kommunale tjenester - der barna er. Inkluderende barnehager og skoler med vekt på læringsmiljø jamfør Oppvekstnettverk Nordmøre. Mer tilpasset opplæring og mindre spesialundervisning. Mer varierte opplæringsarenaer tas i bruk. Gjennomføres som omstilling- og innovasjonsarbeid. Mer virkningsfulle tjenester for barn og unge reduserer kostnader over tid, og legges inn med økonomisk effekt i økonomiplanperioden.

4. Effektivisering og forbedring av tjenester - en kontinuerlig jobb

- Endringer i SFO, utredes i 2024.
- Reduksjon i rammer for Barn - familie - helse som en del av demografitilpasning.
- Tilpasning til mottak og bosetting av flyktninger - barnehagekapasitet, tall på innføringsklasser, gjennomstrømming til nærskoler og forebyggende helsetjenester.

5. Bygging av partnerskap rundt Campus Kristiansund

- Newtonrom for Kristiansund kommune og Nordmøre.
- Nettverk mellom offentlige aktører med behov for kompetent arbeidskraft og utdanningstilbydere i universitet- og høgskolesektoren, Fagskolen i Møre og Romsdal og Møre og Romsdal fylkeskommune.
- Etablerte og nye utdanningstilbud.
- Bidra i etablering av kunnskapspark.
- Campus og byutvikling.
- Internasjonalisering.

PP-tjenesten

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- førskoleteam
- grunnskoleteam
- veiledningsteam
- videregående team

PPT for Ytre Nordmøre er en interkommunal tjeneste med fire samarbeidskommuner; Aure, Averøy, Kristiansund og Smøla. Pedagogisk psykologiske tjeneste (PPT) er en lovpålagt tjeneste. PPTs målgruppe er barn, unge og voksne med spesifikke opplæringsbehov i og utenom førskole, grunnskole, videregående opplæring og voksenopplæring. PPT er en sakkyndig instans og utarbeider sakkyndige vurderinger vedrørende rett til spesialpedagogisk hjelp og spesialundervisning der loven krever det. PPT skal også bistå kommunene med veiledning, kompetanse- og organisasjonsutvikling på barnehagens og skolens område. PPT har fokus på forebygging og tidlige tiltak, og skal gjennom råd og veiledning bidra til en inkluderende barnehage og skole for alle.

Styringsdata

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjonene 201 Førskole/barnehage og 202 Grunnskole. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområdene for henholdsvis barnehager og grunnskoler.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	8 796	8 796	8 796	8 796
Tidligere vedtatte tiltak				
-	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	264	264	264	264
Lønns- og prisvekst 2023	264	264	264	264
Konsekvensjustert ramme	9 060	9 060	9 060	9 060
Nye tiltak				
Husleieøkning	220	220	220	220
Krav til innsparing	-55	-55	-55	-55
Styrking av PP-tjenestens innsats i Kristiansund	1 900	1 900	1 900	1 900
Sum nye tiltak	2 065	2 065	2 065	2 065
Ny ramme	11 125	11 125	11 125	11 125

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	18 501	17 204	19 533	19 533	19 533	19 533
Brutto driftsinntekter	- 9 264	-8 408	-8 408	-8 408	-8 408	-8 408
Netto ramme	9 237	8 796	11 125	11 125	11 125	11 125

Rammen for PP-tjenesten er styrket med 0,2 millioner kroner grunnet husleieøkning.

Lønns- og prisvekst 2023 er kompensert i budsjettet for 2024. For rammen utgjør dette 0,2 millioner kroner.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,05 millioner kroner.

Rammeområdet får ikke kompensert for ekstraordinær lønnsvekst i 2019, og må tilpasse bemanningssituasjonen innen egne rammer jamfør vedtak i sak 53/22 i bystyret juni 2022.

PPT er under omstilling i tråd med ny opplæringslov, og omstillingsarbeidet "Vi skal være der barna er".

PPT ble styrket med 1,9 millioner kroner for videre økning av tjenestens innstas i Kristiansund.

Investeringsbudsjett

Det er ikke foreslått investeringstiltak på rammeområdet i økonomiplanperioden.

Grunnskoler

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- 8 barneskoler med skolefritidsordning
  - Allanengen har innføringsklasser for minoritetsspråklige elever som er nyankommet i Kristiansund - skolen har 3 innføringsklasser
  - Innlandet har 1 innføringsklasse for minoritetsspråklige elever som er nyankommet
  - Dale har forsterket skoletilbud for barneskoleelever
- 3 ungdomsskoler
  - Atlanten har "Levende Vågen" som alternativ opplæringsarena
  - Frei er nærskole for elever bosatt på Clausenengen ungdomshjem
  - Nordlandet har innføringsklasse for nyankomne minoritetsspråklige elever og forsterket skoletilbud for ungdomsskoleelever
- Kristiansund voksenopplæring
  - skolen har samarbeidsavtale med Averøy kommune

Skolene gir et godt grunnskoletilbud som sikrer elevene gode faglige og sosiale ferdigheter.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
202 Grunnskole	-2,62	18,22	-9,96	-7,67
213 Voksenopplæring	-3,79	-4,36	-1,16	-4,32
215 Skolefritidstilbud	-5,16	-4,46	-3,00	-3,54
222 Skolelokaler	-1,68	-2,24	4,96	4,66
223 Skoleskyss	-3,99	-3,71	-3,80	-3,76
Sum	-17,2	3,4	-13,0	-14,6

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for grunnskole var i 2022 93,6 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 6,4 % mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et lavere utgiftsnivå med 17,2 millioner kroner i 2022 sammenlignet mot K9.

Økningen i KOSTRA-funksjon 202 fra 2020 til 2021 skyldes i hovedsak at en uforholdsmessig stor andel av pensjonskostnaden tilfalt rammeområde Grunnskoler.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	282 080	282 080	282 080	282 080
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	4 043	-1 857	-7 257	-7 257
Sum tidligere vedtatte tiltak	4 043	-1 857	-7 257	-7 257
Konsekvensjusteringer	6 402	6 402	8 402	8 402
PS 50/23: Midlertidig drift flyttet til Eiendomsdrift	-2 000	-2 000		
Lønns- og prisvekst 2023	8 402	8 402	8 402	8 402
Konsekvensjustert ramme	292 525	286 625	283 225	283 225
Nye tiltak				
Integreringstilskudd: Refusjon ressurskrevende elev	-400	-400	-400	-400
Integreringstilskudd: Styrking Allanengen skole	550	550	550	550
Integreringstilskudd: Ekstra klasse Innlandet skole	1 500	1 500	1 500	1 500
Integreringstilskudd: Nordlandet ungdomsskole - innføringsklasse	500	500	500	500
Integreringstilskudd: Raskere gjennomstrømming av elever	2 000	2 000	2 000	2 000
Integreringstilskudd: Styrking voksenopplæringen	500	500	500	500
Integreringstilskudd: IT-utstyr elever	70	70	70	70
Integreringstilskudd: Ekstra klasse innføring	-	-	-	-
Økt skyssbehov Dalabrekka Goma	200	200	200	200
Instruktør treningstilbud	-155	-155	-155	-155
Utvikling Visma skole og barnehage	100	100	100	100
Refusjon særlig ressurskrevende brukere	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Ny opplæringslov høst 2024	190	190	190	190

Poster (tall i tusen)	Budsjett	Økonomiplan	Økonomiplan	Økonomiplan
Gevinst nytt prøvegjennomføringssystem	-26	-26	-26	-26
Gratis 12 timer SFO for 2. trinn - endring	137	137	137	137
Gratis 12 timer SFO for 3 trinn - statsbudsjett	3 553	7 816	7 816	7 816
Krav til innsparing	-1 700	-1 700	-1 700	-1 700
Vikarpool	2 964	2 966	2 958	2 964
Sum nye tiltak	7 983	12 248	12 240	12 246
Ny ramme	300 508	298 907	295 465	295 171

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	337 405	308 786	329 614	328 013	324 571	324 277
Brutto driftsinntekter	- 62 905	-26 706	-29 106	-29 106	-29 106	-29 106
Netto ramme	274 400	282 080	300 508	298 907	295 465	295 171

I økonomiplanen er det innarbeidet innsparingskrav i grunnskolen knyttet til effekt av nye skoler og elevtallsutvikling jamfør tidligere vedtatte tiltak.

Lønns- og prisveksten for 2023 er kompensert til grunnskolen basert på deflator, men det dekker ikke den reelle økningen i lønnsvekst i sektoren. Dette innebærer et "usynlig" innsparingskrav til grunnskolene.

Grunnskolene har nasjonalt fastsatt lærernorm som grunnbemanning. En stor utfordring for grunnskolene er omfanget av barn med store hjelpebehov, og veksten i enkeltvedtak innen det spesialpedagogiske feltet. Innsparingskrav må dekkes ved gjennomføring av endring i skolestruktur og omstilling innen det spesialpedagogiske feltet jamfør omstillingsprosjektet "Vi skal være der barna er".

Skolene får et økt inntektskrav/refusjon knyttet til innrapportering av flere barn med ressurskrevende tjenester, der kommunen har rett på nasjonal toppfinansiering. Kommunen jobber sammen med Södermann AS for gjennomgang av enkeltsaker og veiledning i å fatte vedtak etter rett lovverk.

Skolene får økte ressurser på grunn av mottak av flyktninger. Dette finansieres gjennom integreringstilskudd til kommunen. Midlene prosjektmerkes slik at en kan redusere ressursene dersom mottaket avtar vesentlig.

Bystyrets verbalforslag om utredning av gratis skyss for elever i 2.-10. klasse er utredet i følgende notater:

- [Kristiansund kommune - notat til verbalforslag angående fri skoleskyss.](#)
- [FRAM - notat ekstra kostnader fri skoleskyss for elever ved nye Goma barneskole.](#)

Budsjettet er styrket med ressurser til farlig skolevei for deler av skoleveien ved midlertidig drift av Dalabrekka og Goma skole, jamfør sak 57/23 i juni 2023.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Ny barneskole Goma	309 000	74 500		
Ny barneskole Omsundet				6 000
Nordlandet barneskole - oppgradering lærerfløy	3 000			
Allanengen barneskole - oppgradering og utvidelse SFO	25 000			
Dale barneskole - SFO forprosjekt	700			
IKT-satsing skoler	5 500	5 500	5 500	5 500
Sum investeringstiltak	343 200	80 000	5 500	11 500

Endring i skolestruktur - nye barneskoler

I tråd med bystyrets vedtak PS 114/20 og PS 27/21 er det i økonomiplanperioden lagt inn investeringsmidler til finansiering av to nye skolebygg. Ny skole på Goma er under bygging og erstatter dagens barneskoler på Dalabrekka og Gomalandet, mens Omsundet skole skal erstatte Rensvik og Bjerkelund barneskoler. Omsundet skole har i økonomiplanen fått utsatt investeringsoppstart, fra 2026 til 2027.

Begge de to nye skolene er nybygg, hver med kapasitet på 400 elever.

Bilder viser en illustrasjon på hvordan den nye skolen på Goma vil se ut når den er ferdig bygget om to år.
Kilde: Norconsult.

Prosjektleder hos Eiendomsdrift har arbeidet med skolebyggene fra 01.02.22, prosjektorganisasjonen er operativ, eksterne rådgivere Norconsult AS er periodevis operative og medvirkningsprosessen for rom- og funksjonsprogram er fullført. I begynnelsen av april 2023 ble anbudskonkurransen med totalentreprise for ny skole på Goma utlyst. 30.06.2023 ble det sendt tildeling på bygging av den nye skolen. Reguleringsplan ble vedtatt i bystyret 31.08.23. Det ble skrevet kontrakt med Betonmast Røsand AS 01.09.23 med ferdigstillingsfrist så skolen kan tas i bruk etter høstferien 2025.

For ny skole på Goma bygger vi på inngått kontrakt med Betonmast Røsand AS. For Omsundet skole estimerer vi selve skolebygget basert på rom- og funksjonsprogram. Også følgende element er innarbeidet og oppdatert i prognosene

- uteområde for skolene basert på faktisk størrelse
- inventar og kunst
- rivning Gomalandet skole og Røsslyngveien barnehage
- kjøp av tomt i Omsundet.
- ombygging garderobeløsninger for skolen i Freihallen og nytt ventilasjonsanlegg
- byggelånsrente
- budsjettert reserve/uforutsett på 15 %

Ny prognose for ny barneskole Goma er 422 millioner kroner. Denne prognosen er oppdatert med prisstigning frem til og med mai 2023.

Ny prognose for ny barneskole Omsundet er 415 millioner kroner, men investeringsoppstarten er utsatt i økonomiplanen til 2027. Her ligger det i 2027 inne 6 millioner kroner i første del av investeringen med utarbeiding av konkurransegrunnlag og gjennomføring av anbudsprosess.

I tilknytning til begge skoleprosjektene er det ny reguleringsplan som, i tillegg til skoletomten, innebærer infrastrukturprosjekt med endringer på veier, fortau, underganger, gang- og sykkelstier, etablering av bussoppstilling og parkeringsareal. Dette er kostnader som ikke er inkludert i investeringsbudsjettene til skolene, noe som bystyret er orientert om i sak om gjeldene økonomiplan 2023-2026. Kommunalteknikk har innarbeidet kostnader i forhold til oppgradering av vann/avløp og vei ved Røsslyngveien inn mot den nye skolen på Goma i budsjettet for 2024 og 2025, som det er knyttet rekkefølgebestemmelser til.

Allanengen skole - oppgradering og utvidelse SFO og mat og helseavdeling

En opprusting av SFO, samt mat- og helseavdelingen er nødvendig for å kunne drive en god, forsvarlig og framtidsrettet skole, hvor vi tar høyde for endringer i elevtall og ulike behov blant elevene. SFO får flere elever på grunn av nasjonal rammeplan for SFO, og nasjonale myndigheter sin satsing på gratis 12 timer per uke i SFO for 1. og 2. klasse og forventet utvidet også til 3. klasse. En oppgradering av skolen vil også være svært positivt for ansattes arbeidsmiljø, og vil føre til mer trivsel og bedre arbeidsforhold.

De to avdelingene er slitne og utdaterte, så behovet for rehabilitering er stort. Dagens mat- og helseavdeling er upraktisk og lite egnet for undervisning etter dagens standard og behov, mens SFO gir lite mulighet for variert innhold og aktiviteter og mangler hensiktsmessige garderobeløsninger.

Prosjektet har en total kostnadsramme på 26 millioner kroner. 1 million kroner i 2023, og 25 millioner kroner i 2024. Det planlegges for et tilbygg på 150 kvadratmeter, samt en ombygging på 400 kvadratmeter fordelt på sokkel og første etasje. Byggeprosjektet er utviklet i nært samarbeid med prosjektleder på Eiendomsdrift og Riksantikvaren.

IKT-satsing skoler

Det er budsjettert 5,5 millioner kroner i året til IKT-satsing i grunnskolen i hele økonomiplanperioden. IKT-strategien for grunnskolen innebærer en 1:1 dekning på utstyr til elevene fra 1.-10. trinn, iPad for 1.-4. trinn og pc for 5.-10. trinn.

Barnehager og opplæringstjenesten

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omhandler kommunen som barnehageeier og barnehagemyndighet og omfatter

- barnehageeier og drift av 5 kommunale barnehager
- tilskudd til 9 private barnehager
- opplæringstjeneste med
  - spesialpedagogisk hjelp og minoritetsspråklig veileder til førskolebarn
  - logopedtjeneste til barn og voksne

Barnehager gir et pedagogisk tilbud for barn under opplæringspliktig alder og legger også til rette for at barn med spesielle behov får et tilfredsstillende tilbud i barnehage. Som barnehagemyndighet er kommunen ansvarlig for godkjenning av barnehager, veiledning til og føre tilsyn med barnehagene, samordne opptak samt sikre barns lovfestede rett til barnehageplass etter barnehageloven. Kommunen har også ansvar for økonomisk likebehandling av kommunale og private barnehager.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
201 Førskole	-15,87	-9,81	-0,80	-4,51
211 Styrket tilbud førskolebarn	13,62	12,99	10,20	17,74
221 Førskolelokaler og skyss	7,64	6,60	8,22	6,60
Sum	5,4	9,8	17,6	19,8

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for barnehage var i 2022 84,4 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 15,6 % mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 5,4 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9. Det er hovedsakelig styrket tilbud førskolebarn som står for merforbruket, hvor kommunen bruker 13,62 millioner kroner mer enn K9 i 2022.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	185 208	185 208	185 208	185 208
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	303	303	303	303
Sum tidligere vedtatte tiltak	303	303	303	303
Konsekvensjusteringer	7 035	7 035	7 035	7 035
PS 50/23: Flere kommunale barnehageplasser	800	800	800	800
PS 50/23: Økt kompensasjon makspris barnehage	636	636	636	636
Lønns- og prisvekst 2023	5 599	5 599	5 599	5 599
Konsekvensjustert ramme	192 546	192 546	192 546	192 546
Nye tiltak				
Demografisk omstilling		500	500	500
Tilskudd private barnehager for 2023	5 000	3 000	2 000	1 000
Integreringstilskudd: Styrking beredskap barnehager	375	375	375	375
Styrking spesialpedagog 2 årsverk	1 330	1 330	1 330	1 330
Maksimal foreldrebetaling redusert til 2 000 kroner per måned fra 1. august 2024	5 775	5 775	5 775	5 775
Endring i kontantstøtte fra 1. august 2024	444	444	444	444
Redusert pensjonspåslag private barnehager	-211	-211	-211	-211
Maksimal foreldrebetaling redusert til 3 000 kroner per måned fra 1. januar 2023, helårseffekt	248	248	248	248
Gratis barnehageplass for 3. barn i familier med flere barn i barnehagen, helårseffekt	89	89	89	89
Krav til innsparing	-1160	-1160	-1160	-1160
Vikarpool	2 036	2 034	2 042	2 036
Sum nye tiltak	13 926	12 424	11 432	10 426
Ny ramme	206 472	204 970	203 978	202 972

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	205 001	199 088	220 352	218 850	217 858	216 852
Brutto driftsinntekter	- 24 908	- 13 880	- 13 880	- 13 880	- 13 880	- 13 880
Netto ramme	180 092	185 208	206 472	204 970	203 978	202 972

De kommunale barnehagene blir i budsjettet styrket i tråd med økning i antall barn i barnehage ved hovedopptaket. På grunn av mottak av flyktninger øker barnetallet i barnehager noe, og bemanningstilpasning av dette blir finansiert av statstilskudd til kommunen.

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i tråd med deflator, og dekker reell lønnsdannelse i de kommunale barnehagene. Barnehagene har statlig vedtatt pedagognorm.

Tilskuddet til private barnehager må økes i tråd med forventet deflator i statsbudsjettet, og er den største enkeltøkningen i budsjettet. Tilskuddssatsen beregnes ut ifra ordinære driftsutgifter per heltidsplass i kommunale barnehager. Grunnlaget for beregningen er kommuneregnskapet to år før tilskuddsåret - altså 2022 i dette tilfellet. Da tilskuddssatsen beregnes ut ifra to år gamle regnskap må tallene justeres med kommunal deflator for 2023 og 2024. Kommunen benytter nasjonale satser vedrørende kapitaltilskuddet. Tilskuddet gjelder per heltidsbarn, og er knyttet til barnehagens byggeår.

Vi ser flere år på rad en vesentlig økning i enkeltvedtak knyttet til det spesialpedagogiske arbeidet, og økningen er om lag den samme i kommunale og private barnehager. På samme måte som grunnskolen jobber barnehagene med omstilling i læringsløypen "Læringsmiljø- og inkluderende praksis" og "Vi skal være der barna er", og bruke/ flytte kompetanse og kapasitet ut i barnehagene. Dette vil påvirke både kommunale og private barnehager, PPT og opplæringstjenesten. Omfanget av enkeltvedtak skal reduseres vesentlig, ved at flere barn får et godt inkluderende ordinært barnehage tilbud. Vi vurderer også endrede husleieforhold.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Rensvik barnehage - påbygg eksisterende hovedbygg	1 800			
Sum investeringstiltak	1 800	0	0	0

Det er kun foreslått et prosjekt under dette rammeområdet - påbygg av eksisterende hovedbygg ved Rensvik barnehage. Dette er et ønske fra barnehagen, for å utnytte arealene bedre, og en eventuell mulighet for å kunne ta inn flere barn.

Barn - familie - helse

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- interkommunal barneverntjeneste med
  - småbarnsteam
  - skoleteam
  - omsorg og ettervern
- forebyggende helsetjenester for barn og unge med
  - helsestasjon for gravide, ungdom, foreldre og barn, samt tverrfaglig helsestasjon
  - skolehelsetjeneste
  - helsetjeneste for flyktninger
  - vaksinasjonskontor
  - fysioterapi for barn og unge
  - psykisk helsetjeneste for barn og familier

Tjenestene sikrer at barn og unge får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid, bidrar til trygge oppvekstvilkår, fremmer psykisk og fysisk helse, gode sosiale og miljømessige forhold samt forebygger sykdommer og skade. Området organiserer også kommunens psykososiale kriseteam.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
232 Forebygging, skole- og helsestasjonstjeneste	7,78	9,98	7,30	11,14
244 Barnevernstjeneste	1,58	1,93	1,98	1,60
251 Barneverntiltak i familie	-3,31	-3,90	-0,48	-0,22
252 Barneverntiltak utenfor familien	-3,36	-1,33	-1,14	0,22
Sum	2,69	6,68	7,66	12,74

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for barnevern var i 2022 104,4 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 4,4 % mer kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 2,69 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	73 951	73 951	73 951	73 951
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-2 000	-4 748	-4 748	-4 748
Sum tidligere vedtatte tiltak	-2 000	-4 748	-4 748	-4 748
Konsekvensjusteringer	2 253	2 253	2 253	2 253
Lønns- og prisvekst 2023	2 253	2 253	2 253	2 253
Konsekvensjustert ramme	76 089	73 341	73 341	73 341
Nye tiltak				
Skjønnsmidler: Barnevern + halvering barnevernsreformen over 2 år	700			
Helsestasjon og skolehelsetjeneste	360	360	360	360
Krav til innsparing	-440	-430	-430	-430
Integreringstilskudd: Helsestasjon lege 30 % stilling	387	387	387	387
Integreringstilskudd: Forebyggende helse-vaksinering/helsekontroll	750	750	750	750
Integreringstilskudd: Helsesykepleier innføringsklasse	748	748	748	748
Sum nye tiltak	2 505	1 815	1 815	1 815
Ny ramme	76 709	73 271	73 271	73 271

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	11 753	97 238	99 996	96 558	96 558	96 558
Brutto driftsinntekter	- 32 938	- 23 287	- 23 287	- 23 287	- 23 287	- 23 287
Netto ramme	78 815	73 951	76 709	73 271	73 271	73 271

Barn - familie - helse inkludert interkommunal barnevernstjeneste, har innsparingskrav knyttet til demografitilpasning og omstilling av tjenesteområdet i tråd med "Vi skal være der barna er" og "barn- og unges helsetjenester", jamfør "Tidligere vedtatte tiltak" i økonomiplanperioden. Dersom vi ikke lykkes med omstillingen, kan det føre til bemanningsreduksjoner.

Lønnsvekst for 2023 er kompensert til enheten i tråd med reell lønnsdannelse.

På grunn av økt mottak av flyktninger styrkes tjenesten med ressurser til helsesykepleier og lege.

Enheten vil vurdere endringer i tjenestetilbud.

Barnevernet er den delen av tjenesten som har en vekst som går utenfor budsjettet. Dette er knyttet til behovene for fosterhjem og institusjonsplasser, og en statlig vedtatt finansieringsmodell av barnevernsreformen som rammer kommunen. Barnevern blir heller ikke kompensert i økonomiplan perioden utover tildelte skjønnsmidler for 2024. Dette er en underliggende usikkerhet i budsjett- og økonomiplan.

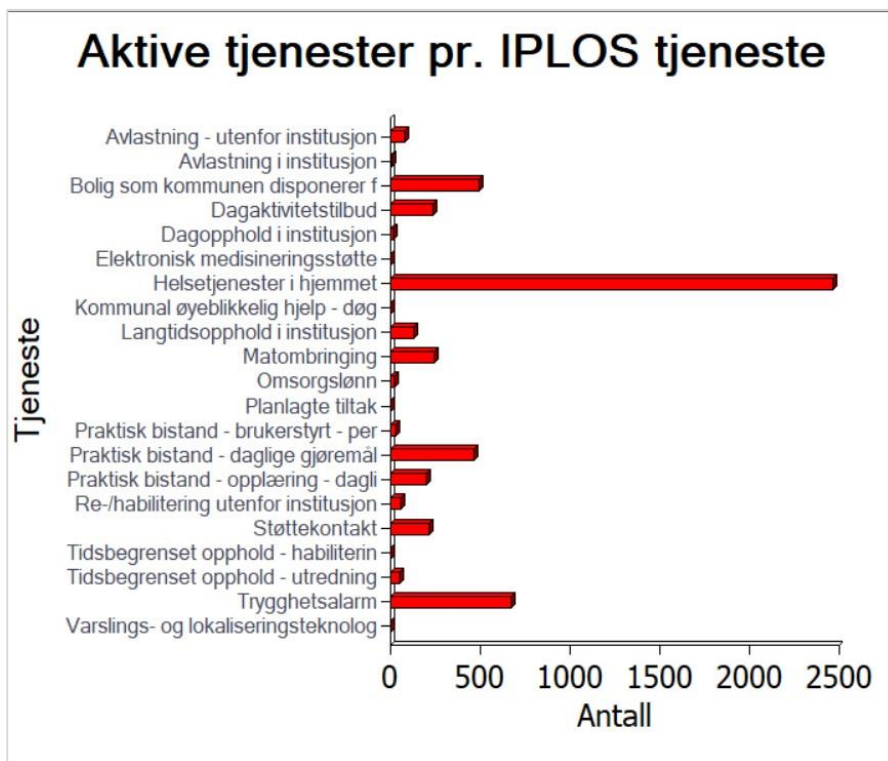
Investeringsbudsjett

Det er ikke foreslått investeringstiltak på rammeområdet i økonomiplanperioden.

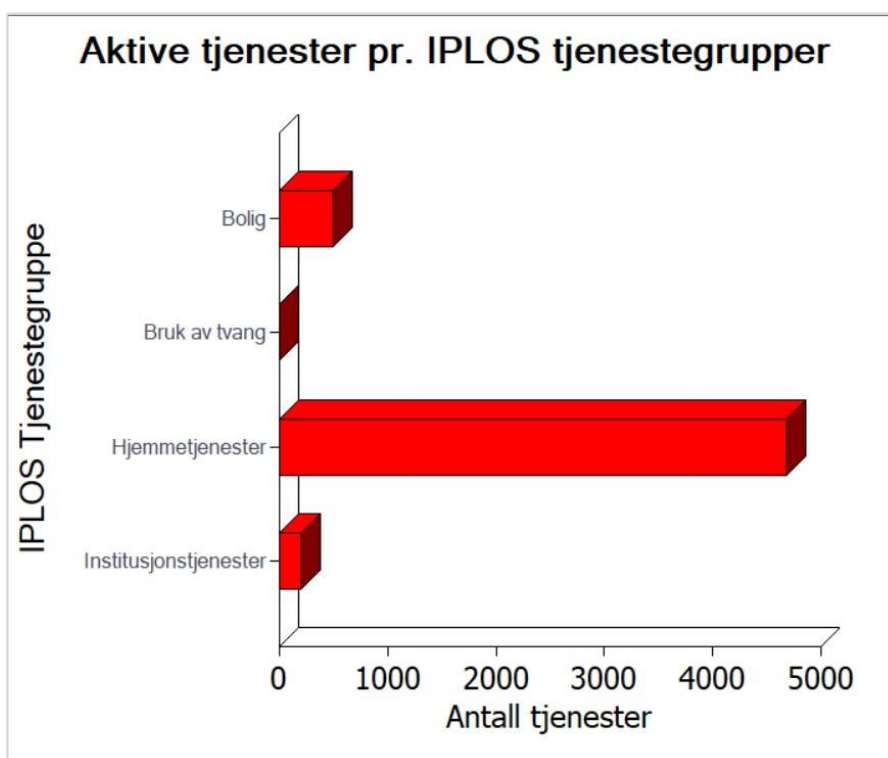
HELSE OG OMSORG

Status og utfordringer

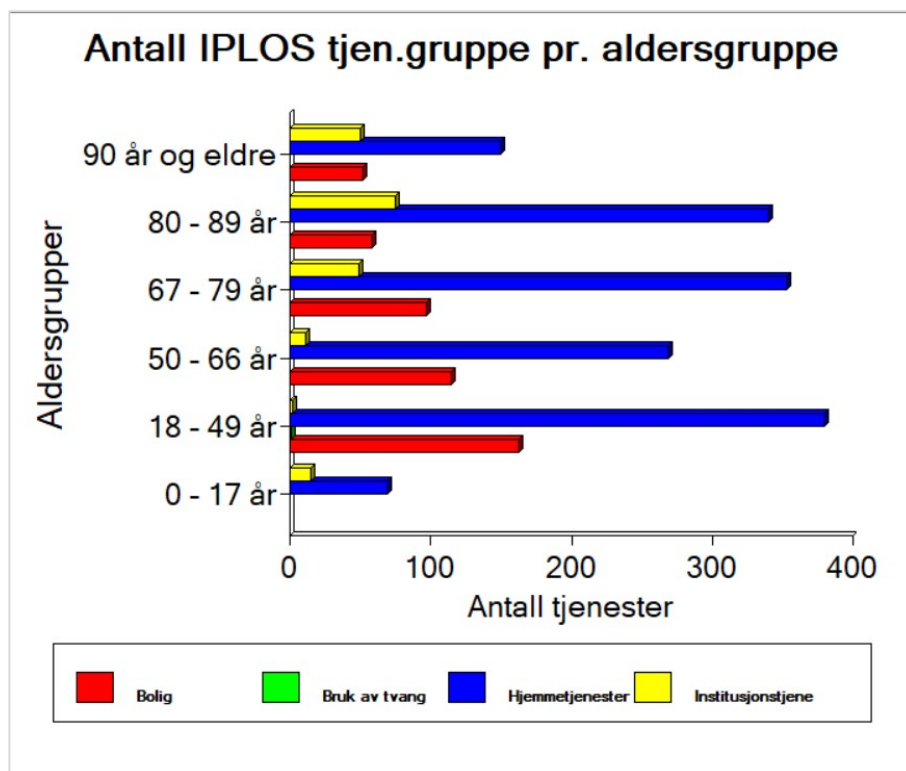
Sektoren yter tjenester til innbyggere med behov for bistand til helse, pleie, omsorg og/eller sosial.

Grafen viser fordelingen av aktive tjenester per IPLOS (individbasert pleie- og omsorgsstatistikk) tjeneste i antall. Dette omfatter blant annet avlastning, bolig som kommunen disponerer, dagaktivitetstilbud, helse tjenester i hjemmet, praktisk bistand, og trygghetsalarm - totalt 21 aktive tjenester.

Grafen viser fordelingen av aktive tjenester per IPLOS tjenestegrupper i antall. Tjenestegruppene er bolig, bruk av tvang, hjemmetjenester og institusjonstjenester.

Grafen viser fordelingen av IPLOS tjenestegruppene bolig, bruk av tvang, hjemmetjenester og institusjonstjenester per aldersgruppe i antall. Aldersgruppene er 0-17 år, 18-49 år, 50-66 år, 67-79 år, 80-89 år og 90 år og eldre.

Vi driver 122 sykehjemsplasser, samtidig kjøper vi 16 sykehjemsplasser i nabokommuner. På Storhaugen helsehus har vi 35 plasser, dette inkluderer ø-hjelpsplasser som vi driver sammen med Averøy og Tingvoll kommuner. Helsehuset driver i tillegg 8 ekstra plasser.

Vi har de siste årene, med bekymring, sett at sektorens kostnadsnivå ligger svært høyt i forhold til K9 kommuner i KOSTRA. Faktum er at Kristiansund kommune har flere tjenestemottakere per 1 000 innbyggere enn gjennomsnittet av K9 kommunene. Det er bare på antall med langtidsopphold i institusjon og antall personer som mottar omsorgslønn at vi ligger under gjennomsnittet. En indikator som enten kan bety at vi gir (for) mange tjenester til (for) mange mennesker, eller som viser at tjenestenivået er dimensjonert etter befolkningens helsetilstand. Vi ser også at vi ligger helt på gjennomsnittet på antall brukere per ansatt. Dette kan indikere at vi driver effektivt.

Vi har vært igjennom to år hvor vi har styrt etter Helhetlig plan for helse og omsorg. Planen må brukes systematisk for å sikre stø kurs frem mot 2030. Samtidig skal vi ikke være tilbakeholdne dersom vi lærer noe nytt underveis og som gjør at vi finner det fornuftig å endre på kursen.

Befolkningsframskrivingen for Kristiansund kommune viser at vi skal gå inn i en lang periode med betydelig flere eldre enn vi har i dag. Dette betyr økt press på kommunens helsetjenester. Vi er derfor nødt til å finne kostnadseffektive måter å drive med tjenesteproduksjon på. Dette forutsetter omstillingsvilje og -evne, mot til å innovere og utholdenhet til å stå i de vanskelige valgene.

Arbeidet med å legge til rette for et aldersvennlig samfunn må prioriteres i alle deler av kommuneorganisasjonen slik at folk kan bo trygt i eget hjem så lenge som mulig. Vi må styrke innbyggernes mulighet til å ta ansvar for egen helse, trivsel og mestring. Dette innebærer at tjenestene våre skal understøtte den enkelte innbyggers egne ressurser. Vi må fortsette med digitalisering av tjenester, herunder også å ta i bruk velferdsteknologi. Vi må sørge for å bygge kompetanse i tråd med behovene vi møter i samfunnet. Vi må arbeide for å finne riktig balanse mellom tjenester som skal ytes i hjemmet og våre institusjonsbaserte tjenester. Dette arbeidet skal intensiveres i 2024 gjennom innsatstrapp. Vi skal ta i bruk Helseplattformen. Vi skal utvikle gode strategier for å ivareta pårørende og vi skal styrke vår kompetanse på saksbehandling seksjon forvaltning. Det vises for øvrig til [Helhetlig plan for helse og omsorg 2020-2030 på kommunens nettside \(kristiansund.kommune.no\)](https://www.kristiansund.kommune.no/helhetlig-plan-for-helse-og-omsorg-2020-2030) for en grundigere gjennomgang av utfordringene sektoren står over for.

Samhandling er en kritisk suksessfaktor for å lykkes med et bærekraftig helsevesen. Vi må bygge kompetanse og drive organisasjonsutvikling som fremmer god samhandling. Vi skal bygge opp en ny enhet for legetjenester og vi skal flytte inn i nye lokaler for legevakten. Vi skal være en sentral bidragsyter når DMS Kristiansund (distriktsmedisinske senter) etableres i årene fremover.

Hovedmål for sektoren

Alle tjenesteområder har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel. Oversikten under viser hvilke hovedmål innenfor hvert satsingsområde, som er særlig relevante for sektoren Helse og omsorg.

Den varme byen

- Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.
- Vi har et aldersvennlig samfunn.
- Vi har en inkluderende, rettferdig og god utdanning, og muligheter for livslang læring for alle.
- Vi har like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger.

Den kloke byen

- Vi har gode tjenester og god service.
- Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.

Den smarte byen

- Vi har solid infrastruktur.

Den modige byen

- Vi er en fremtidsrettet og inkluderende kommune.
- Vi er en foretrukken og innovativ samarbeidspartner.

Menneskelige ressurser

- Vi er en attraktiv arbeidsgiver.
- Vi er en fremtidsrettet og fleksibel organisasjon.
- Vi har fokus på kvalitet, og jobber kontinuerlig med forbedring av våre tjenester i henhold til krav.

Økonomi

- Vi har økonomisk bærekraft i virksomheten.
- Vi har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.

Prioriteringer i planperioden

Helhetlig plan for helse og omsorg gir tydelige føringer for hvordan kommunen bør prioritere i perioden. Det er særlig følgende faktorer som har vært avgjørende i planarbeidet

- befolkningsframskriving
- forventet sykdomsutvikling i befolkningen, herunder særlig Alzheimers sykdom og kreft
- kvalitetsreformen Leve hele livet
- tiltak rettet mot barn og unge i lavinntektsfamilier
- tiltak rettet mot utenforskap

Arbeidet med å etablere hverdagsmestring materialiseres gjennom ny avdeling; Vurdering og mestring. Dette for å komme utfordringene med alle uønskede sykehusinnleggelser og alle våre utskrivningsklare pasienter til livs.

Vi skal jobbe videre med å iverksette bygging av nye omsorgsplasser på Goma og vi må utrede hvor og når vi må etablere nytt storkjøkken og nytt vaskeri, slik at disse tjenestene er rustet og har plass nok til den store økningen vi vet kommer i eldreomsorgen. Arbeidet med DMS blir nødt til å komme inn i en ny fase der ulike faktorer konkretiseres. Dette gjelder særlig investeringsbehov og konsekvenser for drift.

Vi skal i samarbeid med Molde kommune og Helseinnovasjonssenteret gjennomføre et større prosjekt for å finne bærekraftige løsninger på tjenesteområdet for mennesker med nedsatt funksjonsevne (Bo og habilitering).

Målsetningene i kvalitetsreformen Leve hele livet skal være ledende for alle våre valg og prioriteringer. Sektoren må ta et særlig eierskap til utfordringen som ligger i at hele kommuneorganisasjonen må til for å utvikle et aldersvennlig samfunn.

Kommunedirektøren legger opp til en gradvis tilpasning av budsjettet. Det vil si at ressurser gradvis skal dreies fra oppvekst over til eldre. Det blir da særs viktig at slik dreining bidrar til styrking av eldreomsorgen. Frem til nå har for mye gått til uønsket vekst i Bo og habilitering.

Budsjettet tar høyde for at kommunen skal videreføre et høyt antall bosettinger av flyktninger.

2023 kommer til å bli krevende for alle enheter, Psykisk helse og rus, Bo og habilitering og Sykehjem skal gjennom krevende omstilling for å lykkes innenfor tildelte rammer. Dette fordrer tett oppfølging og tydelig ledelse i alle ledd.

Kommunedirektøren planlegger en mindre organisatorisk endring på nyåret. Nødvendige budsjettjusteringer vil man komme tilbake til Bystyret med på nyåret.

Vi går i gang med Helseplattformen tidlig i november 2023. 2024 blir første driftsåret vårt med denne løsningen og vi er spente, men også begeistret over å være relativt tidlig ute med en så radikal løsning.

Vi skal bidra innen klima og miljø blant annet gjennom bruk av elbiler, og tilstrebe å redusere forbruket av plast i tjenestene.

Fellestjenester helse og omsorg

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- seksjon forvaltning som håndterer henvendelser og søknader på vedtaksbaserte tjenester innenfor helse og omsorg
- tildeling av kommunale tilrettelagte boliger
- kjøp av sykehjemsplasser i andre kommuner

Tjenesten sikrer at kommunens innbyggere får nødvendig hjelp når det trengs og med en kvalitet som er innenfor rammen av gjeldene bestemmelser. Tjenesten ivaretar også kommunens og spesialisthelsetjenestens ansvar for individuell plan og koordinator.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	36 114	36 114	36 114	36 114
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-300	-300	-300	-300
Sum tidligere vedtatte tiltak	-300	-300	-300	-300
Konsekvensjusteringer	-7 182	-7 182	-7 182	-7 182
PS 29/23: Budsjett utskrivningsklare pasienter flyttet til Storhaugen helsehus	-8 000	-8 000	-8 000	-8 000
Lønns- og prisvekst 2023	818	818	818	818
Konsekvensjustert ramme	28 632	28 632	28 632	28 632
Nye tiltak				
Økonom forvaltning og vederlagsberegning	900	900	900	900
Helseplattformen - innføringsleder	0	477	945	945
Helt med oppfølging	100	100	100	100
Tiltak til ressurskrevende bruker	6 012	6 012	6 012	6 012
Endring betalingssatser	-200	-200	-200	-200
Krav til innsparing	-220	-220	-220	-220
Sum nye tiltak	6 592	7 069	7 537	7 537
Ny ramme	35 224	35 701	36 169	36 169

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	52 640	44 631	43 941	43 941	43 941	43 941
Brutto driftsinntekter	-6 832	-8 517	-8 717	-8 717	-8 717	-8 717
Netto ramme	45 808	36 114	35 224	35 701	36 169	36 169

Under bystyresak PS 29/23 ble det vedtatt å flytte budsjettet for utskrivningsklare pasienter på 8 millioner kroner til Storhaugen helsehus.

Det er lagt inn en styrking med ett årsverk i Seksjon forvaltning helse og omsorg som utgjør 0,9 millioner kroner. Gevinsten av dette årsverket finner vi igjen i Storhaugen helsehus i form av tilsvarende økt inntekt.

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjettet for 2024. For rammeområdet utgjør dette 0,8 millioner kroner.

Endringer i betalingssatser gjør at rammen kan forvente 0,2 millioner kroner mer i inntekt.

Rammeområdet er styrket med 6 millioner kroner for ressurskrevende bruker som ennå ikke er ankommet kommunen. Dette vil bli budsjettjustert til riktig rammeområde/enhet når vedkommende ankommer.

Rammen er styrket med 0,1 millioner kroner i forbindelse med "Helt Med oppfølging" for to personer.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,2 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Velferdsteknologiske tiltak	3 500	3 500	3 500	3 500
Helseplattformen - opplæring av superbrukere	1 000			
Helseplattformen - organisasjonsutvikling	3 500			
Helseplattformen - tilkoblingsavgift for fastlegene	290			
Helse og omsorg, omlegging fra 2G til 4G	800	300		
Responscenter investering samlokalisering	500			
Sum investeringstiltak	9 590	3 800	3 500	3 500

Velferdsteknologi

Det er forslått bevilgning til investering i velferdsteknologiske tiltak som sees i sammenheng med reduksjonene i driftsbudsjettene for mer kvalitative og effektive tjenesteløsninger.

Helseplattformen

Helseplattformen er navnet på ny, felles journalløsning i midtnorske sykehus, kommuner, fastleger og private aktører. Målet er en mer sammenhengende helsetjeneste for pasienter og ansatte i hele regionen. Det er lagt inn 60 millioner kroner i investeringsmidler i 2023 og 2024 i forbindelse med ny journalløsning. Det er ansatt prosjektleder som har ansvaret for innføringen.

43,9 millioner kroner vedrører etableringspris - Kristiansund kommunes andel av Helseplattformens felles etableringsprosjekt. I tillegg er det lagt inn lokale kostnader i forbindelse med opplæring og organisasjonsutvikling, samt investering i sluttbrukerutstyr. Dette er kostnader som er fremkommet via en modell for kostnadsestimering, tatt i bruk av et nettverk for kommuner. Dette er anslag basert på antall innbyggere, antall leger og antall øvrige ansatte i helse, pleie og omsorg.

Innføringen er i gang høsten 2023, med opplæring av brukere. Oppstart/"go-live" for Kristiansund kommune er 3. november 2023.

Sykehjem

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- 4 sykehjem med langtidsplasser fordelt på
  - somatiske avdelinger
  - skjermede avdelinger og én skjermet og forsterket avdeling for personer med demenssykdom
- omsorgsboliger
- dagsenter
- støttetjenester til andre enheter og direkte til befolkningen innenfor
  - vaskeri
  - kjøkken og hjemme levert mat

Tjenesten gir et variert pleie- og omsorgstilbud innenfor rammen av gjeldende lovverk, tilpasset den enkelte pasients sykdom og livssituasjon, med fokus på livskvalitet, aktivitet, ernæring, trivsel, respekt og medbestemmelse.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
253 Helse og omsorgstjenester i institusjon	45,67	32,32	33,56	23,62
256 Botilbud i institusjon	-2,79	2,31	3,12	2,11
Sum	42,89	34,63	36,68	25,73

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for pleie, omsorg og botilbud i institusjon var i 2022 108,6 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 8,6 % mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 42,89 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	138 428	138 428	138 428	138 428
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-50	-50	-50	-50
Sum tidligere vedtatte tiltak	-50	-50	-50	-50
Konsekvensjusteringer	4 153	4 153	4 153	4 153
Lønns- og prisvekst 2023	4 153	4 153	4 153	4 153
Konsekvensjustert ramme	142 531	142 531	142 531	142 531
Nye tiltak				
Matvarer	800	800	800	800
Avdelingsleder dagsenteret	838	838	838	838
Gevinst turnusplanlegger	-600	-600	-600	-600
Gevinst velferdsteknologi Sykehjem		-650	-650	-650
Endring betalingssatser	-886	-886	-886	-886
Krav til innsparing	-830	-830	-830	-830
Beholde 4 sykehjemsplasser Barmanhaugen	2 200	2 200	2 200	2 200
Sum nye tiltak	1 522	868	868	868
Ny ramme	144 053	143 403	143 403	143 403

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	190 00	168 393	174 904	174 254	174 254	174 254
Brutto driftsinntekter	-47 737	-29 965	-30 851	-30 851	-30 851	-30 851
Netto ramme	142 263	138 428	144 053	143 403	143 403	143 403

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjettet for 2024. For rammen utgjør dette 4,1 millioner kroner.

Det er lagt inn en økning for å kompensere økte matvarepriser. Denne prisøkningen vil bli tatt igjen i økt egenbetaling for matombringing.

Sykehjem styrkes for å ha kapasitet til å imøtekomme innbyggernes behov for dagsentertilbud. Dette tiltaket er i tråd med Helhetlig plan for helse og omsorg. Tiltaket ble ved forrige budsjettbehandling styrket med 2,0 millioner kroner i planperioden. Denne gangen styrkes tiltaket med ytterligere 0,8 millioner for å sikre god ledelse av dagsenteret og dagsenterordningen. Tiltaket er en forutsetning for å kunne følge opp vedtatt satsing på økt kapasitet i ordningen.

Det er lagt inn en styrking på velferdsteknologi under ansvar 3000, felles helse og omsorg. Enhet for sykehjem skal ta ut en gevinst av dette arbeidet i økonomiplanens 2. år.

Det er lagt inn en styrking til arbeid med turnus og alternative arbeidstidsordninger under ansvar 3000, felles helse og omsorg. Enhet for sykehjem skal ta ut gevinst på dette arbeidet tilsvarende 0,6 millioner kroner hvert år i økonomiplanperioden.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,8 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

For å komme i balanse med tildelt ramme, ser man at man må redusere på antall ansatte. Med de forutsetningene som ligger i kommunedirektørens budsjettforslag følger at man reduserer fire plasser/senger ved Barmanhaugen 2. etasje og går fra 12 til 8 senger. Gjennom å gjøre dette grepet vil man kunne redusere fra 3 til 2 ansatte på alle vakter. Tiltaket gir en besparelse på knappe tre årsverk/cirka 2,2 millioner kroner. Enheten ble i bystyrets vedtak styrket med summen for å beholde plassene ved Barmanhaugen. Sykehjemmene våre skal fortsette det gode arbeidet med å ta i bruk velferdsteknologi og styrkes med 3,0 millioner kroner til dette. Det forventes en gevinst på 2,0 millioner kroner.

Tiltaket gjennomføres i en tid der vi opplever høyt press på tjenestene og stort behov for sykehjemsplasser.

Kommunedirektøren mener at man ikke vil være i stand til å sikre et forsvarlig arbeidsmiljø ved å redusere bemanning uten å redusere antall plasser.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Nytt sykehjem/flere sykehjemsplasser	70 000	78 000	379 000	364 000
Tilskudd nytt sykehjem/flere sykehjemsplasser		-10 000	-65 000	-65 000
Elektroniske døråser Bergan og Kringsjø	9 000			
Bergan Sykehjem. Brannsikkerhetstiltak	11 000			
Bergan sykehjem - oppgradering kjøkkenareal	600			
Sum investeringstiltak	90 600	68 000	314 000	299 000

Nytt sykehjem - trinnvis utbygging i Strandgata

Nytt sykehjem kom inn i økonomiplanen etter initiativ fra bystyret desember 2019. Det lå inne 10 millioner kroner til planlegging i 2021. På grunn av manglende fremdrift, ble 9,5 millioner kroner flyttet over til 2022, og 8 millioner kroner av disse er igjen overført til 2023. Sykehjemmet skal i henhold til bestilling fra bystyret romme 150 plasser.

Konsulentselskapet WSP har senere beregnet behov for en kapasitetsøkning på 130 plasser i byggetrinn frem mot 2030, og ytterligere 100 plasser i et byggetrinn fram mot 2035. I arbeidet med tomtealternativer har man sett på tomter som kan romme 130 plasser.

Siste politiske behandling av nytt sykehjem er bystyresak 51/23. Her ble følgende vedtatt:

"Kristiansund kommune velger Goma, Strandgaten som tomt for 130 nye omsorgsplasser.

- I tråd med tidligere vedtak skal bygget romme 70 sykehjemsplasser og 60 omsorgsboliger.
- I tråd med tidligere vedtak skal de 60 omsorgsboligene bygges slik at også de 60 omsorgsboligene kan brukes til sykehjemsplasser ved behov.
- Kommunedirektøren bes iverksette en mulighetsstudie som ivaretar behovet for utvidet storkjøkkenkapasitet og vaskerikapasitet.
- Kommunedirektøren skal iverksette en konseptoptimaliseringsfase og utarbeide et kvalitetssikret rom- og funksjonsprogram.
- Kommunedirektøren skal sikre at det nye helsebygget svarer ut strategier som er beskrevet i helhetlig helse- og omsorgsplan."

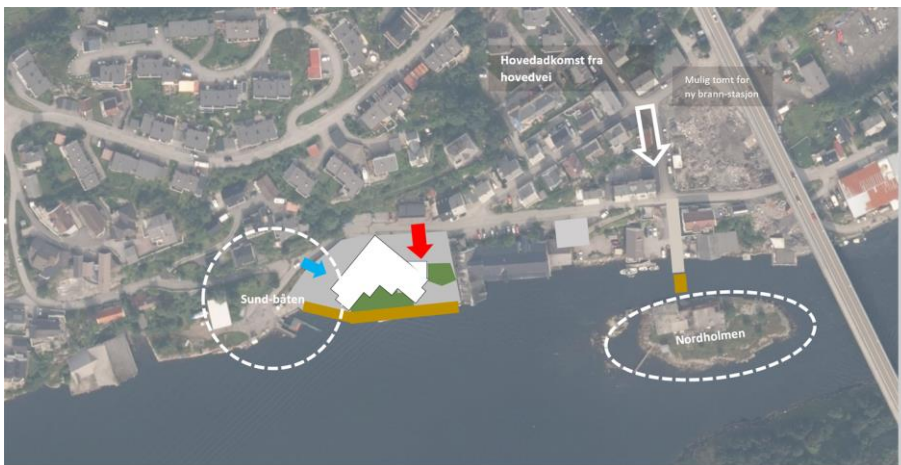
WSP Norge AS, har vært leid inn for å gjøre en mulighetsstudie som gjelder heldøgns omsorgsplasser i Kristiansund kommune, i forbindelse med valg av tomt (se avsnitt over bystyresak 51/23). Det er i rapporten satt opp et kostnadsestimat for alternativene. Kostnadsestimatet i rapporten fra WSP Norge AS må ikke forveksles med et budsjett. Prosjektet befinner seg fortsatt på tidlig ide- og konseptfase, og et budsjett må komme senere i prosessen. Kostnadsestimatet som fremkommer i rapporten viser en total kostnad ved nytt sykehjem i Strandgata på 1,4 milliarder kroner. Av dette estimeres det at 280 millioner kroner vil dekkes av Husbanktilskudd (cirka 2 millioner kroner i tilskudd per plass i institusjon).

Byggetrinn 1 - 70 heldøgns omsorgsplasser

På bakgrunn av rapporten fra WSP Norge AS, har kommunedirektøren foreslått å dele opp prosjektet, hvor byggetrinn 1 med 70 heldøgns omsorgsplasser er det som er lagt inn i økonomiplanen. Dette med tilhørende husbanktilskudd for 70 plasser. Kommunedirektøren finner ikke økonomisk handlingsrom til å gjennomføre hele utbyggingen med 130 plasser i ett byggetrinn i økonomiplanperioden.

WSP har i samarbeid med kommunen vurdert det som mest hensiktsmessig å se på utbygging fra vest. I en rapport til kommunen 02.10.23 fremkommer det en rekke argumenter som taler for denne rekkefølgen

- nærmest sundubåtkaia og mulighet for fysisk tilkobling til kaia
- økte aktivitetsmuligheter for beboere og besøkende
- nærmere aktiviteter/utsikt i havneområdet
- mer luft rundt bygg
- mindre konflikt for nabobebyggelse
- minst komplikasjoner nivåforskjeller, inn/utkjøring
- minst utfylling i sjø
- kan vente med Nordholmen og dykkerklubben
- bedre grunnforhold?
- lett tilgang til underetasje (innkjøring i dag)
- knytte promenade direkte til sundubåtkaia fra steg 1
- rivning av bygningsmasse med minst historisk havnekarakter
- godt byutviklingstiltak, øker områdets attraktivitet

Bilder viser en illustrasjon på hvordan etappe/bygg 1 er tenkt plassert i forhold til Nordholmen, havnebassenget og sundbåtanløp.

Kilde: WSP Norge AS.

Kostnadsestimatet inneholder at hele tomte opparbeides i etappe 1, med enkel jordfylling og tilsåing av uteområdene for etappe 2. Estimater inkluderer også kostnader i forbindelse med Nordholmen bru, og klubbhus/utendørs dykkerklubben.

Prosjektet er kun på planleggingsstadiet, og beløpene i økonomiplanen og fremover er estimer som vil endre seg, og som må revideres når prosjekteringen starter. Det jobbes nå med å rekruttere prosjektleder til prosjektet. Foreløpig ivaretas denne funksjonen av enhetsleder ved Eiendomsdrift.

Hjemmetjenester

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- 6 roder/avdelinger
- bofelleskap for heldøgns pleie- og omsorgstjenester

Tjenesten bidrar til at kommunens innbyggere kan bo hjemme så lenge som mulig til tross for sykdom, funksjonshemming eller alderdomssvekkelse. Tjenesten yter bistand innen hjemmesykepleie, hjemmehjelp, BPA - brukerstyrt personlig assistanse, PA - personlig assistanse, trygghetsalarmer, hjelpemidler og matombrining. I tillegg har tjenesten en kreftkoordinator som koordinerer et frivillig og profesjonelt tilbud til alvorlig syke pasienter, og en demenskoordinator som koordinerer et frivillig og profesjonelt tilbud til pasienter med en demensdiagnose.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	37,17	72,92	64,70	74,16
Sum	37,17	72,92	64,70	74,16

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for pleie og omsorg i hjemmet var i 2022 108,6 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 8,6 % mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 37,17 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	128 609	128 609	128 609	128 609
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	9 237	9 237	9 237	9 237
PS 50/23: Økt behov brukerstyrt personlig assistanse (BPA) Helårseffekt	5 300	5 300	5 300	5 300
Lønn- og prisvekst 2023	3 937	3 937	3 937	3 937
Konsekvensjustert ramme	137 846	137 846	137 846	137 846
Nye tiltak				
Økte kostnader leasing-biler	3 000	3 000	3 000	3 000
Økte vedtakstimer grunnet stor vekst	1 676	1 676	1 676	1 676
Gevinst turnusplanlegger			-1 000	-1 000
Gevinst velferdsteknologi		-600	-600	-600
Krav til innsparing	-830	-830	-830	-830
Sum nye tiltak	3 846	3 246	2 246	2 246
Ny ramme	141 692	141 092	140 092	140 092

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	153 469	130 529	143 612	143 012	142 012	142 012
Brutto driftsinntekter	- 24 276	- 1 920	- 1 920	- 1 920	- 1 920	- 1 920
Netto ramme	129 193	128 609	141 692	141 092	140 092	140 092

Under bystyresak 50/23 ble det gjort endringer i rammen til Hjemmetjenester. Rammeområdet ble oppjustert med nødvendig finansiering av BPA området. I budsjettforslaget er det tatt høyde for helårseffekt tilsvarende 5,3 millioner kroner.

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjettet for 2024. For rammen utgjør dette 3,9 millioner kroner.

Rammeområdet styrkes med 3 millioner kroner for å finansiere økte leasingkostnader. Dette er en kombinasjon av økt pris i ny inngått avtale, og som følge av flere biler som tjenesten har behov for.

Det oppleves stor etterspørsel etter hjemmebaserte tjenester. Dette gjelder også den tradisjonelle "hjemmesykepleien". Gjennomgang av vedtaksstatistikk bekrefter dette.

Det er lagt inn en styrking på 1,6 millioner kroner relatert til økte vedtaks timer/behov i befolkningen.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,8 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Grunden 3 - brannpålegg	4 000			
Bergan omsorgsboliger - brannsikkerhetstiltak	4 000			
Barmannhaugen - etterisolering og tekking av tak	5 000			
Sildstimen 1 - ombygging 5 nye omsorgsboliger	900			
Sum investeringstiltak	13 900	0	0	0

Barmannhaugen - etterisolering og tekking av tak

Det er kritiske vannlekkasjer på taket på høyblokka som må tettes. Det forslås 5 millioner kroner i investeringsbudsjettet i 2024. Taket vil samtidig bli oppgradert i forhold til isolasjon og kvalitet.

Bergan omsorgsboliger brannsikkerhetstiltak

Lukking av avvik i tilstandsrapport fra Firesafe fra 2020.

De mest kostbare tiltakene er ny himling med brannklasse i rømningsveier, tetting av gjennomføringer og oppgradering av dører i branncellebegrensende vegger.

Psykisk helse og rus

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- hjemmebaserte tjenester og oppfølging
- innsats-, forebyggende-, rehabiliterings- og oppfølgingsteam
- 2 bofellesskap
- aktiviseringstilbud og lavterskeltiltak til målgruppen for psykisk helse og rus

Tjenesten sikrer et godt omsorgs- og behandlingstilbud til mennesker i en vanskelig livssituasjon gjennom råd og veiledning, samt adekvate helsetjenester til mennesker med psykiske lidelser, vansker og/eller ruslidelser.

Styringsdata

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjon 254 Helse- og omsorgstjenester til hjemmeboende. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområdet for hjemmetjenester.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	37 659	37 659	37 659	37 659
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	1 130	1 130	1 130	1 130
Lønns- og prisvekst 2023	1 130	1 130	1 130	1 130
Konsekvensjustert ramme	38 789	38 789	38 789	38 789
Nye tiltak				
Satsing psykisk helse	650	650	650	650
Styrking nattevakt	720	720	720	720
Gevinst turnusplanlegger				-200
Gevinst velferdsteknologi		-50	-50	-50
Krav til innsparing	-230	-230	-230	-230
Opprettholde Snekkerboden	1 100	1 100	1 100	1 100
Sum nye tiltak	2 240	2 190	2 190	1 090
Ny ramme	41 029	40 979	40 979	40 779

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	76 845	51 986	55 356	55 306	55 306	55 016
Brutto driftsinntekter	- 26 014	-14 327	-14 327	-14 327	-14 327	-14 327
Netto ramme	50 831	37 659	41 029	40 979	40 979	40 779

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjett for 2024. For rammen utgjør dette 1,1 millioner kroner.

Det er lagt inn en styrkning på en nattevakt tilsvarende 0,7 millioner kroner.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,2 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Rammeområdet kommer til å gjøre omfattende endringer for å komme ned på tildelt ramme. Det er laget tiltaksplan for gjennomføring.

- Avvikler 3 årsverk ledere.
- Avvikler Snekkerboden. Enheten ble under bystyrets vedtak styrket med summen for å beholde Snekkernoden.
- Iverksetter gjennomgang av enkeltvedtak systematisk gjennom hele året, for å redusere tjenesten i tråd med tildelt ramme, for å sikre videreføring av rask psykisk helsehjelp

Sum tiltak 8 millioner kroner.

Investeringsbudsjett

Det er ikke foreslått investeringstiltak på rammeområdet i økonomiplanperioden.

Velferd

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- NAV-kontor
- flyktningetjenesten

Kontoret er organisert i avdelinger med ulike team som utfyller hverandre. Avdelingene skal sammen nå et mangfold av brukere som trenger ulik grad av veiledning og oppfølging. Gjennom kontorets innsats skal arbeidsgivere skaffe seg arbeidskraft og flere skal få mulighet til å være i arbeid, delta i samfunnet og være sikret inntekt. NAV Kristiansund har inkludert flytningetjenesten i sitt tjenestetilbud.

Tjenestene inkluderer økonomisk sosialhjelp, økonomisk rådgivning, kvalifiseringsprogram, råd og veiledning, midlertidig botilbud, individuell plan og koordinator samt flyktninger og integrering.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
242 Råd, veiledning og sosialt forebyggende arbeid	8,79	1,06	4,35	4,35
243 Tilbud til personer med rusproblemer	-6,77	-6,05	-5,46	-6,09
281 Økonomisk sosialhjelp	-10,25	-12,12	-12,16	-8,96
Sum	-8,24	-17,11	-13,27	-10,70

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for sosiale tjenester var i 2022 104,2 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 4,2 % mer kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et lavere utgiftsnivå med 8,24 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	63 673	63 673	63 673	63 673
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	1 820	1 820	1 820	1 820
Lønns- og prisvekst 2023	1 820	1 820	1 820	1 820
Konsekvensjustert ramme	65 493	65 493	65 493	65 493
Nye tiltak				
Integreringstilskudd: Styrking 6 årsverk	4 000	4 000	4 000	4 000
Integreringstilskudd: Introduksjonsstønad økt bosetting	7 000	7 000	7 000	7 000
Integreringstilskudd: Sosiale hjelp bosettingsfase	3 500	3 500	3 500	3 500
Økt veiledende sosialhjelpssatser fra 01.07.23	1 242	1 242	1 242	1 242
Veiledende sosialhjelpssatser, helårseffekt	1 292	1 292	1 292	1 292
Barnetillegget i kvalifiseringsprogrammet, helårseffekt	4	4	4	4
Økt minstesats KVP-mottakere fra 1. juli 2024 statsbudsjettet	74	148	148	148
Krav til innsparing	-470	-470	-470	-470
Sum nye tiltak	16 642	16 716	16 716	16 716
Ny ramme	82 135	82 209	82 209	82 209

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	66 436	67 793	86 255	86 329	86 329	86 329
Brutto driftsinntekter	- 11 415	- 4 120	- 4 120	- 4 120	- 4 120	- 4 120
Netto ramme	55 021	63 673	82 135	82 209	82 209	82 209

Lønns- og prisvekst i 2023 er kompensert med kr 1,8 millioner kroner for 2024.

Det er lagt til grunn en styrking for å kunne bosette flyktninger og å følge opp kommunens forpliktelser overfor de som ankom landet vårt for 1-5 år siden. Styrking gjelder allerede økt bemanning for å håndtere økt bosetting i kommunen, og rammen styrkes derfor med 14,5 millioner kroner. Dette finansieres med kommunens integreringstilskudd.

Det er lagt inn et krav til effektivisering på knappe 0,5 millioner kroner for å få økonomiplanen i balanse.

Investeringsbudsjett

Det er ikke foreslått investeringstiltak på rammeområdet i økonomiplanperioden.

Bo og habilitering

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- botilbud med døgnkontinuerlige tjenester
- dag- og arbeidstilbud
- avlastning for barn og voksne
- barnebolig
- støttekontaktordning
- BPA - brukerstyrt personlig assistanse

Tjenestetilbudet tilrettelegges den enkeltes behov for bistand gjennom brukerstyrt personlig assistanse, støttekontakt, heldøgnsoppfølging og veiledning i bolig, avlastningstilbud, dagtilbud og fritidsaktiviteter. Tjenestene skal bidra til en meningsfull hverdag med å bevare sosialt nettverk, mulighet til yrkesaktivitet, og opplevelse av trygghet og mestring.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
234 Aktivisering eldre og funksjonshemmede	- 0,14	6,31	13,23	5,19
254 Pleie, omsorg, hjelp i hjemmet	37,17	72,92	64,70	74,16
Sum	37,03	79,24	77,93	79,35

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenestoområde med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for aktivisering eldre og funksjonshemmede, samt pleie, omsorg og hjelp i hjemmet er 108,6 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 8,6 % mer kostnadskreven å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenestoområdene hadde et høyere utgiftsnivå med 37,0 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	160 762	160 762	160 762	160 762
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	14 730	14 730	14 730	14 730
PS 50/23: kjøp av tjenester, økt tjenestebehov og helårseffekt	9 691	9 691	9 691	9 691
Lønns- og prisvekst 2023	5 039	5 039	5 039	5 039
Konsekvensjustert ramme	175 492	175 492	175 492	175 492
Nye tiltak				
Nytt tjenestevedtak ressurskreven bruker	1 534	1 534	1 534	1 534
Kjøp av tjenester ressurskreven bruker	3 045	2 000	2 000	2 000
Instruktør treningstilbud	155	155	155	155
Gevinst turnusplanlegger		-400	-1000	-1000
Gevinst velferdsteknologi		-600	-600	-600
Krav til innsparing	-1 051	-1 039	-1 035	-1 035
Sum nye tiltak	3 683	1 650	1 054	1 054
Ny ramme	179 175	177 142	176 546	176 546

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	263 694	223 744	242 157	240 124	239 528	239 528
Brutto driftsinntekter	-72 143	-62 982	-62 982	-62 982	-62 982	-62 982
Netto ramme	191 551	160 762	179 175	177 142	176 546	176 546

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjettet for 2024. For rammen utgjør dette 5 millioner kroner.

Rammeområdet får krav til innsparing på 1 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Dette rammeområdet skal gjennom en omfattende og krevende omstilling for å klare å få driftskostnadene ned på tildelt ramme. Det er grunn til å stille spørsmål om dette er realistisk. Bystyret fikk seg forelagt en gjennomgang/utredning av dagens driftssituasjon i 2022. I denne kommer det frem hvordan pengene anvendes. Bo og habilitering kan ikke alene klare å gjennomføre de nødvendige nedtrekkene, men er særlig avhengig av at også Seksjon forvaltning helse og omsorg også endrer sin praksis. I store deler av 2023 har enheten blitt nøye fulgt opp av Statsforvalteren. Det er et paradoks at den enheten som har det største overforbruket også har mange avvik knyttet til tjenestenivå. Samtidig er det et faktum at det er flere kommuner som strever med det samme som oss; rekrutteringsutfordringer, store budsjettmessige overskridelser, stadig økende antall vedtak og flere og flere vedtak med svært omfattende tjenester. Det er på det rene at dagens strukturer ikke er bærekraftige. Kommunedirektøren vil, sammen med Helseinnovasjonssenteret og Molde kommune, gjennomføre et arbeid som har følgende gevinster

- samarbeid om utvikling av tjenesteområdet
- brukertilfredshet
- økonomisk styring
- stabil og kompetent bemanning

Kommunedirektøren vil involvere Hovedutvalg for helse, omsorg og sosial i dette arbeidet.

Styrkingen i budsjettet for rammeområdet skyldes all hovedsak nye og omfattende tjenestebehov. Herunder kjøp av tjenester hos eksterne.

Det er lagt frem en nedtrekksplan som svarer ut 10,2 millioner kroner som må iverksettes umiddelbart for å få mest mulig effekt/ for at det skal være mulig å levere et årsregnskap i balanse ved årets slutt i 2024. Så langt har man kommet frem til følgende tiltak

- redusere ett årsverk Godhaugen
- redusere ett årsverk Rensvik
- redusere ett årsverk Sommerro
- redusere ett årsverk Bekkefare 12
- redusere ett årsverk Bekkefare 14-16
- redusere ett årsverk Naustveien
- redusere ett årsverk Grunden
- redusere ett årsverk Roligheten
- redusere fem årsverk Myra
- redusere med en buss dagtilbud
- gjennomgang av BPA (brukerstyrt personlig assistanse) vedtak

Effekt av tiltakene: 10,2 millioner kroner.

Enhetsleder har som oppdrag etter tiltredelse å finne tiltak i enheten som vil gi en positiv helårseffekt på cirka 6 millioner kroner.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Nye omsorgsboliger Konsul Johnsens gate 29 - kostnad	22 400			
Nye omsorgsboliger Konsul Johnsens gate 29 - salgsinntekt	-15 300			
Nye omsorgsboliger Konsul Johnsens gate 29 - husbanktilskudd	-7 500			
Bekkefare boliger - nytt yttertak	2 650			
Nye botilbud - Bo og habilitering	16 000			
Nye botilbud - Bo og habilitering	-3 900			
Sum investeringstiltak	14 350	0	0	0

Nye omsorgsboliger Konsul Johnsens gate 29

Eiendommen i Konsul Johnsens gate 29 er kjøpt i 2021 for 2,5 millioner kroner. Her skal det bygges om til 5 omsorgsboliger for psykisk utviklingshemmede. Kommunen står for kjøp og ombygging av eiendommen. Når bygget er klart, selges det til et nyopprettet borettslag, og beboerne blir andelseiere. Salgssummen per leilighet blir prosjektkostnader inkludert tomt, fratrasket husbanktilskudd og momskompensasjon. Prosjektet skal være et nullspill økonomisk for kommunen.

Prosjektet er et resultat av et privat initiativ fra brukere/pårørende, noe som samsvarer godt med føringene som er lagt til grunn i Helhetlig plan for helse og omsorg 2020–2030.

Det er fra tidligere innarbeidet 28 millioner kroner i økonomiplanen vedrørende dette prosjektet. Foreslåtte bevilgning i 2024 medfører en økning på 1,4 millioner kroner, og en ny total kostnadsramme på 29,4 millioner kroner. Økningen vedrører tillagt prisstigning på 6 %.

Nye botilbud - Bo og habilitering

Det er behov for to nye boliger hos Bo og habilitering. Det kjøpes i dag plass for den ene brukeren eksternt. Merkostnaden med kjøp av tjenester er stor.

Det jobbes i 2023 med å avklare hvor boligene skal bygges, og det sees på flere alternativer, enten i Østerveien eller i nærheten av Dale dagsenter.

Storhaugen helsehus

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- døgntilbud
  - korttidsplasser for utredning og behandling
  - spesialiserte korttidsplasser innen rehabilitering og palliasjon
  - interkommunalt øyeblikkelig hjelp døgntilbud
- forebyggende og rehabiliterende tjenester
  - regional utviklingssentral for friskliv og mestring
  - ergo- og fysioterapitjenester for voksne
  - fysioterapeuter med driftsavtale
  - miljøarbeidertjeneste
  - hjelpemiddelformidling og transport
- responscenter

Helsehuset er et kommunalt kompetansesenter og leverer tjenester som understøtter innbyggernes evne til hverdagsmestring og selvstendighet, akuttmedisinske tjenester, samt tjenester ved livets slutt. Responssenteret er stedet som tar imot og svarer på varsler fra digitale og trygghetsskapende løsninger. Helsehuset tilbyr tjenester for innbyggere i alle aldersgrupper og på alle nivåer i omsorgstrappen.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
233 Forebyggende arbeid, helse og sosial	0,65	-2,10	2,66	0,00
241 Diagnose, behandling og rehabilitering	-4,92	-16,56	-7,45	-12,91
Sum	-4,3	-18,7	-4,8	-12,9

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområdet med kommunegruppe 9 (K9).

Beregnet utgiftsindeks for kommunehelse var i 2022 97,3 % av landsgjennomsnittet. Det betyr at kommunen er beregnet til være 2,7 % mindre kostnadskrevende å drive enn landsgjennomsnittet. Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene hadde et lavere utgiftsnivå med 4,3 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	72 413	72 413	72 413	72 413
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	10 412	10 412	10 412	10 412
PS 29/2:3 Budsjett utskrivningsklare pasienter flyttet til Storhaugen helsehus fra Fellestjenester helse og omsorg	8 000	8 000	8 000	8 000
Lønns- og prisvekst 2023	2 412	2 412	2 412	2 412
Konsekvensjustert ramme	82 825	82 825	82 825	82 825
Nye tiltak				
Leie av lokaler samlokalisering av Regionalt responscenter (RRO)/Vurdering og mestring	1 395	1 395	1 395	1 395
Årlig statlig regulering driftstilskudd fysioterapeuter	350	350	350	350
Tjenestebiler ny avdeling Vurdering og mestring	312	312	312	312
Gevinst som følge av økonomi på Seksjon forvaltning helse og omsorg	-900	-900	-900	-900
Endring betalingssatser	-1 415	-1 415	-1 415	-1 415
Vederlagsberegning	-100	-100	-100	-100
Gevinst turnusplanlegger				-300
Krav til innsparing	-490	-490	-490	-490
Gevinstrealisering utskrivningsklare pasienter	-2 200	-2 200	-2 200	-2 200
Sum nye tiltak	-3 048	-3 048	-3 048	-3 348
Ny ramme	79 777	79 777	79 777	79 477

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	101 816	92 544	101 323	101 323	101 323	101 023
Brutto driftsinntekter	-25 641	- 20 131	- 21 546	- 21 546	- 21 546	- 21 546
Netto ramme	76 174	72 413	79 777	79 777	79 777	79 477

Under bystyresak PS 29/23 ble budsjettet for utskrivningsklare pasienter overført fra Fellestjenester helse og omsorg til Storhaugen helsehus. Dette styrket rammen til Storhaugen helsehus med 8 millioner kroner.

Rammen er videre styrket med 1,4 millioner kroner for samlokalisering RRO og Vurdering og mestring, 0,4 millioner kroner for regulering av årlig driftstilskudd til fysioterapeuter, samt 0,3 millioner for tjenestebil knyttet til Vurdering og mestring.

Endrede betalingssatser øker brukerbetalingen for rammeområdet med 1,4 millioner kroner, samtidig har rammet blir trukket 0,9 millioner kroner for vederlagsberegning.

Rammeområdet er videre styrket med lønns- og prisvekst på 2,4 millioner kroner.

Det er lagt inn et innsparingskrav på 0,5 millioner kroner for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Storhaugen helsehus - generell oppgradering og brannsikkerhetstiltak	9 500		11 300	
Utkjøp av lastebil til kommunalt hjelpemiddellager	500			
Sum investeringstiltak	10 000	0	11 300	0

Storhaugen Helsehus - generell oppgradering

Storhaugen helsehus må oppgraderes for å kunne være et velfungerende helsehus. Oppgraderingen gjelder blant annet heis, brannsikkerhet, gulvbelegg, lysstyring og bunnledninger. Det er satt av totalt 21,7 millioner kroner til oppgraderinger frem mot 2026. Dette er oppgraderinger utredet av Eiendomsdrift.

Budsjettet i 2024, er midler som ikke ble brukt i 2023, og som er overført fra 2023 til 2024 via 3. kvartalsrapporten for 2023.

Legetjenester

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet/enheten er nyetablert og under oppbygning.

Rammeområdet omfatter

- Kristiansund og omegn legevakt
- akuttmedisinsk nødsentral (AMK)
- fastlegeordningen
- turnuslege (LIS1-ordningen)
- kommunale legestillinger
- legetjenester administrasjon
- kommunepsykologene
- miljørettet helsevern

Tjenesten er helt sentral i kommunens ansvar knyttet til førstelinjen. Fastlegeordningen er organisert i samspill mellom kommune og selvstendig næringsdrivende.

Styringsdata

Rammeområdet føres i hovedsak på funksjon 241 Diagnose, behandling, re/habilitering, samt funksjon 253 Helse og omsorgstjenester i institusjon. Styringsdata er oppgitt og analysert under rammeområdene for Storhaugen helsehus og Sykehjem .

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	52 284	52 284	52 284	52 284
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	3 598	3 598	3 598	3 598
PS 50/23: Økt bemanning, helårseffekt	2 000	2 000	2 000	2 000
Lønns- og prisvekst 2023	1 598	1 598	1 598	1 598
Konsekvensjustert ramme	55 882	55 882	55 882	55 882
Nye tiltak				
Enhetsleder	1 070	1 070	1 070	1 070
Reduksjon kommuneoverlege	-1 676	-1 676	-1 676	-1 676
Sykepleier Bryggen medisinske senter	692	692	692	692
Basistilskudd Bryggen medisinske senter	-2 844	-2 844	-2 844	-2 844
Husleie Bryggen medisinske senter	864	864	864	864
Lønn legevaksleger	6 447	6 447	6 447	6 447
Minlegevakt	62	62	62	62
Økt egenandel eierkommuner	-2 900	-2 900	-2 900	-2 900
Integreringstilskudd: Bryggen medisinske senter	400	400	400	400
Pasienttilpasset basistilskudd, helårseffekt	1 069	1 069	1 069	1 069
Krav til innsparing	-2 537	-2 537	-2 537	-2 537
Sum nye tiltak	646	646	646	646
Ny ramme	56 528	56 528	56 528	56 528

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	68 523	69 089	78 480	78 480	78 480	78 480
Brutto driftsinntekter	-18 591	-16 805	-21 952	-21 952	-21 952	-21 952
Netto ramme	49 931	52 284	56 528	56 528	56 528	56 528

Rammeområdet Legetjenester får en styrkning på 1 million kroner for enhetsleder, samtidig som den får et trekk for reduksjon av kommuneoverlege stillingen på 1,6 millioner kroner. 60 % kommuneoverlege er lagt under rammeområdet Sentraladministrasjon.

Det er lagt inn en økning i budsjett for et årsverk sykepleier ved Bryggen medisinske senter på 0,7 millioner kroner, samt en økning i husleie på 0,8 millioner kroner.

Lønn for legevaksleger gir en økning på 6,5 millioner kroner, mens pasienttilpasset basistilskudd får helårseffekt og øker rammen med 1 million kroner.

Det er lagt inn økt inntekt fra eierkommunene i legevaktsamarbeidet med 2,9 millioner kroner, samt inntekt for basistilskuddet for Bryggen medisinske senter, som nå drives kommunalt, med 2,8 millioner kroner.

Det er lagt inn en økning på 0,4 millioner kroner fra integreringstilskuddet med bakgrunn i bosetning av flyktninger fra Ukraina og deres behov for legetjenester.

Rammeområdet har fått en krav til innsparing på 2,5 millioner kroner for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Kjøp av fastlegehjemler	700			
Sum investeringstiltak	700	0	0	0

Det er kun et prosjekt under dette området i økonomiplanperioden. Dette gjelder kjøp av en fastlegehjemmel.

TEKNISK OG KULTUR

Status og utfordringer

Sektoren leverer tjenester som alle kommunens innbyggere benytter seg av. Noen av disse tjenestene tas nok som selvfølgelig, som leveranse av vann, avløpstjenester og vedlikehold av vei og friluftsområder.

Kommunalteknikk

Vedtatte tiltak i Hovedplan for avløp og vannmiljø gjennomføres fortløpende, for å oppfylle nye og strengere krav til avløpsrensing. Hovedanlegg med nytt avløpsrenseanlegg og overføringsanlegg for Kirkelandet, Gomalandet, Innlandet og Nordlandet er nå gjennomført. Renseanlegget på Hagelin har vært i drift siden starten av 2017 og oppfyller rensekravene godt. Når det gjelder avløp er restriksjoner for utbygging i disse delene av kommunen opphevet. Planlegging av nytt renseanlegg og overføringsanlegg på Frei pågår, og arbeidet med opprydding av små avløpsutslipp vil få økt fokus. Handlingsdelen og prosjektene i vedtatt Hovedplan for vannforsyning er fortsatt relevant. Her vil fornying av ledningsnett være en oppgave i uoverskuelig framtid, noe som gjelder både vannforsyning og avløp. Samarbeid med nabokommunene om reservevannforsyning blir et viktig tema i årene fremover. Fastsatte kvalitetskrav for vann og avløp er opprettholdt og godt innenfor kravene.

Eiendomsdrift

Kommunen har over 200 000 kvadratmeter med formålsbygg som skoler og barnehager samt 650 andre boliger, hvorav 320 er omsorgsboliger. Eiendomsdrift forvalter og vedlikeholder kommunale bygg og har blant annet 180–190 inn- og utflyttinger med tilhørende behov for oppussing i løpet av ett år.

Brann og redning

Brann og redning, som inngår i et samarbeid med tre av nabokommunene, har på et normalår over 450 blålysoppdrag i Kristiansund og 200 andre hasteoppdrag. De tre andre kommunene har anslagsvis 120–130 oppdrag, som koordineres og ledes fra Kristiansund.

Kultur

Kulturenheten sørger for å opprettholde et godt og mangfoldig tilbud innen kultur og idrett. Det er tilrettelagt anlegg og arbeides med nye anlegg som skal sikre god tilgang for både topp- og breddeidrett og kulturopplevelser. Enheten er også involvert i flere kommunale byggeprosjekt og byplanlegging i ulike satsninger for kunst i offentlig rom, - et svært aktuelt tema og virkemiddel for aktivitet og innbyggerengasjement.

Plan og byggesak

Plan og byggesak er per dato komplett bemannet, og jobber godt med byggesaker og reguleringsplaner. De skal fortsatt gjennomføre en smidig, rask, forutsigbar og korrekt saksbehandling og veiledning. Arbeidet med kommuneplanens arealdel (KPA) er fullført, og planen ble vedtatt av Bystyret i september 2023.

Tjenester og rammer

Det arbeides godt i enhetene innenfor sektoren. Det leveres gode tjenester selv med knappe ressurser og utfordringer med et planverk som kan være av eldre årgang og ikke foreligger i digitalisert form.

Byen står foran store og spennende utviklingsprosjekter de neste fire årene, både i regi av kommunen og i samarbeid med andre aktører. Samtidig er de økonomiske ramme redusert til et minimum og antall administrativ personell/rådgivere er vesentlig redusert. Ny utvikling og drift må finansieres innenfor dagens rammer. Kommunens ambisjoner forutsettes derfor redusert tilsvarende og god forvaltning av arbeidsgiverrollen blir stadig viktigere.

Estetikk, energiøkonomisering og miljøtiltak vektlegges i planlegging av nye offentlige bygg. Eiendomsstrategien for kommunens formålsbygg implementeres og det skal utarbeides en langsiktig forvaltningsplan for å sikre en god eiendomsforvaltning, herunder handlingsplaner for vedlikehold.

Det gjennomføres tilfredsstillende drift og vedlikehold av veianlegg, parker, friområder, kommunale lekeplasser og turområder i forhold til gitt ramme. Det er viktig at tidligere investeringer i anlegg, bygningsmasse og annen infrastruktur blir fulgt opp med tilstrekkelig drift og vedlikehold slik at verdiene ikke blir unødig forringet og skaper et etterslep på vedlikehold.

Kommunen vil bidra til å opprettholde et godt og mangfoldig tilbud innen kultur og idrett gjennom riktig fordeling av midler og sikring av tilgang til anlegg for både topp og bredde i henhold til vedtatte politiske vedtak.

Hovedmål for sektoren

Alle tjenesteområder og enheter har ansvar for å følge opp satsingsområdene i kommuneplanens samfunnsdel. Oversikten under viser hvilke hovedmål innenfor hvert satsingsområde, som er særlig relevante for sektoren Teknisk og kultur.

Den varme byen

- Vi har lagt til rette for god helse og livskvalitet for alle, uansett alder.
- Vi har et aldersvennlig samfunn.
- Vi har like muligheter for alle til tross for ulike forutsetninger.
- Vi har en trygg by som er tilgjengelig for alle.

Den kloke byen

- Vi har et inkluderende, bærekraftig og seriøst arbeidsliv.
- Vi har gode tjenester og god service.
- Vi har styrket byen som regional motor gjennom handlekraftige og forpliktende partnerskap.

Den smarte byen

- Vi har klima- og miljøperspektiv i alt vi gjør, og er pådriver for en samfunnsutvikling mot et lavutslippsamfunn.
- Vi har redusert konsekvensene av klimaendringen som skjer.
- Vi har bevart våre marine ressurser og bruker havet på en måte som fremmer våre naturgitte forutsetninger og utvikling.
- Vi har tatt vare på og videreutviklet Kristiansunds bygningsmessige særpreg og identitet.
- Vi har solid infrastruktur.

Den modige byen

- Vi er en fremtidsrettet og inkluderende kommune.
- Vi er en foretrukken og innovativ samarbeidspartner.
- Vi tar i bruk gullet i vår egen bakgård.

Menneskelige ressurser

- Vi er en attraktiv arbeidsgiver.
- Vi er en fremtidsrettet og fleksibel organisasjon.
- Vi har fokus på kvalitet, og jobber kontinuerlig med forbedring av våre tjenester i henhold til krav.

Økonomi

- Vi har økonomisk bærekraft i virksomheten.
- Vi har god økonomistyring og effektiv tjenesteproduksjon.

Prioriteringer i planperioden

Sektoren må bidra i utviklingen av et aldersvennlig samfunn med flere tilpassede boliger for gruppen og fornying av boligmasse som allerede er eid av kommunen. Dette gjøres gjennom planlegging av nye boliger, kjøp og salg av eiendommer og reduksjon av vedlikeholdsetterslep på allerede kommunalt eide boliger.

Sektoren står foran store utbyggingsprosjekt på skoler og sykehjem. Goma barneskole er i gang, og det er vedtatt nytt sykehjem på Goma.

Konkurranse for prosjekt ny brannstasjon slutføres med mål om valg av leverandør etter forhandlinger i løpet av november 2023.

Alle anskaffelser av boliger og nybygg skal ha fokus på bærekraft og vurderinger opp mot klima og miljø. Gode løsninger i form av materialvalg, energiforbruk og muligheter for solcelleanlegg og lignende skal vurderes.

Vei- og parktjenester er en tjeneste som er sterkt utfordret. Her er det nødvendig å tilrettelegge for at tjenesten fortsatt skal levere godt både i sommer- og vinterhalvåret. Tjenesten er svært dyktig til å vedlikeholde de grønne friområdene i byen og dette er fortsatt et prioritert område for Kommunalteknikk.

Tekniske tjenester har mange tilsyn gjennom et år. Alle slike myndighetspålegg må prioriteres og lukkes rett-tidig.

Det største prosjektet for kulturenheten, sammen med andre er opera- og kulturhuset. Bygging av Normoria er i full gang.

Kultur

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- idrettspark med idrettshall, badeland, kafé og kommunale idrettsanlegg
- kulturskole med tilbud innen musikk, teater, musikkterapi og visuell kunst
- bibliotek med litteraturhus.
- kulturavdeling med oppgaver knyttet til
  - kommunens kulturoppgaver
  - kunst- og kulturformidling/produksjon
  - tilskuddsordninger til lag og foreninger, øvrig frivillig virksomhet og profesjonelt kulturliv
  - administrasjon av Caroline kino- og konferansesenter, Festiviteten og andre sentrale kultur- og fritidstilbud

Tjenesten sikrer et godt fritids- og kulturtilbud til det beste for alle innbyggere lokalt og regionalt, i nært samarbeid med frivillige og profesjonelle aktører innen kultur, kulturnæring, idrett og friluftsliv.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
380-381 Idrett	11,57	3,66	6,00	6,24
231-370-373-375-377-383-385-386 Kultur	20,82	-22,17	-15,84	-0,63
Sum	32,39	-18,51	-9,84	5,61

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområdet med kommunegruppe 9 (K9).

Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene innen idrett og kultur hadde et høyere utgiftsnivå med 32,39 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	41 799	41 799	41 799	41 799
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	26 000	26 000	26 000
Endring tilskudd til renter og avdrag Normoria fra forrige økonomiplan	-	-9 315	6 731	6 092
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	16 685	32 731	32 092
Konsekvensjusteringer	598	38	38	38
PS 50/23: Drift av Frihallen flyttet til Eiendomsdrift	-800	-800	-800	-800
PS 50/23: Korps i SFO	560			
Lønns- og prisvekst 2023	838	838	838	838
Konsekvensjustert ramme	42 397	58 522	74 568	73 929
Nye tiltak				
Økning i driftstilskudd Operaen i Kristiansund (Oik)	218	218	218	218
BRM (Byen som regional motor) Fotobyen Kristiansund	1 000			
Krav til innsparing	-1 245	-1 340	-1 440	-1 430
Styrking frivillige lag og organisasjoner	448	448	448	448
Styrke Bakgården Ungdomsklubb	500	700	700	700
Sum nye tiltak	921	26	-74	-64
Ny ramme	43 318	58 548	74 494	73 865

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	122 042	69 865	71 348	86 914	102 560	101 931
Brutto driftsinntekter	-77 566	-28 066	-28 066	-28 066	-28 066	-28 066
Netto ramme	44 476	41 799	43 318	58 548	74 494	73 865

Under bystyresak PS 50/23 ble det bestemt at driften av Frihallen skulle flyttes til Eiendomsdrift. Dette utgjorde 0,8 millioner kroner. Under samme bystyresak ble det fattet vedtak om videreføring av Korps i SFO for skoleåret 2023-2024 og dette styrket rammen med 0,6 millioner kroner.

Rammeområdet er kompensert for lønns- og prisvekst i budsjett. For rammen utgjør dette 0,8 millioner kroner.

Det er lagt inn en økning på 0,2 millioner kroner for økning i driftstilskudd til OiK, samt 1 million kroner i 2024 i tilskudd til Nordic Light Events AS for BRM Fotobyen Kristiansund.

Det er krav om 50 % egenfinansiering fra kommunen i forbindelse med BRM Fotobyen Kristiansund og 1 million kroner utgjør beløpet på egenfinansieringen. Fylket har gitt tilskudd på 1 million kroner, som utgjør de resterende 50 %.

Rammeområdet har fått et krav til innsparing på 1,2 millioner kroner i 2024 for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Atlanten idrettspark - skifte til LED lys	300			
Atlanten idrettspark - skifte av el-anlegg i teknisk avdeling	300			
Atlanten idrettspark - oppgradering i henhold til vedlikeholdsplan	2 000	2 000	2 000	2 000
Utendørs kunstinstallasjon Kongens Plass	750			
Atlanten idrettspark - hjullaster utanlegg		2 000		
Temaplan for fysisk aktivitet og friluftsliv	1 000	1 000	1 000	1 000
Innkjøp av samtidskunst	100	50	50	50
Festiviteten - utvendig rehabilitering		2 000		
Sum investeringstiltak	4 450	7 050	3 050	3 050

Det er lagt inn flere investeringer innen kulturområdet, med et samlet beløp på i underkant av 17,6 millioner kroner over fire år. Tiltakene innebærer blant annet utvendig rehabilitering av Festiviteten, oppgradering av Atlanten idrettspark i henhold til vedlikeholdsplan og temaplan for fysisk aktivitet og friluftsliv.

Atlanten idrettspark - oppgradering i henhold til vedlikeholdsplan

Det er avsatt 2 millioner kroner til årlige oppgraderinger ved Atlanten idrettspark. Vilårene for bruk av midlene er at det kan klassifiseres som et investeringsprosjekt, at det er en påkostning og oppgradering, som forlenger levetiden på byggene.

Temaplan for fysisk aktivitet og friluftsliv

Det er videreført tilskudd med 1 million kroner årlig til tiltak i temaplan for fysisk aktivitet og friluftsliv. Midlene kan bare brukes på tiltak der kommunen selv er grunneier eller har eierandel om det er en ekstern aktør som eier og driver formålet som tiltaket er rettet mot.

Kommunalteknikk

Beskrivelse av rammeområdet

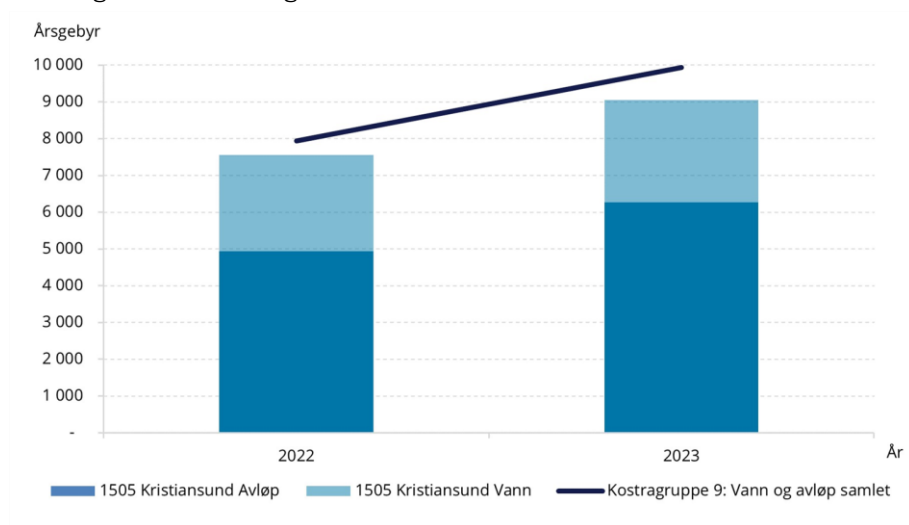
Rammeområdet omfatter

- planlegging, utbygging, drift og vedlikehold av kommunaltekniske anlegg på vei, vannforsyning og avløp
- forvaltning, drift og tiltak for parker, lekeplasser og andre grøntanlegg, friluftsområder og badeplasser
- kommunens oppgaver etter forurensingslov, utslippstillatelser, forurenset grunn og andre miljøsaker
- oppgaver etter veglov, trafikkregulering og trafiksikkerhet
- byggherrefunksjon ved utbygging av bygg og anlegg på vei, vannforsyning og avløp
- beredskap knyttet til vannforsyning, avløp, vei/trafikk, snøbrøyting og strøing

Tjenesten forvalter og videreutvikler kommunalteknisk infrastruktur og omfatter mange ulike tjenester og service til alle innbyggere og næringsliv.

Styringsdata KT

Utvikling i kommunale utgifter

Grafen viser utvikling av årsgebyr vann og avløp for en standard bolig på 120 kvadratmeter eksklusiv merverdiavgift, samlet for Kristiansund i forhold til kommunegruppe 9 i 2022 og 2023.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	14 671	14 671	14 671	14 671
Tidligere vedtatte tiltak				
-	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	440	440	440	440
Lønns- og prisvekst	440	440	440	440
Konsekvensjustert ramme	15 111	15 111	15 111	15 111
Nye tiltak				
Krav til innsparing	-600	-600	-600	-600
Sum nye tiltak	-600	-600	-600	-600
Ny ramme	14 511	14 511	14 511	14 511

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	158 926	158 547	158 387	158 387	158 387	158 387
Brutto driftsinntekter	-132 672	-143 876	-143 876	-143 876	-143 876	-143 876
Netto ramme	26 254	14 671	14 511	14 511	14 511	14 511

Kommunalteknikk har et stort brutto budsjett med over 150 millioner kroner i driftsutgifter og over 140 millioner kroner i inntekter. Selvkostområdene vann og avløp står for størstedelen av budsjettet, der utgiftene dekkes av gebyrinntekter. Resterende nettoramme går til vei og gatelys samt park og uteområder.

Til sistnevnte nettoramme er lønns- og prisvekst i 2023 på 0,4 millioner kroner kompensert i foreslåtte budsjettramme for 2024.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,6 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Kommunale veier og gatelys	37 900	25 000	30 500	15 500
Boligområder/næringsområder	500	500	1 500	500
Vann	70 300	89 500	70 500	24 500
Avløp	81 000	26 000	71 000	100 500
Park	2 300	2 800	900	1 900
Utenomhus	2 000	1 000	1 000	1 000
Sum investeringstiltak	194 000	144 800	175 400	143 900

Kommunalteknikk har et omfattende investeringsbudsjett, og investeringssummene i tabellen over er gitt per tjenesteområde. Investeringsprosjektene på tiltaksnivå er i vedlegg til handlingsprogrammet.

Kommunale veier og gatelys

Det største prosjektet under kommunale veier er utskiftning av gatelys, og overgang til strømbesparende lys. Samlet er det lagt inn 24 millioner kroner i kommende 4-årsperiode. 9 millioner kroner i 2024, og 5 millioner kroner de tre neste årene. Videre er det lagt inn videreføring av utbygging av sykkeltraséer gjennom prosjektet "sykkelby" med 8,8 millioner kroner totalt i årene 2024–2027. Det er også lagt inn 14 millioner kroner til gjenoppbygging av eksisterende asfaltveier, samt 4 millioner kroner til å bygge om grusveier til asfaltveier.

Det er lagt inn totalt 10 millioner kroner til kjøp av biler og maskiner. Dette er midler til en jevnlig utskifting av biler og maskiner. Gamle biler og maskiner som er mye på verksted skaper forsinkelser, ineffektivitet og store fordyrelser på arbeidsoppgavene.

På prosjekt "parkeringsanlegg i fjell" - forprosjekt, er det lagt inn 3,1 millioner kroner. Hovedmålsettingen med prosjektet er å skape et levende sentrum tilrettelagt for gående og syklende, med tiltalende oppholdsrom, grøntstruktur og trygg ferdsel. Målet skal nås gjennom å tilrettelegge for målrettet og forutsigbar biltrafikk med hovedtyngde utenfor sentrumskjernen og boligsonen. Prosjektet har utviklet seg fra å ha hovedfokus på parkeringsanlegg i fjell til også å omfatte en helhetlig plan for parkering i sentrum, samt bidra til tilrettelegging for by- og samfunnsutvikling i regionsenteret Kristiansund. Dersom et nytt parkeringsanlegg skal realiseres, vil dette være noe som skal finansieres via bompenger. Det vil også bli sett på hvordan organiseringen av dette bør være, i forhold til organisasjonsform og så videre.

Et nytt prosjekt er forsterkning/fornyning av bru ved Hagbart Brinchmanns vei, i Brunsvika. Brunsvika bru i Hagbart Brinchmanns vei er bygd i 1959 og har en lengde på 83 meter og en bredde på 11 meter. Brua ligger over et dalsøkk der Brunsvikens Reperbane ligger (mellom Vesterveien og Dalabrekka/Storskarven). Kommunen har engasjert ekstern konsulent for å gjennomføre en tilstandsvurdering av brua. Brua ble bygd på slutten av 1950-tallet med lite overdekning og gjentegnede støpesår som tyder på dårlig utførelse. Under visuell inspeksjon ble det avdekket gjentakende avskallingsskader av varierende størrelser og omfang. Avskalling skyldes armeringskorrosjon og lite overdekning. Konklusjonen etter spesialinspeksjonen er at brua ikke er egnet for dagens bruk, samt at konstruksjon og bæreevne er dårlig. Det er satt av 2 millioner kroner til planlegging og prosjektering i 2025 og 15 millioner kroner til rehabilitering/bygging i 2026.

Det skal bygges ny barneskole i enden av Røsslyngveien på Goma. Det er ikke tatt med kostnader til oppgradering av infrastruktur frem til skolen. I Røsslyngveien (lengde cirka 400 meter) skal det etableres et bredere ensidig fortau. Gatelysmastene må flyttes. Det skal etableres et venstresvingefelt i Røsslyngveien mot riksvei. Samtidig oppgraderes vann- og avløpsnett i hele veiens lengde. Arbeidene er ikke detaljprosjektert og kostnadsberegnet. Vi antar en kostnad på 8 millioner kroner på vei og 12 millioner kroner på vann og avløp, til sammen 20 millioner kroner. Arbeidene må utføres i 2024–2025. Det er satt av 4 millioner kroner i 2024 og 4 millioner kroner i 2025 på vei.

Vannforsyning

Ledningsnett på 230 km og mange gamle anlegg krever omfattende standardbevarende tiltak og suppleringer for å sikre leveranse og trygt drikkevann. Mange gamle anlegg fører til at det årlig inntreffer et høyt antall uforutsette skader, som hurtig må utbedres. De mange små, men dyre strakstiltak forutsetter store rammebevilgninger for å ha på plass umiddelbar finansiering til iverksetting.

Ny hovedledning over Freifjorden foreslås påstartet i 2024 og gjennomført i 2025 da de to eksisterende vannledningene er 40 år gamle. Det er lagt inn 52 millioner kroner til dette tiltaket i økonomiplanen.

Det er også lagt inn 34 millioner kroner til rehabilitering av vannledning Flatset–Møst, samt 10 millioner kroner til omlegging av vannledning Rensvik.

Avløp og avløpsrensing

Det er et svært stort behov for utskifting av gammelt ledningsnett og annen oppgradering av avløpsanleggene. Et viktig arbeid i forbindelse med utskiftingen er separering av gammelt fellesnett til adskilte spillvanns- og overvannsledninger. Dette for å minke overvannsmengden som går til pumpestasjoner og renseanlegg. Dette er blitt enda viktigere når vi nå har ny og mer høygradig rensing. Det er dyrt og bortkastet å rense store mengder overvann. Mange av prosjektene samkjøres med utskifting av vannledningsnettet.

Hovedplan avløp og vannmiljø legger opp til at det skal bygges et avløpsrenseanlegg for nordre Frei i Nerdalen. Videre utbygging av boligområder på nordre Frei er avhengig av at dette anlegget bygges ut. Dette er det vesentligste tiltaket i planperioden, hvor det er lagt inn 80 millioner kroner de neste 4 årene. Tiltaket er estimert til å koste over 160 millioner kroner. 80 millioner kroner er flyttet ut i tid, etter økonomiplanperioden.

Det er flere små kommunale utslipp som ikke er koblet til hovedavløpsnettet ennå. Disse har en vanskelig beliggenhet slik at de hittil ikke er blitt knyttet til dagens hovedavløpssystem. Dette må etter hvert løses. Det første prosjektet i denne sammenhengen planlegges gjennomført i 2026, og dette er overføring av et kloakkutslipp på Skorpa. Det skal bygges pumpestasjon og overføringsledning til hovedledningsnettet, i stedet for dagens slamavskiller. Senere oppgraderes flere utslipp. Tidligere avsatte midler med 18 millioner kroner i 2026 og 10 millioner kroner i 2027 videreføres.

Det er behov for verksted/servicebygg for avløp. Det er hensiktsmessig at bygget blir plassert inntil renseanlegget, og det skal inneholde verksted for vedlikehold av pumper fra pumpestasjonene og annet utstyr, lager, garderober, kontorer og lignende. Det er laget et skisseprosjekt for tiltaket som anslås å ha en kostnad på 31 millioner kroner, 1 million kroner til prosjektering og 30 millioner til bygging. Tidligere avsatte midler forskyves og det settes av 1 million kroner i 2025, 20 millioner kroner i 2026 og 10 millioner kroner i 2027 til tiltaket.

Plan og byggesak

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- veiledning og behandling av private reguleringsplaner
- byggesak
- oppmåling og forvaltning av geodata
- eierseksjonering og matrikkel
- naturforvaltning

Tjenesten ivaretar kommunens rolle som myndighetsutøver etter plan- og bygningsloven, naturmangfoldloven, konsesjonsloven, eierseksjonsloven, geodataloven og matrikkelloven. Tjenesten har også ansvar for kommuneplanens arealdel, og ivaretar rollen som samfunnsaktør i byutvikling, særlig innenfor fysisk planlegging og byutforming.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2021	2020	2019	2018
301 Plansaksbehandling	-3,51	-2,43	-1,50	-2,45
302,304,305 Byggesak og deling	0,19	-1,83	0,92	1,02
303 Kart og oppmåling	-1,22	-1,88	-1,11	-1,43
Sum	-4,54	-6,15	-1,69	-2,86

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområdet med kommunegruppe 9 (K9).

Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene innen plan og byggesak hadde et lavere utgiftsnivå med 4,54 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	5 103	5 103	5 103	5 103
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	153	153	153	153
Lønns- og prisvekst 2023	153	153	153	153
Konsekvensjustert ramme	5 256	5 256	5 256	5 256
Nye tiltak				
Kommuneplanlegger	877	877	877	877
Krav til innsparing	-50	-50	-50	-50
Sum nye tiltak	827	827	827	827
Ny ramme	6 083	6 083	6 083	6 083

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	20 941	21 068	22 048	22 048	22 048	22 048
Brutto driftsinntekter	-15 589	-15 965	-15 965	-15 965	-15 965	-15 965
Netto ramme	5 351	5 103	6 083	6 083	6 083	6 083

Det er lagt til grunn kompensasjon for lønns- og prisvekst i 2023 for budsjettrammen for 2024 på 0,2 millioner kroner. Gjennom 0,9 millioner kroner blir rammeområdet styrket med kommuneplanlegger.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,05 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Det er ikke foreslått investeringstiltak på rammeområdet i økonomiplanperioden.

Eiendomsdrift

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- kommunens byggherrefunksjon
- kjøp og salg av bebygde eiendommer
- forvaltning og vedlikehold av kommunale bygg
- renhold- og vaktmestertjeneste i kommunale formålsbygg

Tjenesten er i stor grad rettet mot interne forhold i kommunen, men innenfor områder som kjøp/salg, entreprise og boligforvaltning har tjenesten mange eksterne kontakter/brukere. Tjenesten forestår strategiske oppkjøp, bygger og driver kommunale bygg samt forvalter, vedlikeholder og utvikler den kommunale bygningsmassen. Tjenesten ivaretar også innleie av eiendom i det private markedet på vegne av kommunens virksomhet.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
265 Kommunalt disponerte boliger	9,27	9,45	4,74	-1,63
Sum	9,3	9,4	4,7	-1,6

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområdet med kommunegruppe 9 (K9).

Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene innen kommunalt disponerte boliger hadde et høyere utgiftsnivå i 2022 på 9,3 millioner kroner sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	34 779	34 779	34 779	34 779
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-2 000	-2 000
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-2 000	-2 000
Konsekvensjusteringer	2 502	3 002	2 002	2 002
PS 50/23: Drift av Frihallen flyttet til Eiendomsdrift	800	800	800	800
PS 50/23: Midlertidig drift Goma flyttet til Eiendomsdrift	500	1 000		
Lønns- og prisvekst 2023	1 202	1 202	1 202	1 202
Konsekvensjustert ramme	37 281	37 781	34 781	34 781
Nye tiltak				
Oppgradering lisenser Clean Pilot og andre støtteverktøy	100	100	100	100
Gateleie fra Kristiansund Parkering AS	-2 800	-2 800	-2 800	-2 800
Krav til innsparing	-1 240	-1 240	-1 240	-1 240
Sum nye tiltak	-3 940	-3 940	-3 940	-3 940
Ny ramme	33 341	33 841	30 841	30 841

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	90 460	93 396	91 958	92 458	89 458	89 458
Brutto driftsinntekter	-50 335	-58 617	-58 617	-58 617	-58 617	-58 617
Netto ramme	40 124	34 779	33 341	33 841	30 841	30 841

Under bystyresak 50/23 ble det fattet vedtak om flytting av drift Frihallen fra rammeområdet Kultur til rammeområdet Eiendomsdrift. Rammen ble med dette styrket med 0,8 millioner kroner. Under samme bystyresak ble den midlertidige driften av Dalabrekka og Gomalandet skole flyttet fra rammeområdet Grunnskole til Eiendomsdrift, og rammen styrket med 0,5 millioner kroner i 2024 og 1 million kroner i 2025.

Rammeområdet er kompensert for lønns- og prisvekst i 2023 og rammen er styrket med 1,2 millioner kroner.

For ny økonomiplan er rammen styrket med 0,1 million kroner for oppgradering av lisenser Clean Pilot (renhold).

Inntekten fra Kristiansund Parkering AS på 2,8 millioner er flyttet fra Felles avsetning, til Eiendomsdrift.

Det er lagt inn et innsparingskrav på 1,2 millioner kroner for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Bygg og eiendom - biler og utstyr	800			
Myndighetspålegg	10 000	5 000	5 000	5 000
Nordmøre Kriesesenter - nybygg for utleie	15 000	30 800		
Oppgradering Kongens Plass - torget mellom Folkets Hus og Kaibakken	5 000			
ENØK-tiltak	5 000	5 000	5 000	5 000
Generasjonstorget - utkjøp og istandsetting, gammelplass på Langveien ungdomsskolen	18 000			
IT-verktøy for Eiendomsdrift	500	500	500	500
Boliger	5 000	5 000	5 000	5 000
Utskiftning belysning til LED kommunale bygg	3 000	3 000	2 000	2 000
Oppgradering kommunale bygg	5 000	5 000	5 000	5 000
El-sikkerhet kommunale bygg	1 000	1 000	1 000	1 000
Etablering av SD-anlegg i bygg som ikke har SD-anlegg.		1 400		
Nytt adgangskontrollsystem med toppsystem	3 000			
Skyreise og SD-anleggene	3 500			
Sum investeringstiltak	74 800	56 700	23 500	23 500

Boliger

Prosjektet "Boligtiltak" benyttes til å fornye kommunens boligmasse, og til å skaffe mer hensiktsmessige boliger til leietakerne. Dette er en "netto budsjettsum" på 5 millioner kroner per år fremover i økonomiplanperioden. Eiendomsdrift kjøper og selger boliger gjennom året, og både anskaffelseskostnader og salgsinntekter føres på dette prosjektet.

Oppgradering kommunale bygg

Posten oppgradering av kommunale bygg, blir i løpet av året fordelt ut til ulike prosjekter på kommunens bygg. Dette kan være både til skoler, barnehager, sykehjem og andre formålsbygg. 5 millioner kroner settes av årlig til dette tiltaket. Eiendomsdrift prioriterer disse midlene i samråd med kommunalsjefene i forhold til behov.

ENØK-tiltak

Vesentlige prosjekter under Eiendomsdrift sin ramme vedrører ENØK-tiltak ved ulike bygg. Disse midlene fordeles til ulike konkrete prosjekter, hvor kommunen også kan søke om tilskuddsmidler fra Enova. Også her er det satt av 5 millioner kroner per år fremover.

Myndighetspålegg

Det er avsatt 10 millioner kroner i 2024, også 5 millioner kroner per år de neste tre årene til å lukke myndighetspålegg. Vilårene for bruk av midlene er at det kan klassifiseres som et investeringsprosjekt og at det foreligger pålegg fra tilsynsmyndighet. Pålegg om utbedring av brannavvik har generert store kostnader den siste tiden. Dette er årsaken til at beløpet i 2024 er satt høyere enn det erfaringsmessig har vært.

Nytt adgangskontrollsystem

Nytt adgangskontrollsystem skal breddes ut i kommunen for å skape mer brukervennlig og sømløs adgang til kommunens bygg for både brukere og ansatte. Det er lagt inn totalt 12,4 millioner kroner til dette prosjektet i fra 2022–2026.

Nordmøre kriesesenter - nybygg for utleie

Dagens lokaler tilfredsstiller ikke krav til kriesesenter. Kristiansund kommune er vertskommune i Nordmøre Kriesesenter IKS, og har i den forbindelse et ansvar for å stille egnede lokaler til disposisjon. Foreløpig kostnadsestimat er på 49,3 millioner kroner.

Generasjonstorget

Generasjonstorget er området øst for eiendomsgrensen til Normoria. Dette torget er en del av reguleringsplanarbeidet og målsetningene for byfornyelse. Det er behov for midler til utkjøp/ekspropriering, samt til etablering av et nytt torg.

Oppgradering Kongens Plass - torget mellom Folkets Hus og Kaibakken

Det er satt av 0,5 millioner kroner i 2023 og 5 millioner kroner i 2024 til dette tiltaket. Tiltaket er knyttet til arbeidet med Normoria. Normoria Eiendom AS vil bidra med investeringsmidler som tilsvarer kostnadene med å sette arealet i stand tilsvarende opprinnelig nivå. Arealet fortjener en standardheving for å fremstå helhetlig og hensiktsmessig opp mot det nye opera- og kulturhuset.

Brann og redning

Beskrivelse av rammeområdet

Rammeområdet omfatter

- interkommunal brann- og redningstjeneste
- feiing og tilsyn i private boliger
- tilsyn i særskilte objekt som hotell, sykehjem, skoler med mer
- beredskap for hendelser på sjø og ferskvann i egen kommune
- vertskommune for kjemikalieberedskap og mot akutt forurensning på sjø og land for 11 kommuner

Tjenesten sikrer en effektiv beredskap og god samfunnssikkerhet for befolkningen, hvor formålet er å sikre mennesker, dyr og materielle verdier mot brann samt begrense skadevirkningene i branntilfeller og andre ulykkessituasjoner. Tjenesten ivaretar miljøet ved akutt forurensning og innbyggernes behov på andre områder selv om dette ikke er underlagt brannlovgivningen.

Styringsdata

Tabellen under viser mer-/mindreforbruk i millioner kroner sammenlignet mot normert utgiftsbehov i kommunegruppe 9.

KOSTRA-funksjon	2022	2021	2020	2019
339 Beredskap mot branner og andre ulykker	-2,83	-3,40	-1,57	-0,75
Sum	-2,8	-3,4	-1,6	-0,8

Normert nivå = Landsgjennomsnitt korrigert for utgiftsbehov.

Tabellen illustrerer hvordan kommunens ressursbruk harmonerer med kommunens økonomiske rammebetingelser. Vi har sammenlignet kommunens faktiske forbruk på det enkelte tjenesteområdet med kommunegruppe 9 (K9).

Samlet sett finner vi at kommunen på de sentrale tjenesteområdene innen beredskap mot brann og andre ulykker hadde et lavere utgiftsnivå med 2,8 millioner kroner i 2022 sammenlignet med K9.

Driftsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Opprinnelig budsjett 2023	21 032	21 032	21 032	21 032
Tidligere vedtatte tiltak				
Vedtatte tiltak tidligere handlingsprogram	-	-	-	-
Sum tidligere vedtatte tiltak	-	-	-	-
Konsekvensjusteringer	674	674	674	674
Lønns- og prisvekst 2023	674	674	674	674
Konsekvensjustert ramme	21 706	21 706	21 706	21 706
Nye tiltak				
Trygg hjemme koordinator	-	-	-	-
Krav til innsparing	-130	-130	-130	-130
Sum nye tiltak	-130	-130	-130	-130
Ny ramme	21 567	21 567	21 567	21 567

Poster (tall i tusen)	Regnskap 2022	Budsjett 2023	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Brutto driftsutgifter	29 082	42 638	43 173	43 173	43 173	43 173
Brutto driftsinntekter	-13 429	-21 606	-21 606	-21 606	-21 606	-21 606
Netto ramme	29 082	21 032	21 567	21 567	21 567	21 567

Lønns- og prisvekst for 2023 er kompensert i budsjettet for 2024. For rammeområdet utgjør dette 0,67 millioner kroner.

Rammeområdet får krav til innsparing på 0,1 millioner kroner, for at økonomiplanen skal gå i balanse.

Investeringsbudsjett

Poster (tall i tusen)	Budsjett 2024	Økonomiplan 2025	Økonomiplan 2026	Økonomiplan 2027
Ny brannstasjon	182 000	22 000	0	0
Brannsikringstiltak på Grip	3 600	2 400	0	0
Brannsikringstiltak på Grip - tilskudd	-2 000	-1 000	0	0
Fremskutt enhet	0	0	1 500	0
Fornyng biler selvkost/feieing	1 100	500	500	0
Sum investeringstiltak	184 700	23 900	2 000	0

Ny brannstasjon

Det er vedtatt at kommunen skal etablere ny brannstasjon på tomte til gamle Goma skole. Total kostnadsramme for prosjektet ble av bystyret i september 2022 hevet til 245 millioner kroner, i sak 88/22. Det er foretatt en prisregulering av budsjettet frem til og med april 2023. Dette gir et tillegg på 12 millioner kroner. Ny ramme utgjør dermed 257 millioner kroner.

Bildet viser en foreløpig illustrasjon hentet fra avbrutt samspillsentreprise med Veidekke Entreprenør AS. Ikke nødvendigvis slik ny brannstasjon vil se ut.

Kilde: Veidekke Entreprenør AS

Siste politiske behandling av saken er i bystyret 29.09.22, sak 88/22. Her ble det gjort følgende vedtak:

1. "Kristiansund kommune utvider den økonomiske rammen for bygging av ny brannstasjon på Goma med 90 millioner kroner. Ny økonomisk ramme blir 245 millioner kroner. Økningen innarbeides i budsjett- og økonomiplanen for 2023–2026.
2. Det åpnes opp for alternative tilbud.
3. Kunstnerisk utsmykking begrenses ved bygging av brannstasjon til 0,5 % av total bygge kostnad. Fasaden på bakkeplan prioriteres for at bygget skal bidra som en forskjønnelse av nærområdet og være innbydende på gateplan."

Det er et krav om rapportering til Arbeidstilsynet om framdrift i prosjektet, da avvik som er gitt tidligere ikke kan lukkes før stasjonen er tatt i bruk.

Konkurranse med prekvalifisering var lyst ut med en tilbudsfrist i september 2023. Det er innkommet 5 tilbud. Eiendomsdrift jobber nå med gjennomgang av alle tilbudene, og forberedelser til forhandlinger. Målsetningen er kontraktsinngåelse i desember 2023.

Det forventes byggestart våren 2024, og en ferdigstillelse av prosjektet i 2025.

[Les mer om arbeidet med ny brannstasjon på kommunens nettside \(kristiansund.kommune.no\).](https://www.kristiansund.kommune.no/)

Brannsikringstiltak på Grip

Dette er et prosjekt for å sikre at Grip ikke skal stå uten brannsikring utenfor sesongen til Grip kraft, samt en oppgradering av brannsikkerheten generelt. Prosjektet er todelt, og det søkes støtte fra UNI stiftelsen samt fra Riksantikvaren i del en og fra fylkeskommunen i del to. Totalt har prosjektet en ramme på 10 millioner kroner fordelt på årene 2023, 2024 og 2025.

1. Del 1 vedrører ny batteripakke for drift av brannvernustyr, utenfor sesongen til Grip kraft. Estimert kostnad 4 millioner kroner. Tilskudd 2 millioner kroner.
2. Del 2 gjelder iverksetting av tiltak som foreligger i en brannsikringsplan for bebyggelsen på Grip. Denne inkluderer 4 nye slukkeposter, nytt skumslukkeutstyr, etablering av branndetektorkamera. Denne delen av prosjektet er stipulert til 6 millioner kroner, hvorav fylket har gjort vedtak om 3 millioner kroner i investeringsstøtte.